PRESENTED

TO

THE UNIVERSITY OF TORONTO

BY

THE UNIVERSITY OF STRASSBURG,

GERMANY.

JANUARY 10TH, 1891

T. MACCI PLAVTI

COMOEDIAE.

EX RECENSIONE

ET CVM APPARATV CRITICO

FRIDERICI RITSCHELII.

ACCEDVNT

PROLEGOMENA

DE RATIONIBVS CRITICIS GRAMMATICIS PROSODIACIS METRICIS EMENDATIONIS PLAVTINAE.

TOMVS I.

PROLEGOMENA TRINVMMVM MILITEM GLORIOSVM BACCHIDES COMPLECTENS.

BONNAE

H. B. KOENIG

SVMPTVS FECIT

A. MDCCCXLIX.

LONDINI WILLIAMS & NORGATE

VENVMDANT.

LL
P7217bR

T. MACCI PLAVTI

BACCHIDES.

EX RECENSIONE

ET CVM APPARATV CRITICO

FRIDERICI RITSCHELII.

SEMINARIUM PHILOLOGICUM ARGENTORAT.
DUBLETTE

BONNAE
H. B. KOENIG
SVMPTVS FECIT
A. MDCCCXLIX.

LONDINI WILLIAMS & NORGATE
VENVMDANT.

42396

11981

11981
12/1/91

INSTITUTO DI CORRISP. ARCHEOLOGICA

Bacchidum tres tantum supersunt Ambrosianae membranae, fabulae partes has tenentes:

A. a
B. b
C. c
D. d
E. e
F. f
239. 240 = 476 — 494 et 495 — 513
249. 250 = 514 — 530 et 531 — . . .
. . . .
251. 252 = . . . — 943 et 944 — 961

XVI

Harum tamen ea condicio est ut pristinae scripturae nihil servatum sit in paginis 239. 250 (cuius tamen in extremo margine licuit evanidum quaternionis numerum resuscitare) et 251, propemodum nihil in inferiore parte paginae 252.

Codicibus Trinummo Militique glorioso adhibitis accesserunt in hac fabula Florentini, numero praeter **P** sex, saeculi XV. omnes: quos infra descripsi.

O Laurentianus est, inter Gaddianos plut. LXXXXI. 12: summa fide transcriptus, ut Proleg. Trin. p. XLV. sq. dixi, ex ipso Vaticano **D**. Complectitur igitur in CCCIV. formae maximae membranis longe pulcherrimis, quarum singulae paginae versuum XXVI. sunt, eximio nitore scriptas fabulas XVI: ab Amphitruone ad Captivorum verba (III, 2, 4) *laſſum reddiderunt,* post dimidiae autem paginae (f. 676) intervallum a Bacchidibus ad exitum Truculenti: vacuas praeterea habens unam et dimidiam paginam f. 57 post

Aulularium, partem paginae f. 19*a* post Amphitruonis IV, 2. Paginae tertiae imus margo nomina ostendit 'Guido Nobilius': primae autem membranae pagina altera post epigramma Plautinum et XVI. quae insunt comoediarum indicem haec verba: 'Ex libris fratrum ordinis D. Francisci Montis Politiani, iussu Caesaris loco depositi in sacrarium Mediceae Bibliothecae inlatis curante Ang. Mar. Bandinio S. C. M. Biblioth. Mense Aug. CIƆ.IƆ.CC.LVIII.'

Q Laurentianus pl. XXXVI. 36, in CCCCXXI. membranis formae maximae, versuum XXIV, Plautinas fabulas omnes (ut quattuor Laurentiani reliqui) complectens, 'F. Phedrum' saeculo XVI. possessorem testans, vacuas paginas post Amphitruonis IV, 2 quattuor et dimidiam habens, post Aulalariam unam et dimidiam, inter Epidicum et Bacchides tres et dimidias duas, duas initio Pseuduli. Discrepantis scripturae notationes non paucas margines tenent, ascriptis plerumque his verbis *in alio codice* vel *in antiquo codice:* unde apparet duos librarium codices usurpasse, quorum alter interpolatam Plauti recensionem exhiberet, alter ab his interpolationibus paullo liberior propius accederet ad Vaticani **D** integritatem. Memorabilius est quod eidem margines multitudine annotationum explicationumque oppleti sunt magna ex parte et uberrimarum et doctissimarum: in quibus tamen vix quicquam*) repperi, quod non ex eis qui

*) Eiusmodi illud esse videtur quod huius ipsius fabulae versui 69 ascriptum est: *Cestrum erat tele genus bello persico inuentum. Celsus libros suos a uarietate rerum cestos uocauit.* Vnde Iacobi Bernaysii nostri thema profectum est Heracliteorum particulae I, quae Bonnae a. CIƆIƆCCCXLVIII. prodiit, subiectum: 'Cornelii Celsi encyclopaedia non inscripta erat *de artibus,* sed *Cestus.*'

hodie superstites sunt antiquitatis fontibus haustum sit, Nonio potissimum, Charisio, Prisciano, Varrone, Plinio aliisque scriptoribus plurimis. Cuius doctrinae exempla proposui in prooemio ind. schol. aest. Bonn a. CIↃIↃCCCXLVI, quo, quicquid scholiorum interpretationumque Plautinarum in libris mss. hodie superstes est, brevi narratione comprehendi.

S Laurentianus pl. XXXVI. 37, in pulcherrimis formae maximae membranis CCXCV, versuum XXXIV, pulcherrime scriptus. Cuius simillimus est

U Laurentianus pl. XXXVII. 38, pari et membranarum, quae numero CCLXXV sunt, versuum XXXVII, et scripturae cum forma tum elegantia. Fuit is liber 'Francisci Sassetti.' Vltimam membranam 'de vita comoediisque Plauti excerpta quaedam ex auctoribus gravissimis' occupant h. e. Gelliana Noct. Att. I, 24. XV, 24 cum similibus.

V Laurentianus pl. XXXVI. 39, modo descriptis codicibus vir inferior pulchritudine, membranarum CCLXIV. formae maximae, versuum XXXVI, cum hac subscriptione: 'liber Petri De Medicis. Cos. Fil.' Quae ei subscriptio communis est cum

W Laurentiano pl. XXXVI. 41, item nitidissimo, membranarum eiusdem formae CCXXXVIII, versuum XXXIX: addito in fine epigrammate Plautino. Est is ille codex quem de bibl. Alexandr. p. 115 dixi singulari artificio versuum omnium ambitum exaequare.

Horum sex librorum, eorumque quos prioribus fabulis adhibui numero sedecim, discrepantem scripturam omnem per primam scenam Bacchidum hoc consilio composui, ut denuo intelligeretur quam nihil auxilii ad emendandum poe-

tam noviciorum multitudo codicum afferret. In quorum pessimis facile nunc apparebit plerosque Mediceos esse. Quorum collatione vix quicquam proficitur nisi primum hoc, quod ad codicum **SU** similitudinem proxime accessisse eum librum perspicimus e quo princeps exemplum Merulae ductum est: alterum, quod Brixiani exempli editorem Pyladem cognovimus multas mutationes suas, etiam ubi '*codices antiquos*' non antestetur, tamen non debere coniecturae, sed interpolatis libris mss. acceptas referre.

Veteri codice aliquo etiam Scaliger usus est, in cuius annotatiunculis Leidensi exemplo, de quo Proleg. p. LIV. dixi*), ascriptis haud raro *V. C.* litterae redeunt. Quas notas cum olim putassem ad veterem codicem Camerarii (**B**) spectare, quocum exprompta a Scaligero scriptura saepe convenit: (nam ubi minus conveniebat, in caussa esse valde obscuram lectuque difficilem manum suspicabar:) tamen postea intellexi a **B** diversum librum illi in promptu fuisse, mixtam e bono et interpolato genere recensionem tenentem, sed quaedam etiam singularia habentem, ut v. 1094.

*) Hoc exemplum, Antverpiense Ioannis Sambuci, in Parerg. I, p. 575 narravi haec in fronte scripta ostendere: 'Omnia quae in libro isto annotata sunt, Scaligeri e libris descripsit Commelinus, aut Gruterus.' Praeterea autem in praemissa libri indici scheda haec leguntur: 'Quae Hieronymus Commelinus heic annotauit ad oram, sumpsit e Scaligeri Plauto. At alium deinde Plautum habuit idem Scaliger ubi pleraque erant quae adscripserat priori libro. quaedam tamen ibi minime comparebant. multo tamen plura ultimus ille complectebatur quae heic ego Gruterus ascripsi (1620) eum nactus a Rutgersio Regiae Sueciae magistratus legato ad regem Bohemmiae ūrus. Interim NB multa ita evanuerant ob litterarum exilitatem et atramenti colorem evanidum ut coniecerim potius nonnulla quam descripserim.'

Eique libro dubitari nequit quin etiam non commemorato nonnullas Scaliger correcturas in schedis illis Parisinis (n. 8185) consignatas debeat, velut *obſequendo* v. 1082, *tumultuanti nomine* v. 1120: qualia quidem, si nulli posse usui esse viderentur, silentio praetermittenda duxi.

Praeterea de **B** restat ut annotetur, creberrimas quae in illo sunt, et multo quidem crebriores in Bacchidibus quam vel in Trinummo vel in Milite, et rasuras et radendo ortas lacunas non ad corrigendae scripturae consilium spectare omnes, sed magna ex parte ad tollendam membranae scabritiem factas esse. Quanquam singulis in locis utram rasura caussam habuerit, valde ambiguum esse iudicium solet. — Ceterum fontis e quo **B** fluxit antiquitatem etiam *k* litterae pro *h* positae in priore potissimum fabulae parte frequentia prodit: nam non alia forma nisi hac K Ambrosianum uti suo loco nuper annotavi.

Ipsius autem **B** codicis scripturaeque in eo reapse exstantis ignoratio una est earum caussarum, quibus, ut vel Godofredi Hermanni ingeniosa opera in perpoliendis Bacchidibus posita relinqueret quod emendari posse videretur, effectum est. Alia caussa e prosodiaci generis ambiguitate repetenda est. In quo cum ille mirifico quo pollebat, sed eidem aliquoties fastidiosiori aurium iudicio obtemperaret, etsi nunquam non elegantissimos numeros effinxit: tamen ego, cum non possem non eas rationes sequi, ad quas prosodiacam disciplinam omnem in Prolegomenis Trinummi ipse revocassem, saepe aut servavi quae posse defendi intelligerem aut aliter atque Hermanni acumine factum viderem vitia scripturae corrigenda putavi. Qui si

forte, ut fit, etiam alia quaedam sive in verbis sive in sententiis corrupta aut obscurata vel indagarim felicius vel probabilius sanarim, tamen non nescio quam hoc sit modicum prae tot egregiis inventis*) tamque praeclaro exemplo, quibus plus quam cuiusquam curis et Bacchidum emendatio et mea emendandi opera debeat. Quae virtus in nulla parte luculentius quam in canticis canticorumque similibus scenis metrorum varietate insignibus enituit. Quorum quam sit anceps et lubrica tractatio, evidentissime semet ipsum corrigentis exempla docent quae in libro de metris, in Elementis doctrinae metricae, in ipsa denique nupera editione huius fabulae sibi successerunt. Quid igitur mirum, si certo eoque novo praesidio tuti aliquoties vel progredi ultra postremum exemplum Hermannianum ausi sumus non sine spe indagati veri? Id autem praesidium cum in Prolegomenis Trinummi p. CCC. ostendi tum ad Bacchidum v. 612. 643. 989. 1100. 1166. 1190 explicavi e versuum in 𝔅 distributione peti, quippe quae plerumque aut antiquitatis memoriam servet aut turbatae pristinae concinnitatis manifestas caussas habeat. Sed tamen cum vel sic multa aut intacta relinquenda essent quae nec Plautina nec ullo modo

---

*) Qualium etiam in Trinummo multitudo iam mihi ipse suscenseo quod ex annotatione mea non tam elucet quam id ut fieret debitus Hermanno honos exigebat. Nam in id unum intentus, ut quae ad ipsam rem facerent quanta possem brevitate complecterer, identidem nimis chartarum parcus solius Ambrosiani testimonium eis scripturis apposui quas pridem Hermanni sagacitas occupasset. Non par, sed similis ratio quarundam Guyeti emendationum est: quibus praeter huius mentionem etiam Hermanni nomen ascribere iccirco debebam quod, nisi fallit coniectura, Guyeti operam Plautinam aut non viderat Hermannus aut Trinummo emendandae non adhibuit.

vel sana vel tolerabilia esse certissime constaret, aut liberioris coniecturae ope ea substituenda quae nec indigna Plauto et a librorum fide non nimis aliena viderentur: nos quidem et membranarum illuvie sese ingurgitantium vitioso appetitui et lautiorem artis munditiem concupiscentium honestis desideriis simul hoc artificio consuluimus, ut liberaliter instaurati poetae exemplo subiiceremus in annotatione non singula librariorum peccata, sed integrae scenae continuitatem e Vetere codice expressam: idque consilium in posterum tenebimus.

Quod autem de canticorum probabiliter describendorum mira saepe ambiguitate dixi, id insigni documento nunc ipse experior, cum eos versus relego quibus actus IV. scena e vulgari numerandi ratione decima constat. Quam cum alternis octonariis septenariisque Hermannus olim a se dispositam nuper maluisset solis octonariis decurrere secundum meam sententiam, hoc ego mihi confirmari passus in editione iam vereor ne rectius recusatum a me detecti veri honorem pristino Hermanni sensui retribuam. Nisi quod haud paullo maiorem, quam in qua ille acquieverat in Elementis, concinnitatem consequi sic licet:

Quam mágis in pectore mĕo foueo, quas méus filius turbás turbet,
Quam se ád uitam et quos ád mores praecipitem inscitus capéssat:
Magis cúraest magisque adfórmido, ne is péreat neu corrúmpatur.
Scio: fúi ego illa aetate ét feci illa omnía, set more modésto.

Duxi, hábui scortum, pótaui, - edi, donaui: at enim id raro.
Neque plácitant mores, quis uideo gnatis uolgo esse paréntis.
Ego dáre ludum gnato institui, - animo óbsequium ut sumére possit:
Aequom ésse puto: set nimis nolo desídiae. nunc Mnesílochum,
Quod mándaui, uiso, écquid eum mi ad frúgem opera sua cómpulerit:
Sicút eum scio, si cónuenit, fecísse: eo ingenio nátust.

Absolveram autem Bacchidum emendationem, cum observationes quasdam suas partim ad hanc fabulam partim ad Militem gloriosum spectantes Alfredus Fleckeisenus ad me tramisit amicissime: quas ut ne celem lectores, et ipsi et Plauto debere videor. Igitur Bacch. v. 41 *consilio* pro *concilio* scribendum esse ille quoque vidit. — Versus 51 dubitanter hanc scripturam proposuit:

Dúae unum expetitis palúmbem: périi, arundo alás uibrat:

h. e. 'die leimruthe setzt meine flügel in schwingende bewegung.' Mihi ipsi aliquando in mentem venit eiecto *alas* scribere *périi, arundo uérberat,* id quod postea vidi etiam Guyetum suadere: sed quo diutius, quid omnium esse aptissimum videretur, cogitavi recogitavique, eo denique certius ad illud quod posui *prope* redii. — V. 121: *An nón putas? est ínquam. o Lyde, es bárbarus.* — V. 130 *in mentemst* pro *in mentest:* quod in annotatione commendavimus. — V. 249: *Dum mé circumspecto, átque ego lembum cónspicor:* pariter atque a nobis factum, nisi quod *me*

aliter collocavimus. — V. 415 *Quid negotist,* ut nos in annotatione. — V. 554: *Nám ni ita esset, técum orarem ut quód potesses ĕi mali.* Sine ulla mutatione nos cum hiatu in caesura *orárem út ei quód possés mali:* quanquam licebat etiam *orárem ut éi quód possés mali.* — V. 740 *aúrum ut abs te id aúferat:* nescio an vere. — V. 799 *illic* et v. 815 *eopse* Fleckeisenus ut nos. — Versum 994 sic constituit non improbabiliter:

Hóc age nunc ïam. úbi lubet, recitá sis, tibi dico aúrium operam.

Denique versus 1049 duo proposuit exempla haec:

Quid istíc? ego, quod perdúndumst, properem pérdere:

Quid istic? quod est perdúndum, properem pérdere:

provocans ad Trin. 573: Rud. v, 2, 44: Poen. v, 4, 58: Donatum et Bentleium in Adelph. III, 2, 52: verum ut praestare tamen quod ipse posui existimem.

Ad Militem autem gloriosum haec spectant Fleckeiseni emendationes quas infra scripsi. V. 700 sq.:

Di tibi hercle súnt propitii: nám si istam amissís semel

Libertatem, haut fácile eundem rúsum restitués locum.

V. 985: *st, tace, aperitur foris:* occupatum a Bothio. — V. 1201:

'A Philocomasio. PA. *'Intus quid te fŭisse dicam tám diu?*

V. 1242:

Prohibéndam mortem uideo mulieri ésse. adibon? PA. *Mínume.*

Versum 1250 prorsus ut nos correxit. Tantum est. — Superest ut versuum numeris Gronovianis, quos soleo in summo margine notare, in hac fabula accessisse Hermannianos moneam, ut quibus saepe usus essem in Prolegomenis.

Scr. Bonnae m. Quinctili a. CIↃ.IↃ.CCC.XXXX.VIIII.

T · MACCI · PLAVTI

B A C C H I D E S.

GRAECA MENANDRV *ΔΙΣ ΕΞΑΠΑΤΩΝ.*

PERSONAE.

PISTOCLERVS ADVLESCENS
BACCHIDES SORORES MERETRICES
CLEOMACHVS MILES
SERVOS
LYDVS SERVOS
CHRYSALVS SERVOS
NICOBVLVS SENEX
MNESILOCHVS ADVLESCENS
PHILOXENVS SENEX
PARASITVS
PVER
ARTAMO LORARIVS
CATERVA.

ACTVS I.

PISTOCLERVS.

* * *

Quíbus ingenium in ánimo utibilest, módicum et sine uernílitate

* * *

Víncla, uirgaé, molae: saéuitudó mala
Fit péior . . . .

* * *

Quaé sodalem átque me exércitos habet.

* * *

BACCHIS I. PISTOCLERVS.

BACCHIS.

Vlíxem audiui fŭisse aerumnosíssumum,
Qui uíginti annis érrans a patria ábfuit.

Deperditum in libris principium fabulae (v. 1—34) e grammaticorum testimoniis, quantum fieri potuit, instauravi Musei nostri philol. t. IV, p. 354 sqq. et 567 sqq. 1. *integrum servavit Nonius p. 342* ignes *exhibens pro* ingenium, *ex parte* (ingenium . . . modicum est) *Charisius p. 184 sq.* 2. 3. *Nonius p. 172* 4. *Nonius p. 6 et Charisius p. 204: apud quem cum scriptum sit* exercitis, *fortasse integer tetrametrus restituendus:*

Quaé sodalem átque me exércitos síc habet.

5—8. *Charisius p. 181* uiginti annis *et* Vlixem multo adulescens

Verum híc Vlixem múlto adulescens ántidit:
Qui hic ílico errat íntra muros cíuicos

*　　*　　*

BACCHIS.

. . . . méi cognominís fuit.

*　　*　　*

BACCHIS.

Conuérrite [aedis] scópis, agite strénue
. . . . . . ecquis éuocat
Cum nássiterna et cúm aqua istum impuríssumum.

*　　*　　*

CLEOMACHVS. BACCHIS II. SERVOS.

---

*　　*　　*

CLEOMACHVS.

. . . .
Sin lénocinium fórte collubitúmst tibi,
Videás mercedis quíd tibist pactúm dari,
Ne istác me aetate séctarere grátiis.
. . . .
Ne a quóquam acciperes álio mercedem ánnuam

---

autidit *Bothius.* aunis uiginti *et* adulescens multo Vlixem anteit *Char.* Qui hic *R.* qui *Char.* 9. *Servius in Aen. VI, 383*
10. *Charisius p. 194 sine* aedis 11. 12. *Festus p. 169 M.: quo fraudulenter abusus Fulgentius p. 563 Merc.* ecquis] haec quis *Festus* *Coniunctos Charisii et Festi versus sic licet redintegrare:*

Conuórrite aedis scópis, agite strénue,
Munditias facite, spárgite. ecquis éuocat
Cum nássiterna et cúm aqua istum impurissumum?

13—15. *Charisius p. 180* tibist pactum *R.* tibi est aecum *Char.* me aetate sectarere *R.* aetate me sectere *Char.* 16. 17. *Nonius p. 334 ex emendatione Merceri* necum quoquam acceperis

Nisi áb se, nec cum quíquam limarés caput.

* * *

. . . . limacés uiri.

* * *

PISTOCLERVS. BACCHIS II. SERVOS.

* * *

PISTOCLERVS.

. . . .

Sícut lacte lácti similist: quídquid est nomén sibi.

* * *

SERVOS.

Latrónem, suam qui aúro uitám uenditát.

. . . .

Sció spiritum éius maiórem esse múlto,
Quam fólles tauríni halitánt quom liquéscunt
Petraé, ferrum ubí fit.

PISTOCLERVS.

Cuiátis tibi uísust?

---

et ab sese *libri* 18. *Idem p. 333* 19. *concinnavi e duobus hemistichiis, quorum prius servavit Pompeius Comm. Don. p. 233 (etiam in Mai Class. aut. e Vat. cod. t. V, p. 152), sine nomine fabulae etiam Probus p. 1445 P. et Cledonius p. 1904 P.: posterius Servius in Aen. X, 493* similist ℞. simile est *Probus.* simile *Pompeius* sibi] tibi *Ladewigius Philologi II, p. 361*
20. *Servius in Aen. XII, 7:* 'idem in Bacchidibus exsecutus est militem latronem dicens suam qui auro uitam uenditat.' *Fortasse integer tetrametrus fuit:*

Latrónem, suam qui aúro uitám uenditát. PIST. uah

21—24. Scio . . . multo *servarunt in fragmento de pronomine codices Prisciani Mus. phil. I, p. 316 et IV, p. 579 commemorati;* — quam folles taurini habeant *eidem codices et Servius Philargyriusque in Georg. IV, 171;* — cum liquescunt petrae ferrum ubi fit *soli Servius et Philargyrius;* — cuiatis tibi visust *addidi secundum frag-*

Servos.

Praenéstinum opíno esse: ita erát gloriósus.

Pistoclervs.

. . oppidúm . . . . .

Neque id haút subditíua arbitrór gloria ésse.

* * *

BACCHIDES. PISTOCLERVS.

Bacchis I.

. . . . . cór meum, spés mea,

Mél meum, suáuitudó, cibus, gaúdium.

* * *

Sine te amem . . . . . .

* * *

. . . . . 'Arabus . . . . .

* * *

. . . . . . cupidon té confecit ánne amor?

* * *

. . . . fortásse ted amáre suspicárier.

* * *

---

menti de pronomine verba 'Plautus hic cuias, huius cuiatis declinavit in Bacchidibus'; — Praenestinum . . . gloriosus *praeter idem fragmentum attulit Nonius p. 474* multo] multa *cod. Vindob. Prisc.* quam] quę *cod. Bamberg. Prisc.* halitaut *Hermannus.* habeaut *codd. Prisc.* habeut *Serv. et Phil.* ubi] ibi *Serv.* opino *Non.* opinor *codd. Prisc.* erat] erit *codd. Vindob. et Bamb., non Halberstadiensis* 25. 26. *Donatus in Andr. I, 2, 34:* 'neque haud subditiua gloria oppidum arbitror' 27. 28. *Nonius p. 173* 29. *Donatus in Eun. IV, 2, 13 cum dubia significatione fabulae* 30. *Charisius p. 98 testimonio mutilo* 31. *Servius in Aen. VI, 194 et Nonius p. 421* te confecit ***R***. te conficit *Serv.* tecum saeuis *Nonius: unde* tecum saeuit *effecere.* te conseuis *Nonii cod. Palat. apud Pareum p. 824 ed. tert.* te configit *Bothius* 32. *Donatus in Hecyr. III, 1, 33 sine nomine fabulae,*

. . . . . argéntum hinc facito . . . .

* * *

Nám tu quidem credo éxcantare cuíuis facile cór potes.

SOROR.

. . . .

BACCHIS.

Quíd, si hoc potis est út tu taceas, égo loquar?

SOROR.

Lepidé: licet.

BACCHIS.

'Vbi me fugiet mémoria, ibi tu fácito ut subueniás, soror.

SOROR.

Pól magis metuo mi ín monendo né defuerit óptio.

---

te *prodens* 33. *Donatus in Phorm. IV, 3, 30 sine nomine fabulae* facito ***R***. facite *Don.* 34. *composui e Nonii p. 102 et Servii in Bucol. VIII, 71 his testimoniis:* 'nam credo cuiuis excantare cor potest' — 'nam tu quidem cuiuis excantare cor facile potes'

Act. I. Scen. 1. Emendatam a me et personis rectius quam antea distributam proposui Musei philol. IV, p. 361 sqq. Bacchideſ due. Piſtocleruſ adoleſceuſ ***F***. BACHIDES. Sororeſ. meret^{r}. Piſtocleruſ. adol. ***E***. bachideſ ***C***. *om.* ***BDZ*** *Personarum notas usque ad v. 108* ***CDO*** *nullas, nisi ubi memorabuntur, habent, sed earum spatia vicaria in mediis quidem versibus;* A. *et* E. *pro* BACCH., G. *pro* PIST. ***B***: *quode dictum ibid. p. 355 sqq. et Proleg. Trin. p.* XXIX *sq.* Bacchidis *utriusque nulla in reliquis distinctio est: nos, ut* BACCHIS *et* SOROR *nominibus potius quam* BACCHIS I. *et* BACCHIS II. *uteremur, codicis* ***B*** *in ultima fabulae scena exemplum mouit* 35. BA.] E. ***B*** si] ſit ***K*** potiuſ eſt ***Q*** *mg.*, ***SUZ***. poti^{u}ſ eſt ***VW***. potiſ eſt ***BCD*** *cum reliquis et Charisio p. 183: item cod. Scaligeri.* potiust *Pylades* ut tu tacraſ *Charisius.* ut taceaſ *libri* eloquar ***Ba***. ego loquar ***Bb*** *cum reliquis* BA.] A. ***B*** lepide licet *iungebatur ante Dousam* 36. BA.] E. ***B*** fugiet ***B***. effugiet ***CDEGHKO***, ***Q*** *mg.*, ***V***. affugiet ***P***. affugiat ***W***. effugerit ***FMNQSUXZ***. fugerit ***L*** 37. BA.] A. ***B*** mihi *libri* mouendo ***N*** ne defuerit optio *Bernaysius coll. Asin. I, 1, 88.* ne defuerit oratio *libri, nisi quod*

BACCHIS.

Pól ego metuo lúsciniolae né defuerit cántio.
Séquere hac.

PISTOCLERVS.

Quid agunt dŭae germanae méretrices cognómines?

BACCHIS.

Míserius nihil ést quam mulier.

PISTOCLERVS.

Quíd esse dicis díguius?
Quíd in consilio cónsuluistis?

BACCHIS.

Béne.

PISTOCLERVS.

Pol haut meretríciumst.

---

defuit **X**, orabo **L**. ne defuat oratio *Pylade duce Camerarius.* oratio ne defuat *Hermannus.* ne defuerit monitio **R** *olim* 38—42 *quattuor versibus conclusos* **B** *habet, qui his vocibus terminantur:* — hac, — conſuluiſtiſ, — mulier, — reperiam 38. BA.] E. **B** ego metuo lusciniolae *deleto glossemate* **R**. quoque metuo luſciniolae **B**. ego quoque metuo luſciniolae **C** *cum reliquis, nisi quod* luſcinole **H**, luſciuole (ni) **M**, luſciniole *(de quo genere discrepantiae in hac scena tacere soleo) plurimi, et proximo* ne *agglutinato* luſcinio lene **DEGO**. lusciniolae quoque metuo *Hermannus* ne defuat cantio *Pylades.* cautio ne defuat *Hermannus* cautio **KS** 39. BA. *praemittunt* **EbF**, PI. **N**, *spatium* **BO** hac] me **C** PI.] G. **B**, *quod posthac non notabo. om.* **NP** meritriceſ **D**. meritceſ (i) **O** 40. 41 *hoc ordine collocavi: contrario libri* BA.] A. **B** dicaſ **S** dignuſ **D**. dignuſ **Z** 41. consilio **R** *ut v. 1154.* concilio *libri.* BA. bene. PI. pol haud *Acidalius.* A. bene pol. G. haud **B** *et sive* BA., PI. *sive vacuis spatiis substitutis reliqui omnes* haut *pro* haud *solus* **C** meretricium **D**. meretricum **FHMNQSUZ** eſt *omnes*

BACCHIS.

Haéc ita me orat, síbi qui caueat áliquem ut hominem réperiam
'Ad istunc militem: út, ubi emeritum síbi sit, se reuehát domum.
'Id, amabo te, huic cáueas.

PISTOCLERVS.

Quid isti cáueam?

BACCHIS.

Vt reuehatúr domum:
'Vbi ei dederit óperas, ne hanc ille hábeat pro ancillá sibi.
Nám si haec habeat aúrum, quod illi rénumeret, faciát lubens.

PISTOCLERVS.

'Vbi nunc is homost?

---

42. Ba.] A. ***B*** Hec ***DFH***. Nec ***O*** ita] iam *Hermannus* qui] que ***Da***. quî *volebat H. Stephanus* qui caueat aliquem ut *om.* ***SUZ*** 43. Ad istunc militem *Hermannus.* Vt iſtoch militem ***BCDEO***. Vt iſtoc militem ***PVW***. Ab iſtohc milite ***H***. Ab iſtoc milite ***FHLMQ***. Iſtoc milite ***KNSUZ***, *codd. Pyladis.* Vt iſtuuc militem ***Q*** *mg.* [e]meritum ***D*** ſit ſibi ***N*** se *Pylades.* ſeu ***BCDEO***. ſe ut *reliqui* reueat ***FHLMX*** 44. huic] ut huic ***S***. ut hic ***FLM*** caeaſ ***X*** isti] ſi ***FM*** caueam. A. ut ***B***. caueam [A]ut ***D***. caueam aut ***COX***. caueam ut ***FM***. caueam. Ba. ut *reliqui cum* ***M*** *mg. Vide Mus. phil. p. 356* reuehatur ***CO***. reue[h]atur ***BDQ***. reuehat ***HKNPSUVWZ***. [h]reueat ***E***. reueat ***L***, ***M*** *mg*. reueam ***FMX***. *Cf. Parerg. I, p. 418* 45. Ba. *praemittit* ***X*** Vbi] Vt, ubi *Hermannus* dederit ***FLMPQSUVWZ***. dediderit ***BCD*** *cum reliquis et* ***Q*** *mg.* peraſ ***X*** ille hanc ***N*** 46. ſi haec ***CDFGHKLMNO***, ***Q*** *mg.* haec ſi ***B***. ſi ille ***PW***. ſi hic *reliqui* quid ***SU*** remuneret ***FKMPV***. remaneret ***SUZ***. remitteret ***W*** lubeſ ***H***. lubēts ***P*** 47. Pi. *om.* ***F***. *habet* ***Dc*** hiſ ***P*** homo ſt ***B***. homo eſt *reliqui* Ba.] A. ***B*** tam ***H*** credo aderit

BACCHIS.

Iam hic credo aderit. sét hoc idem aput nos réctius
Póteris agere: atque íbi sedens, dum is uéniat, opperíbere.
Ĕadem biberis, ĕadem dedero tíbi, ubi biberis, sáuium.

PISTOCLERVS.

Víscus merus uostrást blanditia.

BACCHIS.

Quíd iam?

PISTOCLERVS.

Quia enim intéllego,
Dŭae me unum expetitís palumbem: própe arundo alas uérberat.
Nón ego mihi istuc fácinus, mulier, cónducibile esse árbitror.

---

hic ***B*** ſed] ſ ***D***. ſi ***O*** rectius *om.* ***X*** 48. ibi sedens, dum is ueniat ***R***, *Hermannus.* iſ dum ueniat ſedenſ ibi ***BCDEGO***. iſ dum ueniat hic ***V***. iſ dum ueniat ſedenſ hic *reliqui. Nostrae transpositioni nemo puto hanc praeferet:* opperibere ibi sedens operibere ***BFMNPaVWX*** 49. bibeſ ***QSUZ***, *Charisius p. 187.* bibenſ ***HKLNP***, ***Q*** *mg.*, ***VW***. biberiſ fauium ***O*** eadem tibi dedero fauium *omissis reliquis Charisius* dedere ***N*** ubi] ut ***BK*** bibereſ (i sup.) ***M***. bibenſ *sup. scr.* ***M***. ebiberiſ ***K*** 50. Pi. *om.* ***X*** uoſtraſt ***B***. ūra eſt *vel* ueſtra ē *reliqui* blandicia ***CDF*** Ba.] A. ***B*** quia] qui *Nonius p. 219* intelligo ***HX*** 51. Duae me ***R***. Duae *vel* Due *libri. Cf. Fleckeisenum Exerc. p. 15 sq. 26* expetitiſ uuum ***L*** palumbem] palum ueni ***O***. palumbum *Dousa ms.* prope arundo ***R***. perii harundo ***B***. perii arundo ***CDO***, ***Q*** *mg.* ꝑuarundo ***E***. parua harundo ***K***. parua hirundo ***FLMPVX***. parua irundo ***H***. parua hyrundo ***NQSUZ***. parum arundo *Hermannus. Interpretis esse* perii *proverbium explicantis, expulsum autem* iam, *putabam Proleg. Trin. p.* CCIII.

alla ſ ***H*** 52. mihi istuc fáciuus ***R***. iſtuc facinuſ mihi *libri, nisi quod* iſthuc ***H***, iſtuch ***Da***, fatiuuſ ***B***. mi istuc facinus *Hermannus. Licebat etiam* istuc mihi facinus esse] ee eſſe ***B***

BACCHIS.

Quí, amabo?

PISTOCLERVS.

Quia, Bácchis, Bacchas métuo et bacchanál tuum.

BACCHIS.

Quíd est quod metuis? né tibi lectus málitiam aput me suádeat?

PISTOCLERVS.

Mágis illectum tŭum quam lectum métuo: mala tu's béstia.
Nam huíc aetati nón conducit, múlier, latebrosús locus.

BACCHIS.

Égomet, aput me sí quid stulte fácere cupias, próhibeam.
Sét ego aput me te ésse ob eam rem, míles quom ueniát, uolo:
Quía, quom tu aderis, huíce mihique haut fáciet quisquam iniúriam.

---

53. A. Quid ***B*** âbo ***O*** bacchiſ bacchaſ ***QSUZ***. bachiſ bachiſ ***PVW***. bachiſ ba(h)caſ ***B***. bachiſ bachaſ *reliqui* bacchanal ***QSUZ***. bachaual *reliqui* 54. A. ***B*** est quod *Gronoviana*. eſt quo(i)d ***Q***. eſt quid *vel* eſt? quid *reliqui* metuuſ ***C*** maliciam ***FM***. malaciam *Lambinus* 55. iulectum ***Q*** *solus*. ijllectum ***N*** tu eſ *libri, nisi quod* eſ tu eſ ***B*** 56. etati ***BDb*** (·etati ***Da***) latobroſuſ ***Ba***. lathebroſuſ ***FM*** 57. BACCH. *Saracenus*. PISTOCLERVS ***CDEaO***. *om*. ***B*** *cum reliquis* si quid *Camerarius*. quidquid ***PVW***. quid *reliqui* cupeaſ ***K***. cupiam ***PVW*** perhibeam ***V***. probibeam ***Qa***. prohibebam ***P*** 58. Sed ***C***, *Saracenus*. A. Sed ***B***. (A)ſed ***D***. a. ſed ***OEa***. BA. ſed *reliqui*. *Cf*. *Mus. phil. p. 356. 359* quom ***FLMPQX***. cum *reliqui* ueñia ***PVW*** 59. Quia] qui ***O*** quom ***FMX***. cum *reliqui* adderiſ ***B*** huice ***R*** *Prol. Trin. p.* CLXX. *sqq*. huic *libri* mihique] mihi ***N*** haud] aut *vitium Gruterianae et Gronovianae* quiſquam hand faciet ***H*** iniuria ***SUZ***

Tú prohibebis, ét eadem opera tŭo sodali operám dabis,
Ét ille aduenieus tŭam med esse amícam suspicábitur.
Quíd, amabo, opticuísti?

P i s t o c l e r v s.

Quia istaec lépida sunt memorátui:
Éadem in usu, atque úbi periclum fácias, aculeáta sunt,
'Animum fodicant, bóna distimulant, fácta et famam saúciant.

S o r o r.

Quíd ab hac metuis?

P i s t o c l e r v s.

Quíd ego metuam, rógitas? adulescéns homo
Pénetrare huiusmodi ín palaestram, ubi dámnis desudáscitur,

---

60. tum ***K*** tuae (l. o) ***M***. tue ***X*** 61—64 *ita descriptos* ***B*** *habet, ut vocibus terminentur* opticuiſti, — aculeata ſunt, — amici page, — malaciſanduſ eſ 61. tuam medeſſe ***C***, ***Q*** *mg., cod. Scaligeri.* tuam medeſſe & ***Da***. tuam m&ee ***O***. tuam me(e)deſſe ***Dc***. tuam me eſſe ***B*** *cum reliquis.* me tuam esse *Hermannus* 62. opticuiſti ***BCDGO***. obticuiſti *reliqui.* obſtipuiſti '*nonnulli libri*' *Lambini* Pistocl. ***CDO*** iſtec ***BCDEFKN***. iſthec ***HP*** laepida ***CDO***. lepide (a) ***M*** memoratui ***BDFGKMaOQb***. memoratua ***C***. memoratu• *c. ras.* ***E***. moratui ***X***. memoratu *reliqui* *Inter* 62 *et* 63 *unus versus scriptura vacat in* ***DEGO*** 63. periclum ***BCDHQb***. periculum *reliqui* facaaſ ***B*** 64. deſtimulant ***B***. diſſimulant ***QaSUVZ*** *Sequitur hic in libris v. 73 (sed ut suo loco redeat): deleri iussus ab Acidalio, Guyeto, frustra defensus a Ladewigio Mus. philol. t. III, p. 524 sq. Vide eiusdem Musei t. IV, p. 358 sq.* 65. E. Et quid ***B***, *Gronovius.* Ba. Hei, Quid *Bothius* hoc ***O*** Pist. ***CDO*** adulescens homo *Bothius.* homo aduleſcenſ ***BCDEHKMNPX***. homo adoleſcenſ *reliqui: item Donatus in Phorm. III, 1, 20, sed ut videtur ex interpolatione, cum pro his quae nunc vulgantur* 'homo adolesceus Penetrem huiusmodi in palaestram, ubi damnis desudascitur' *in ed. princ. haec tantum exstent* 'abſtine a palaeſtra ubi demenſ deſudaſcitur' 66. Penetrāt hui9 ĩ paleſtram ***O*** paleſtram ***BCD*** *cum plurimis* damnis] damuſ ***K***. dominis *vel* dominae *Bothius*, *cui assentior aut* damnis *aut v. proximo* damnum *corruptum esse* deſuadaſcitur

'Vbi pro disco dámnum capiam, pró cursura dédecus?

S o r o r.

Lépide memoras.

P i s t o c l e r v s.

'Vbi ego capiam pró machaera túrturem,
'Vbique inponat ín manum alius míhi pro cestu cántharum:
Pró galea scaphiúm, pro insigni sít corolla pléctilis,
Pro hásta talus: pró lorica málacum capiam pállium:
'Vbi mi pro equo léctus detur, scórtum pro scuto áccubet.
'Apage a me, apage.

S o r o r.

Ah, nímium ferus es.

P i s t o c l e r v s.

Míhi sum.

CN. deſudaſ ẽcc ***O*** 67. 'disco] *habuerunt omnes* uisco': *Longolius. Quod quo spectet, prorsus latet* dampnum ***D*** cuſura ***PVW*** 68. Ba.] A. ***B*** Pist. ***CD*** machera ***BCD*** *cum plurimis* 69. ubique] ubi ***K*** inponat *pro* imp. ***BC***. imponant ***SUVZ*** manu ***NSUZ*** pro ceſtu] inceſtu ***Da*** chantharum ***B*** 70. Scaphium pro galea *Hermannus: vide Prol. Trin. p.* CCLXXII. gabea ***EMPX*** ſca•uum *c. ras.* ***Da***. ſcafium ***DbEGOPSUVXZ***. ſcaffium ***H***. ſchaphium ***N*** corola ***Z*** pectillſ ***BZ*** 71. aſta ***BC*** larica ***P*** malachum ***QUZ*** palium ***O***. palleum ***X*** 72. Vbi mi *Hermannus: vide Prol. Trin. p.* CCXCII. Vbi mihi *libri*. Vbique ***R*** *olim* pro equo ***NQSUVZ***. prequo ***Q*** *mg.* preco ***DEFGKLX***. p̃co ***CHOPMW***. praeco ***B*** *ante* ſcortum *vacuum spatium* ***DO*** accumbet ***BDGK***. accumbent ***C*** 73. *Huius versus quas discrepantias libri post v. 64 habeant, additis circulis indicavi* a me apage] mea apage ***BCDEGO***. amici page (***B***) A. ah ***B*** (***B***). Ba. ha ***H*** (***H***) *In* (***D***) ah ni *e corr. sunt, cum ante rasuram aliquanto plures litterae fuissent* nimum ***X*** çſeruſ ***O*** eſt ***N*** Pist. ***CDO*** (***CDO***)

S o r o r.

Malacissándus es:
Équidem tibi do hanc óperam.

P i s t o c l e r v s.

At nimium prétiosa's operária.

B a c c h i s.

Símulato me amáre.

P i s t o c l e r v s.

Vtrum ego iocón' id simulem an sério?

B a c c h i s.

Héia, hoc agere méliust: miles quom húc adueniat, té uolo
Me ámplexari.

P i s t o c l e r v s.

Quíd eo mi opus est?

Ba.] A. ***B*** (***B***) malaciſſanduſ ***LQSU***(***V***)***Z***. maleciſſanduſ ***N***(***Nb***). malaciſanduſ *reliqui* 74. Bacchidi *eidem continuandum esse dixi Mus. phil. IV, p. 361: alteri tribuit Hermannus.* Ba. *praemittunt* ***EF***, *non* ***BCDZ*** Et quidem ***PVW*** hanc operam do tibi ***K*** do] dabo ***QSUVbZ*** ah ***B***. at *reliqui* p̃cioſa *vel* precioſa ***BCFLMSUZ*** eſ *omnes*
u
75. Ba.] A. ***B*** Simulato ***B*** mea mare ***CD*** utrum *an* uerum *an* iterum *in* ***C*** *sit, non satis liquet.* uerum ***SUZ*** ego iocon id simulem ***R*** *Prol. Trin. p.* ccxxxvi. cclxxv. ego iſtuc iocon adſimulem ***BCDEFGHKLMNOQX***, *nisi quod*
v
iſtunc ***B***, iſthuc ***H***, adſimilem ***D***. ego iſtuc iocon an ſimulem ***PVW***. ego iocon adſimulem iſtud ***SUZ***. ego, iocon assimulem *Hermannus* iocon adſimulem an ſerio *affert Charisius p. 195* 76. Ba.] A. ***B*** Heia ***BCDEGO***. Eya ***FG***. Eia *reliqui* meliuſt ***BDbGQ***, ***R*** *Prol. Trin. p.* cccxxv. meliuſ ***CDa*** *cum reliquis* mileſ] meliuſ ***PVa***. *om.* ***W*** quom ***FKMNP***. quam ***BCDEG***. cum *reliqui* te *om.* ***NSUZ*** 77. *totum om.* ***X*** mea ***C*** Pi. *et mox* Ba. *om. sine spatio* ***CD*** *cum reliquis.* G. *et* A. ***B*** quid eo ***BCDbQb***. quid ego ***Da***, *corrigendo in* quid eo *mutatum obscurius.* quid̄ ***O***. quidem *reliqui* mi opus est ***R***: *cf. Prol. Trin. p.* cclix. mihi opuſ ***C***. mihi opuſ eſt ***BD*** *cum reliquis*

BACCHIS.

'Vt ille te uideát uolo.
Scío ego quid ago.

PISTOCLERVS.

Et égo pol scio quid métuo. set quid aís?

BACCHIS.

Quid est?

PISTOCLERVS.

Quíd? si aput te eueniát desubito prándium aut potátio
Fórte aut cena, ut sólet in istis fíeri conciliábulis,
'Vbi ego tum accubem?

BACCHIS.

'Aput me, mi anime: ut lépidus cum lepida áccubet.
Lócus hic aput nos, quámuis subito uénias, semper líber est.
'Vbi uoles tu tíbi esse lepide, méa rosa, mihi dícito:
Dá tu qui bene sít, ego, ubi sit, tíbi locum lepidúm dabo.

---

78. Scio ego quid ago. Pi. et ego pol ***R***: *item, nisi quod* pol ego, *Hermannus.* Scio quid ago. G. et pol ego ***B*** *et omisso* G. ***CDEO***, *substituto autem* Pi. *reliqui: nisi quod* quid *soli* ***BC***, qđ ***DHKO PSU***, quid (o supra) ***Q***, quod *reliqui*, ego *autem pro* ago ***X*** quid metuo *omnes* agiſ ***H*** Ba.] A. ***B*** 79. Quid *om. Hermannus: sed vide Prol. Trin. p.* CXL. *sqq.* eueniat *Camerarius.* ueniat *libri.* euenat *Hermannus. Vide eadem Prol. p.* CCXII. prandium aut potatio deſubito ***B*** 80. aut] ut ***C*** cena ***B*** *cum aliis.* caena ***CD*** *cum aliis* ut] aut ***O***. cenat *pro* cena ut ***X*** fieri in iſtiſ fieri ***B*** conciabuliſ ***F*** 81. Vbi ego tum accubam *superiori versui continuat* ***B*** accubem *Camerarius.* accubam ***BbCO***. accumbam ***BaH***. adcubiam ***QSUZ***. adcubiam ***M***. accubiam ***D*** *cum reliquis* Ba.] A. ***B***. *om. sine spatio* ***CDO*** lepioluſ ***K*** lepida *om.* ***PVW***. lepiola ***K*** accumbet ***BDG KMSZ***. adcumbet ***Q***. hac cubet ***W***. accũbæſ ***C***, *sed ut* eſ *videatur e corr. esse.* accubet *reliqui* 83. uoles tu tibi esse lepide ***R***. tu lepide uoleſ eſſe tibi *libri, nisi quod* lepide lep ***O***. uoles tibi esse lepide *Hermannus. Cf. Prol. Trin. p.* CXLIX. CCXXVI. *sq.* 84. Pi. *praemittunt* ***FX*** Da tu ***R*** *ibid. p.* CCLXVII. Dato *libri* ſit. Ba.

PISTOCLERVS.

Rápidus fluuius ést hic: non hac témere transirí potest.

BACCHIS.

'Atque ecastor áput hunc fluuium áliquid perdundúmst tíbi.
Mănum da et sequere.

PISTOCLERVS.

Ah mínume.

BACCHIS.

Quid ita?

PISTOCLERVS.

Quía istoc inlecebrósius
Fíeri nil potést, nox, mulier, uínum, homini adulescéntulo.

BACCHIS.

'Age igitur: equidém pol nihili fácio, nisi causá tua.
'Ille quidem hanc abdúcet: nullus tu ádfueris, si nón lubet.

PISTOCLERVS.

Súmne autem nihilí, qui nequeam ingénio moderarí meo?

---

ego ***FX*** ubi sit ***R***. ubi bene ſit *libri* *Licebat etiam, sed longius a libris:* Dá qui bene sit, égo bene ubi sit 85. Rapiduſ fluuiuſ eſt hic *cum libris Charisius p. 196.* Magnuſ eſt hic fluuiuſ *Servius in Aen. IX, 329* non hic ***K***. non ac ***Da***. non ^{h}ac ***Dc*** tranſire ***Da*** 86. BA.]A. ***B*** caſtor ***C*** fluuiumſt *et mox* perdundum tibi ***R*** *olim: vide Prol. Trin. p. CXCIV.* perdundumſt ***BVW(P?)***. perdundum eſt *reliqui* 87. Mannũ ***O***. *Vide ib. p. CXLII.* et ſequere ***BCDEGO***, ***Q*** *mg.* conſequere *reliqui* ah ***FHLX***. alia ***O***. aha *reliqui* minime *libri* BA.] A. ***B*** iſthoc ***H***. iſto ***MO*** inlecebro ſuiſ ***B***. inlecebroſiuſ ***MNPV***. illecebroſuſ ***SUZ***. illecebroſiuſ ***CD*** *cum reliquis* 88. nihil *libri* uinum] uitũrui ***O*** adoleſcentulo ***CG***, *In Donati ad Adelph. III, 4, 24 ed. princ. haec sic afferuntur:* Quid hoc illecebroſiuſ fieri poteſt nox mulier uinum hominibuſ: quid hoc illecebroſiuſ homini adoleſcentulo 89. A. ***B*** *ante* pol *spatium* ***B*** nibil ***QSUZ*** fatio ***O***. facito ***N*** 90. *vacuum spatium praecedit in* ***DO***, PI. *in* ***Ea*** adducet ***K*** nullus tu ***R***. tu nulluſ *libri* 91. Summe ***C*** nichili ***D*** nequam ***CFKM***

BACCHIS.

Quíd est quod metuas?

PISTOCLERVS.

Níhil est: nugae. múlier, tibi me emáncupo:
Túus sum, tibi dedo óperam.

BACCHIS.

Lepidu's. núnc ego facere te hóc uolo.
Égo sorori meae hódie cenam dáre uolo uiáticam:
Ĕo tibi argentúm iubebo iam íntus ecferrí foras,
Tú facito opsonátum nobis sít opulentum opsónium.

PISTOCLERVS.

'Opsonabo ego: nam íd flagitium sít, mea te grátia

---

92. BA.] E. ***B****: cf. Mus. phil. p. 360* PI. nihil eſt ***HNPQSUVZ***. nihil eſt. G. ***B***. nihil eſt. PIST. ***CD*** *cum ceteris* nugae ***C***. nuge ***BDEO***. nunc ego *reliqui, nisi quod* nunc *sine* ego ***K*** tibi mulier ***K***. mulier tibi ***B*** emancupio ***C*** 93. BA.] A. ***B*** lepidu's. nunc *Meursius*. lepiduſ nunc ***CGKOQX***. lepiduſ nunc ***B***. lepiduſ nunc ***DE***. lepiduſ eſ nunc *reliqui* ego facere te ***R***. ego te facere *libri*. te facere ego *Hermannus* 94. hodie coenam *Hermannus: vid. Prol. Trin. p.* CCLV. cenam hodie ***BCD*** *cum ceteris, nisi quod* caenam *alii, alii* coenam dare ***B***. dare ***K***. dari *reliqui* uiaticã uiaticã ***K*** 95. Eo *Hermannus*. Ego *libri cum Charisio p. 180*. Ergo *Dousa* iubebo *Charisius, Pius*. iubeo *libri, nisi quod* ibeo ***X*** tam *Char*. nam ***FLM*** ecferri ***DG***. ec ferri ***B***. et ferri ***C***. efferri *reliqui*. ecceteri *Charisius* 96. facito opſonatum nobiſ ſit ***B***, ***R*** *Prol. Trin. p.* CCLV. facito nobiſ obſonatum ſit ***D*** *et sine notis* ***G***. facito nobiſ obſenatum ſit ***C***. facito nobiſ obſonatum ***N***. facito ſic nobiſ obſonatum ***HSUZ***. facito ſit nobiſ obſonatum *reliqui, interpretati notas* ***D*** *codicis*. opsonatum facito nobis sit *Hermannus* opulatum ***L*** opſonum ***B***. obſonium *reliqui* 97. PI.] G. ***B***. *om. reliqui. addidit Saracenus* Opsonabo ego ***R***. Ego opſonabo ***B***. Ego obſanabo ***C***. Ego obſonabo *reliqui* sit *Lomanus Spec. crit. p. 46*. ſit meum ***B***. meum ſit *reliqui* te gratia] tegram (*ortum e* te gr͠a) ***C***. gratia

Ét operam dare mi ét ad eam operam fácere sumptum dé tuo.

BACCHIS.

'At ego nolo dáre te quicquam.

PISTOCLERVS.

Síne.

BACCHIS.

Sino equidem, sí lubet. Própera, amabo.

PISTOCLERVS.

Príus hic adero, quám te amare désinam.

SOROR.

Béne med accipis áduenientem, méa soror.

BACCHIS.

Quid ita, óbsecro?

SOROR.

Quía piscatus mĕo quidem animo hic tíbi hodie euenít bonus.

---

te ***X*** 98. Vt ***O*** mihi *libri* ad eam] abeam ***P*** face-rere ***Z*** 99. A. ***B***. Ba. ***F***. Pi. ***NXZ***. *om.* ***CD*** *cum aliis* ego] pol ***K*** uolo dare ***OW***. dare nolo dare ***B*** te *om.* ***V*** quicquam. G. ſiue. A. ſino equidem ***B***. quicquam ſine ſinoe quidem ***C***. quicquam ſine ſinequidem (o) ***D***. quicquam ſine ſino-quidem ***GO***. quicquam. Ba. ſine. Pi. ſine quidem ***Ea***. quicquam. Pi. ſine. Ba. ſine (o) quidem ***Eb***. quicquam ſine. Ba. ſino quidem *reliqui, nisi quod* ſineſ *pro* ſine ***W*** 100. amobo ***O*** prius . . . . de-sinam *affert Donatus in Eun. IV, 2, 13, ubi* adde per *pro* hic adero *ed. princ. Interpretare: 'citius huc recurram quam nunc finem facio amplexui'* 101. E. ***B*** med accipis *Guyetus.* me ac-cipiſ *libri, nisi quod* me *om.* ***O***. me accepiſti *Hermannus. Vide Prol. Trin. p.* CCLXXII. Ba.] A. ***B***. Pi ***NZ*** *cum aliis* 102. Ba.] E. ***B***. *om.* ***FZ*** *cum aliis. addidit Saracenus* meuſ ***Xa*** animo *om.* ***SUZ*** hoc ***KPVaW***

BACCHIS.

Méus ille quidemst. tíbi nunc operam dábo de Mnesilochó, soror,

Híc ut aurum accípias potius, quam hínc eas cum mílite.

SOROR.

Cúpio.

BACCHIS.

Dabitur ópera. calet aqua: íntro eamus, út laues.

Nám ut in naui uécta's, credo, tímida's.

SOROR.

Aliquantúm, soror.

Símul hic nescio quí turbare coépit: decedámus hinc.

---

103. Ba.] A. ***B***. *om.* ***FNXZ*** *cum aliis. addidit Angelius* ille quidemſt̃ ***C***. ille quidemſt˜ ***D***. ille quidem ſũt ***O***. ille quidem ſunt ***G***. quidem ille eſt ***SUZ***, *Hermannus.* ille quidem eſt ***B*** *cum reliquis. Vide Prol. Trin. p.* CCLXVII mueſilo cho ſoror ***BDO***. mueſilochoſor ***C***. mueſicho ſoror ***X***. mneſiloco ſoror ***Z*** 104. Hic ut aurum accipias potius ***R***: *nisi* Vt tu hic potius aurum accipias *mates.* Vt hic accipiaſ potiuſ aurum *libri, nisi quod* hinc ***FKMNQSUVXZ*** 105. E. ***B*** Supio ***N*** Ba.] A. ***B***. Pi. ***NZ*** *cum aliis* *ante* aqua *spatium* ***DO***, Ba. ***EFM*** calet aqua *Hermannus.* aqua kalet ***B***. aqua calet *reliqui. Vide Prol. Trin. p.* CCXXVII. *ante* eamuſ *spatium* ***DO***, Ba. ***E*** eam ***H*** hic ***S*** laueſ *om.* ***O*** (*quippe in fine superioris versus positum in* ***D***). leueſ ***SUZ*** 106. *totum post v. 107 iterant* ***BC***: *cf. Parerg. I, p. 420* in naui ***B(BC)DbEaGO***. naui ***CDa***. enam ***K***. e naui ***Eb*** *cum reliquis.* ex mari ***Q*** *mg. et Donatus, cuius haec sunt testimonia in ed. princ.: in Hec. III, 1, 41* 'nam et ex mari timida ecce ego', *in Phorm. II, 1, 54* 'nam ex mari timida eſ'', *in Eun. IV, 2, 14* 'manum ex mari timida'. *Cf. Mus. phil. p. 586* uecta's ***R***. uecteſ ***C(C)DEGKO***, ***Q*** *mg.* euccta eſ ***N***. uecta eſ ***HS***. uecta eſ ***B(B)*** *cum reliquis* timida eſt ***N***. timida eſ *reliqui* E. ***B***. *om.* ***(B)N*** aliquantulum ***K*** 107. huic ***BCDEGMaO***. hinc ***X***. hic *reliqui* qui turbare coepit. decedamus hinc ***R*** *Mus. phil. p. 600 sq.* qui turbare qui huc it decedamuſ ***BC***. qui turbare qui huc te decedamuſ ***DEaGO***,

BACCHIS.

Séquere hac igitur me íntro lotum, ut sédes lassitúdinem.

---

nisi quod decebdamuf ***O***. quid t. quin hinc decedamuf *reliqui, in secunda voce ita discrepantes ut* turbae *habeant* ***LMZ***, turbe ***F***, turbe eft ***EbHNPVW***, turbare eft ***QSUZ*** Simul huic nescio quid turbarumst, qui huc it: decedamus hinc ***B*** *olim*. Simul hic nunc nescio qui turbat, qui huc it. quin decedimus *Hermannus* 108. A. ***B***. *om*. ***FZ*** *cum aliis* hanc ***C*** lotum *Beckerus Quaest. de com. Rom. fab. p. 8.* in lectum *libri* lafitudinem ***H***

ACTVS II.

LYDVS. PISTOCLERVS.

Lydvs.

Iamdúdum, PistocIére, tacitus té sequor,
Inspéctans, quas tu rés hoc ornatú geras.
Namque íta me di ament, út Lycurgus míhi quidem
Vidétur posse hic ád nequitiam addúcier.
Quo núnc capessis téd hinc aduorsá uia
Cum tánta pompa?

Actuum descriptionem secutus sum eam quam Mus. phil. IV, p. 597 sqq. explicavi: nisi quod, quem illic secundum actum feci, in duos esse dispertiendos intellexi: nec enim per breviculae scenae quae est a v. 368 ad 384, intervallum fieri potuisse videtur ut illa omnia Mnesilochus e Chrysalo rescisceret quae v. 390 sq. et 392 sq. sibi innotuisse testatur. Quo evenit ut sex actibus divisam fabulam non reformidandum putarem.

Act. I. Scen. 2. Enarravit hanc scenam Schneidewinus Musei nostri philologici t. II, p. 415 sqq. LIDVS SERVVS ET PISTOCLERVS ADOLESCENS ***BCD***. Lyduſ ſeruuſ. Piſtocleruſ aduleſcenſ ***FZ*** LIDVS *prope constanter* ***BCD*** 110. Inspectans quas tu *Hermannus.* Spectanſ quaſ tu *libri, nisi quod* ſpetar^{n}iſ ***D***. Spectans quas tute *Camerarius* hoc] h *e corr.* ***B*** 111. nanque ***F***. nam ***Z*** dii ***FZ*** ligurguſ ***BCD*** 113. ted *Guyetus.* te *libri.* tu te *Pylades* aduerſa *libri* 114. Huc] h *e corr.* ***B***

PISTOCLERVS.

Húc.

LYDVS.

Quid huc? quis istíc habet?

PISTOCLERVS.

Amór, Voluptas, Vénus, Venustas, Gaúdium,
Iocus, Lúdus, Sermo, Suáuisauiátio.

LYDVS.

Quid tíbi commercist cúm dis damnosíssumis?

PISTOCLERVS.

Malí sunt homines, quí bonis dicúnt male.
Tu dís nec recte dícis: non aequóm facis.

LYDVS.

An déus est ullus Suáuisauiátio?

PISTOCLERVS.

An nón putasti esse? hém quam, o Lyde, es bárbarus,
Quem sápere nimio cénsui plus quám Thalem.
I, stúltior es bárbaro Potício,

---

huc liduſ quid **C**. Huc. Ly. Huc? quid *Hermannus* huc] h *e corr.* **B** habet̃ **B**. habitat **F** 115. Amor] *post* A *aliquid erasum* **B** 116. Suauisauiatio *Hermannus*. ſuauiſ ſauiatio **CDFZ**. ſuauiſ ſuauiacio **B** 117. commerciſt **B**. commercii eſt **CD**. commertii eſt **FZ** diſ **BD**. diiſ **CFZ** dampnoſiſſumiſ **D**. damnoſiſſimuſ **C**. damnoſiſſimiſ **BFZ** 119. diiſ **F** nec recte diciſ non **BbCDF**. non recte diciſ non **Ba**. nec diciſ recte nec **Z** equum **BF**. equum **CDZ** 120. Suauisauiatio *Hermannus*. ſuauiſ ſauiatio **DF**. ſuauiſ ſauitio **C**. suauiſ ſuauiatio **BZ**, *nisi quod* u **B** *ut v. 116* 121. putasti esse? hem quam, o **R**. putaſti eſſe unquam? o *libri, nisi quod* unquam **DF**, nunquam **Z**. putasti esse? nimium quam, o *Gruterus*. putasti? est inquam. o *Hermannus* o lide **BD**. olide **CZ** 122. talem **C** 123. I *e corr.* **B**. iſ **CDFZ** eſ **BCDF**, **R** *Prol. Trin. p.* CLXXV. eſt **Z**. tu es *Hermannus* . . . tior eſt

Qui tántus natu dĕorum nescis nómina.

LYDVS.

Non híc placet mi ornátus.

PISTOCLERVS.

Nemo ergó tibi

Hoc ápparauit: míhi paratumst, quoí placet.

LYDVS.

Etiám med aduorsum éxordire argútias?
Qui sí decem habeas línguas, mutum esse áddecet.

PISTOCLERVS.

Non ómnis aetas, Lýde, ludo cónuenit.
Magis únum in mentest míhi nunc, satis ut cómmode
Pro dígnitate opsóni haec concurét cocus.

LYDVS.

Iam pérdidisti te átque me atque operám meam,
Qui tíbi nequiquam saépe monstrauí bene.

PISTOCLERVS.

Ibidém meam operam pérdidi ego, ubi tú tuam:
Tua dísciplina néc mihi prodest néc tibi.

---

barbaro *ex h. l. servatum est apud Festum p. 217 M.* barbare ***Z*** poticio ***BCF***, *codd. Pyladis.* potio^{ci} ***D***. potio ***Z***. ‘Putitium Plautus dicit pro stulto’ *Paullus* 124. natu *e corr.* ***B*** hic]h *e corr.* ***B*** 126. hoc ***Z***, *Guyetus.* Haec ***BC***. hec ***DF***. Hunc *Bothius* michi ***D*** paratum eſt *libri.* paratust *Bothius* quoi ***B***. cui *reliqui* licet ***C*** 127. med aduorſum ***B***. me aduorſuſ ***D***. me aduerſuſ *reliqui* arguciaſ ***B*** 128. Qui si] quaſi ***F***. Quoi, si *Bothius* 130. menteſt, *sed ut ultima littera e corr. sit,* ***B***. mente ***Da***. mente eſt ***DbCFZ***. *Fortasse* mentemst *fuit* *post* mentest *integra vox erasa est in* ***B*** 131. opſonii ***B***. obſonii *reliqui* hoc *Bothius* concurret ***F*** coquuſ ***Z*** 133. nequiquam ***BC***. nequicquam ***DFZ*** ſepe ***BCDF*** monſtrauit ***C*** 134. Ibidem m. o. perdidi ego ***B***. Ibidem ego m. o. perdidi ***B***, *Charisius p. 181.* Ibidem m. o. perdidi *reliqui* 135. nec tibi ***B***. neque tibi *reliqui*

LYDVS.

O praéligatum péctus.

PISTOCLERVS.

Odiosús mihi's.

Tace átque sequere, Lýde, me.

LYDVS.

Illuc sís uide:

Non paédagogum iám me, set Lydúm uocat.

PISTOCLERVS.

Non pár uidetur néque sit consentáneum,
Quom hic íntus sit et úna cum amica áccubet,
Quomque ósculetur ét conuiuae alii áccubent,
Praesénte ibus una paédagogus út siet.

LYDVS.

An hóc ad eas res ópsonatumst, óbsecro?

PISTOCLERVS.

Sperát quidem animus: quo éuenat, dis ín manust.

---

136. praeligatum ***B***, *erasa dimidia parte* p *litterae.* preligatum ***CD***. perreligatum ***F***. perligatum ***Z*** mihi eſ *libri* 137. ac ***FZ*** ſcif ***Z*** 138. pedagogum *libri* 139. uidere ***Z*** 140. cum hic intuſ ſit ***FZ***: *cf. Prol. Trin. p.* CLXXXII. Quom haec iutuſ ſit ***B***. cum haec intuſ intuſ ſit ***CD***, *nisi quod* hec ***D***. Quom hic ipſus intus siet *Bothius.* Cum herus hic intus sit *Pylade duce Camerarius.* Quom haece intus assint *Hermannus* et una cum ***R***. et cum *libri.* et erus cum *Hermannus* accumbet ***B*** 141. cumque ***BCD***. cunque ***FZ*** et] et cum ***F*** conuiue ***BF*** 142. Praesente ibus una paedagogus *Scaliger et, nisi quod* iis *pro* ibus, *Guyetus.* praeſentibuſ (preſ. ***BF***) illiſ paedagoguſ una *libri, nisi quod* unam ***D***. Praesente una illis paedagogus *Bothio duce Hermannus* 143. opſonatu eſt ***B***. obſouatum eſt *reliqui.* est opsonatum *Hermannus.* obsonatumst *etiam Bentleius in Andr. II, 6, 20*

144. PI. *om.* ***D*** (*initio versus*) euenat *Bothius.* eueniat *libri. cf. v. 348* diiſ ***BFZ*** manuſt ***B***. manu eſt *reliqui*

LYDVS.

Tu amícam habebis?

PISTOCLERVS.

Quóm uidebis, túm scies.

LYDVS.

Immó neque habebis, néque sinam. i rusúm domum.

PISTOCLERVS.

Omítte, Lyde, ac cáue malo.

LYDVS.

Quid? cáue malo?

O bárathrum, ubi es nunc? út ego te usurpém lubens.
[Viuo nimio iam multo plus quam uolueram.]
Vixísse nimio sátiust iam quam uíuere.
Magístron quemquam díscipulum minitárier?

PISTOCLERVS.

Iam excéssit mi aetas éx magisterió tuo.

LYDVS.

Nil móro discipulos míhi esse plenos sánguinis:

---

145. Pi. Habebiſ *ab initio versus* ***D*** quom ***F***. cum *reliqui* tum ***CDFZ***. tunc ***B*** 146. nec ſinam ***Z*** i rusum ***R***. ituruſ ſum *libri: in quo latere* i tu rurſum *(immo* ruſſum *h. e.* ruſum *coll. Prol. Trin. p.* CIV*) vidit Scriverius.* ituru's *Bothius.* intus te in *vel* te intus ***R*** *olim* 147. Ly. *om.* ***Da*** 148. baratrum *libri* es nunc *Hermannus.* nunc eſ *libri* 149. Viuo *Scaliger.* uideo *libri* Video iam nimio *transponebam Prol. Trin. p.* CCXXIII: Iam uideo nimio *Hermannus. Nunc totum versum intellexi interpretationem insequentis esse* 150. faciuſ eſt ***BC***. faciuuſ eſt ***D***. ſatiuſ eſt ***FZ*** 151. magiſtrum ***Z*** quenque ***Z***. quãquã ***F*** 152. *hic collocavi, qui in libris legitur post v. 147. Post v. 138 parum apte inseruit Bothius. De Acidalio vide ad v. 166* magiſterio ***BCD***. magiſtratu ***FZ*** 153. nichil ***D*** moro ***R***. mor ***D***. morũ ***C***. moror ***BFZ***. *Cf. v. 1187* esse ***R***. eſſe iam *libri* Nil mihi moror discipulos plenos sanguinis *Hermannus:*

Valéns afflictet mé uåciuom uírium.

PISTOCLERVS.

Fiam, út ego opinor, Hércules, tu autém Linus.

LYDVS.

Pol métuo magis, ne Phoénix tuis factís fuam,
Teque ád patrem esse mórtuom renúntiem.

PISTOCLERVS.

Satis hístoriarumst.

LYDVS.

Híc uereri pérdidit:
Occísus hic homost. écquid in mentémst tibi
Patrém tibi esse?

PISTOCLERVS.

Tíbi ego an tu mihi séruos es?

LYDVS.

Compéndium edepol haút aetati optábile
Fecísti, quom istanc náctu's inpudéntiam.

---

praestiterat certe Nil iám moror discípulos plenos sánguinis. *Trochaicum septenarium e tragoedia petitum agnoscere sibi risus Bothius: ut 'spurium' expungi Guyetus iubebat* 154. caleuſ ***FZ*** afflictet *Acidalius, Bentleius in Heaut. I, 1, 38*. afflectat ***Da***. aflictat ***B***. afflictat *reliqui* uacinom ***B***. uacuum ***D***. uacuum *reliqui* uirum ***DaF*** 155. Fiam ut ego ***B***. fiamutetego ***C***. fiam ut& ego ***D***. Eia (Eya ***F***) nunc eſſe ego ***FZ***, *Vaticani Lipsii Ant. lect. II, 7*. Fiam ego, ut *Acidalius* erculeſ ***CD***. ᵗerculeſ ***B*** lynuſ ***F*** 156. fuam ***BDF***. ſuam ***C***. fiam ***Z*** 157. emortuum ***Ba*** renuuciem ***Z*** 159. hiſtoriarumſt ***B***. hiſtoriarum eſt ***CFZ***. iſtoriarum eſt ***D*** Ly. *om.* ***Z*** uere[ri] ***B*** 159. 160. 161. 162 *hoc ordine collocari, qui in libris sic sese excipiunt:* 161. 162. 159. 160 159. Occisus] *cf. v. 485* homo eſt *libri*, h *e corr.* ***B*** et quid ***C*** mentem eſt ***B***. mente eſt *reliqui* 160. au ***CDFZ***. aut ***B*** 161. Compedium ***BC***. cōpendiū ***B*** *mg.* haut ***Ba***. aut ***C***. haud ***BbDFZ*** 162. cum *libri* nactuſ inpudenciam ***Bb***. inpudenciamactuſ inpudenciam ***Ba***. nactuſ inpuden-

Peiór magister te ístaec docuit, nón ego.
Nimio és tu ad istas rés discipulus dócilior
Quam ad ílla quae te dócui, ubi operam pérdidi.
Edepól fecisti fúrtum in aetatém malum,
Quom istaéc flagitia mé celauisti ét patrem.

P I S T O C L E R V S.

Istáctenus tibi, Lýde, libertás datast
Orátionis: sátis est. sequere hac me ác tace.

---

tiam **CD**. nactuſ eſ impudentiam **FZ** 163. iſtec **FZ**. iſta et **C** 164. nimio docilior *hinc affert Charisius p. 186* es tu] teſtu **Ba** diſcipuliſ **D** 165. que **CF** 166—169 *eo ordine posui quo hos quattuor versus post v. 175 iterat* **B**: *nam hoc quidem loco sic illi se excipiunt in* **BCDFZ**: 168. 169. 166. 167. *Ceterum transpositionibus quibusdam opus esse in hac scena Acidalius senserat, qui hunc ordinem commendabat:* 147. 148—151. 153—158. 161. 162. 166—168. 152. 159. 160. 163—165. 169. *Nostrae transpositionis lenitas in eo substitit quod exigente sermonum nexu et ratione sententiarum, praeter solitarium illum v. 152, bis invertimus bina versuum paria continua* 166. furtum **B(B) CDbZ**. fuſſum *(ut videtur)* **Da**. fuſtum **F** in aetatem **CDc**. in aetatum **Da**. in etatem **(B)**. in aetate **B**. aetati **Z**. in archectum **F** 167. Qum **(B)**. Cum **B** *cum reliquis* iſtec **CF** cela•••iſti *cum rasura* **Da**. cela•••iſti **Db** 168. Iſtec tenuſ **(B)**. Iſta hactenuſ **F** tibi lide libertaſ dataſt **B**, *nisi quod* l *in* lide *e corr. est*. tibi lyde libertaſ dataſt **F** *et, nisi quod* data eſt, **Z**. tibi lida et libertaſ dataſt **(B)**. tibi id delibtaſ dataē **Da** (dataē **Db**). ubi id delibertaſ data eſt **C** 169. est. Orationis satis est *iungebatur ante Beroaldum et rursus ante Meursium* hac me ac *Bothius*. me hac ac **BCD**. me kac ac **(B)**. me ac **FZ**

C H R Y S A L V S.

Erílis patria, sálue, quam ego biénnio,
Posteáquam hinc in Ephesum ábii, conspició lubens.
Salúto te, uicíne Apollo, qui aédibus
Propínquos nostris áccolis, ueneróque te,
Ne Nícobulum mé sinas nostrúm senem
Prius cónuenire quám sodalem uíderim
Mnesílochi Pistoclérum, quem ad epístulam
Mnesílochus misit súper amica Bácchide.

PISTOCLERVS. CHRYSALVS.

P I S T O C L E R V S.

Mirúmst me, ut redeam, te ópere tanto quaésere,
Qui abíre hinc nullo pácto possim, sí uelim:
Ita mé uadatum amóre uinctumque ádtines.

Act. II. Scen. 1. CHRYSALVS SERVVS ***BCFZ***. *om.* ***Da***. CRISALVS SERVVS ***Db*** 170. ego *om. Hermannus* 171. Posteaquam ***B***. poſtquam *libri* epheſum ***Z***. efeſum ***CD***. effeſum ***B***. ephebum ***F*** abii] ego abii *Hermannus* lumbenſ ***C*** 172. apolle ***C*** edibuſ ***BCF*** 173. Propiuquuſ ***BDbZ***. propinquiſ ***CDaF*** accolliſ ***C*** ueneroque ***BaCDZ***, '*codd. prisci*' *Pii*. uenerorque ***BcF*** 174. nicobolum ***FZ***. nicololum ***D*** 175. conuenire] en *e corr.* ***B*** *Post hunc v. redeunt v.* 166—169 *in* ***B*** 176. Mneſilohi ***B*** epiſtolam *libri* 177. Mneſilocuſ ***B***. mneſilochiſ ***C*** bachide ***BCD*** *constanter*

Act. II. Scen. 2. PISTOCLERVS ADOLESCENS. CHRISALVS SERVVS ***BCDbF*** (*nisi quod* CHRYSALVS ***C***). *om.* ***Da***. Piſtocleruſ adoleſceuſ. Charinuſ ferꝝuuſ ***Z*** 178. Miruuſt ***B***. Mirum eſt *reliqui* queſere ***BCDa***. querere ***DcFZ*** 179. kinc ***Ba*** *ante corr.* 180. uictumque ***F*** adtineſ ***BCDF***.

CHRYSALVS.

Pro di ínmortales, Pístoclerum cónspicor.
O Pístoclere, sálue.

PISTOCLERVS.

Salue, Chrýsale.

CHRYSALVS.

Compéndi uerba múlta iam faciám tibi.
Veníre tu me gaúdes: ego credó tibi.
Hospítium et cenam póllicere, ut cónuenit,
Peregre áduenienti: ego aútem uenturum ádnuo.
Salútem tibi sodális solidam núntio.
Rogábis me, ubi sit? uénit.

PISTOCLERVS.

Viuitne ét ualet?

CHRYSALVS.

Istúc uolebam ego éx te percontárier.

PISTOCLERVS.

Qui scíre possum?

---

attineſ ***Z*** 181. CH. *om.* ***C*** pro[h] ***De*** dii ***FZ*** inmortaleſ, *non* imm., ***CD*** 182. PI. *in rasura* ***D*** c[h]riſale ***D***. chriſale ***Bb*** chriſele ***Ba*** 183. Compendii ***BC***. compendio ***DFZ*** 184. Veuire[tu]me ***B*** *m. ant.* ueni tu me ***Z***. ueniſſe tu me *'prisca exemplaria' Pii* 185. Hoſpicium ***B*** pollicẽ ***F*** ut [cō]uenit ***D*** 186. caenam peregre aduenienti *affert Charisius p. 189* adnuo ***BCZ***. ad[u]uo ***D***. aunuo ***F*** 187. sodalis *Hermannus.* ab ſodali *libri* nuncio ***Z*** 188. me ubi sit? uenit. PI. uiuitne et ualet? ***R*** *coll. v. 248 et vv. 191. 246. Trin. 52. 773. 1075.* me ubi ſit. uiuit. PI. nempe recte ualet ***BDFZ***. me ſed uiuit. Piſtocleruſ. nempe recte ualet ***C***. me ubi sit? PI. uiuitne et recte ualet? *Gulielmus c. 4.* me ubi sit? uiuit. PI. num recte ualet *Scaliger et, nisi quod* num et, *Pareus ed. tert.* 189. percunctarier ***B***

CHRYSALVS.

Núllus plus.

PISTOCLERVS.

Quemnam ád modum?

CHRYSALVS.

Quia, si ílla inuentast quám amat, uiuit ét ualet.
[Si non inuenta est, minus ualet moribundusque est.]
Animást amica amánti. si abest, núllus est:
Si adést, res nullast, ípsus est, nequam ét miser.
Set tú quid factitásti mandatís super?

PISTOCLERVS.

Egon' út, quod ab illoc áttigisset núntius,
Non ímpetratum id áduenienti ei rédderem?
Regiónes colere máuellem Acherúnticas.

CHRYSALVS.

Eho,
An ínuenisti Bácchidem?

---

quemadmodum ***Z*** 191. Qui^{a} ſi ***Ba*** inuenta eſt *libri* quam amat, uiuit et ualet *Bentleius in Heautont. II, 3, 3.* quam ille amat uiuit recte et ualet *libri, nisi quod* uit *ante* uiuit ***B***, et recte *pro* recte et ***Z***, et *autem om.* ***D***. quam ille amat, recte ualet *Bothius.* quam ille amat, uiuit, ualet ***B*** *olim* 192. *subditivum esse Hermannus pervidit* nimiſ ***Z*** moribundus est *Camerarius, Bentleius* 193. Animaſt ***B***. anima eſt *reliqui, sed tantum sup. scr.* ***D*** amanti amica *posuit Bentleius* 194. reſ nullaſt ***B***. reſ nulla eſt ***CDF***, *codd. Pyladis.* reſ: nulluſ eſt ***Z*** ipſiuſ ***C*** est, nequam *distinxit Hermannus.* est nequam *vulgo. Nisi forte integer versus excidit inter* eſt *et* nequam 196. Egont ***Ba*** quid ***Z*** illoc attigisset ***B***. illo attigiſſet *libri.* illo attulisset '*alibi scribi*' *narrat Pius.* illo me attigisset *Hermannus* nunciuſ ***Z*** 197. ei *om.* ***Z*** 198. religioneſ ***F*** mauelle colere mauellem ***B*** collere ***Z***. coleres *Dousa Expl. II, 21* achaeruntícaſ ***B***. acheruntidaſ ***F*** 199. Eho *extra versum posuit Her-*

PISTOCLERVS.

Et Samiám quidem.

CHRYSALVS.

Vide quaéso, ne quis tráctet illam indíligens:
Scis tu út confringi uás cito Samiúm solet.

PISTOCLERVS.

Iamne út soles?

CHRYSALVS.

Dic úbi ea nunc est, óbsecro.

PISTOCLERVS.

Hic, éxeuntem me únde aspexistí modo.

CHRYSALVS.

Vt istúc est lepidum: próxume uicíniae
Habitát. ecquidnam méminit Mnesilochí?

PISTOCLERVS.

Rogas?
Immo únice unum plúrumi pendít.

CHRYSALVS.

Papae.

PISTOCLERVS.

Immo út eam credis? mísere amans desíderat.

---

mannus. eo **Z** 200. et Samiam **R** *Mus. philol. IV, p. 273.* ſamiam *libri* 201. queſo **BCDF** indili[g]enſ **Ba**. indilligenſ **Z** 202. *inter* tu *et* ut *aliquid erasum in* **B** uaſ]u *e corr. et ante eam litteram rasuram* **B** 203. *post* ubi *rasuram* **B** 204. *item post* Hic inde **Z** de aſpexiſti *omnia e corr. post ras.* **B** aſpexi **F** 205. proxime uiciniae **C**, *Charisius p. 197: vide Bentleium in Andr. I, 1, 43.* proximae uiciniae, *et ut inter utramque vocem aliquid erasum sit,* **B**. proximȩ uicinȩ **D**. proxume uicine **F**. proxime nicine **Z** 206. ecquidnam *Pius.* et quidnam *libri* rogiṭaſ **B** 207. prurimi **Ba**. plurimi **Bb** *cum reliquis.* plurimique *Charisius p. 197* pape **BCDF** 208. eam *Acidalius in Curcul. c. 1. p. 106.* eum *libri* crediſ]i *factum ex* o **D** misere *Acidalius.* miſerae **B**. miſera **CDFZ**

CHRYSALVS.

Scitum ístuc.

PISTOCLERVS.

Immo, Chrýsale, en non tántulum
Vmquam íntermittit témpus, quin eum nóminet.

CHRYSALVS.

Tanto hércle melior.

PISTOCLERVS.

'Immo

CHRYSALVS.

Immo hercle ábiero
Potiús.

PISTOCLERVS.

Num inuitus rém bene gestam audís eri?

CHRYSALVS.

Non rés, set actor míhi cor odio saúciat.
Etiam Épidicum, quam ego fábulam aeque ac me ípsum amo,
Nullam aéque inuitus spécto, si agit Póllio.
Set Bácchis etiam fórtis tibi uisást?

---

209. scitum] dictum ***FZ***. fictum *Dissaldeus. Fuit cum in mentem veniret* Scin tu istuc? chryſale *e corr. post ras.* ***B*** Chrysale, en, non ***R***. chryſale hem non *libri*. Chrysale. Ch. hem. Pi. non *Bothius* tantullum ***F***. tantillum ***Z*** 211. ercle *utroque loco* ***BD*** melior *suadente Bothio Hermannus*. melior bachiſ *libri* hercle *om. Pylades*. hercle ego *Hermannus* 212. geſtam at audiſ ***B*** 213. res *Bothius*. eruſ ***BCD***. heruſ ***FZ*** michi ***D*** *in* ſauciat *paenultimam litteram e corr.* ***B*** 214. eque ***BCDF*** 215. nulla ***Z*** eque ***BCD***. ego ***F*** ait (g) ***D*** Pollio *Gulielmo duce Bothius*, ***R*** *Parerg. I, p. 392*. pellio ***BCDF***, *item Bentleius in Heaut. prol. 7*. pelio ***Z*** 216. etiam etiam ***B*** uiſaſt ***B***. uiſa eſt *reliqui*

PISTOCLERVS.

Rogas?

Ni náuctus Venerem essem, háuc Iunonem dúcerem.

CHRYSALVS.

Edepól, Mnesiloche, ut rem háuc natam esse intéllego,
Quod amés, paratumst: quód des, inuentóst opus.
Nam istíc fortasse auróst opus.

PISTOCLERVS.

Philippeó quidem.

CHRYSALVS.

Atque ĕo fortasse iám opust.

PISTOCLERVS.

Immo etiám prius.
Nam iam húc adueniet míles

CHRYSALVS.

Et milés quidem.

PISTOCLERVS.

Qui de ámittenda Bácchide aurum hic éxigit.

---

217. nanctuſ ***BCD***. nactuſ ***FZ*** eſſe ***Z*** ducerem (*'veterem lectionem' Pii*) *Lipsius*. dicerem *libri* 218. mneſilolhe ***Ba*** rem hanc natam esse *Pylades*. hanc rem natam eſſe *libri*. hanc rem natam *Bentleius in Adelph. III, 1, 8*. rem natam esse *C. E. Chr. Schneiderus*. rém ĕsse hanc natam ***R*** *Prol. Trin p. CXIII*. intelligo ***Z*** 219. paratun ſt ***B***. paratum eſt *reliqui* quod deſ]d deſ *e corr. post ras.* ***B***, *et cum ras. post* deſ inuento ſt ***B***. inuento eſt *reliqui* 220. iſtic ***FZ***. iſtoc ***BCD*** aurost opus ***R*** *Prol. Trin. p* CCLIII. auro eſt opuſ ***FZ***. aurum eſt opuſ ***BCD***. auro opus est *Camerarius*. opus auro est *Bothius* filippeo ***BCD*** 221. CHR. *om.* ***F*** iám opust ***R*** *Prol. Trin. p.* CCLIX. CCCXXV. iam opuſ eſt *libri, Charisius p. 188* PI.]CH. ***F*** 222. PI. *praefigit* ***F*** et miles *om.* ***Z*** et miles quidem, *quae* Pistoclero *continuant libri (nisi quod* equidem ***F****)*, Chrysalo *tribuit Gulielmus c. 4, et interrogandi nota addita Bentleius in Heaut. III, 3, 44* 223. admittenda ***CbZ*** hinc exiget *Bothius*

CHRYSALVS.

Aduéniat quando uólt, atque ita ne sít morae.
Domíst: non metuo míhi nec quoiquam súpplico,
Dum quidem hóc ualebit péctus perfidiá meum.
Abi íntro: ego hic curábo. tu intus dícito
Mnesílochum adesse Bácchidi.

PISTOCLERVS.

Faciam út iubes.

CHRYSALVS.

Negótium ad me hoc áttinet aurárium.
Mille ét ducentos Phílippos tulimus aúreos
Ephesó, quos hospes débuit nostró seni:
Inde égo hodie aliquam máchinabor máchinam
Vt aúrum efficiam amánti erili fílio.
Sed fóris concrepuit nóstra: quinam exít foras?

---

224. Adueniat *Hermannus*. Veniat *libri*. *cf. Proleg. Trin. p.* CCXXII. uult *libri* ne *Hermannus*. ne mihi *(fortasse e proximo v. ortum)* **BCDF**. ne ſibi **Z** 225. Domi ſt **B**. domi eſt *reliqui* metuo mihi **R** *Prol. Trin. p.* CLXXII. metuo *cum rasura* **B**. metuo *reliqui* nec quoiquam **B**. nec cuiquam *reliqui*. neque ego quoiquam *Bothius*. nec quoiquam homini **R** *olim* ſubplico **D** 226. hoc *om*. *Hermannus: vide Prol. Trin. p.* CCCXXVII. pectuſ pectuſ **C** 227. abintro **C** dicito **BCD**. dicito nunc **FZ**: *unde* nuncia *Scaliger* 228. muesilochum **D**. hu *e corr.* **B** 229. negocium **FZ** ad me hoc **R**. hoc ad me *libri* adtinet aurarium. **CD**. attinet aurarium. **BFZ**: *defensum Prol. Trin. p.* CLXXXIV. attinet. aurariam, *Hermannus* 230. Philippos tulimus **R**. philippoſ attulimuſ *libri, nisi quod* philippeoſ **F**. Philippum attulimuſ *Bothius* 231. Epheso quos *iungebat Gulielmus misc. qu. c. 3. p. 320* hoſpeſ *e corr.* **B**. oſpeſ **D** 232. machimam **B** 233. Vt aurum **R**. Vnde aurum *libri*. *Nisi dedit poeta* Vt amicam herili **Cc** 234. Sed **BDFZ**. ſ **C**, *quod nihil est nisi ipsum* ſed: *unde tamen* st *Gruterus*

NICOBVLVS. CHRYSALVS.

NICOBVLVS.

Ibo ín Piraeum: uísam, ecquaenam aduénerit
In pórtum ex Epheso náuis mercatória.
Nam méus formidat ánimus, nostrum tám diu
Ibi désidere néque redire fílium.

CHRYSALVS.

Extéxam ego illum púlcre iam, si dí uolunt.
Hau dórmitandumst: ópus est chryso Chrýsalo.
Adíbo hunc, quem quidem égo hódie faciam hic árietem
Phrixi: íta detondebo aúro usque ad uiuám cutem.
Seruós salutat Nícobulum Chrýsalus.

NICOBVLVS.

Pro di ímmortales, Chrýsale, ubi mist fílius?

Act. II. Scen. 3. NICOBALVS SENEX. CHRISALVS SERVVS. **B**. *om.* **CDa**. NICOBOL. S. CRIS. SER. **Db**. Nicoboluſ Senex. Chryſaluſ Seruuſ **FZ** 235. NICOBOLVS **B** pireum **BCD**. pireeum **Z**. pyreeum **F** ecquaenam *Hermannus*. et quae **C**. ecquae *reliqui* 238. deſidem **Z** 239. pulchre *libri*, h *e corr.* **B**: *quippe et hic et alibi* k *pro* h *fuerat a pr. m., cf. Prol. Trin. p.* XI. dii **FZ** 240. Hau **B**. haud *libri* dormitandum ſt **B**. dormitaudum eſt *reliqui* chryſo **CFZ**. chriſo **D** *et, nisi quod* h *e corr.*, **B**. χρυσῷ *Bothius* chryſalo **CF**, *Pius*. ckriſalo, *sed* a *e corr.*, **B**. chriſali **Da**. chriſalo **Dc**. chryſale **Z** 241. ego *om. Hermannus* 242. Phryxi: ita detondebo *Hieron. Grosslotius in marg. Dous.* phrixi itaque toudebo **F**. phryxi itaque tondebo **Z**. phrixitaque (*vel* phrix itaque) tondebo **BCD**. Phrixi: ita toudebo *Bothius* 243. ſeruuſ *libri* ſalutet **Ca** nicobolum **BD FZ** ckriſalum **B** 244. pro[h] **Dc** inmortaleſ, *non* imm., **C** chriſale (h *e corr.*) **B** mihi ſt **B**. mihi eſt *reliqui*

CHRYSALVS.

Quin tú salutem prímum reddis, quám dedi?

NICOBVLVS.

Salué. set ubinamst Mnésilochus?

CHRYSALVS.

Viuít, ualet.

NICOBVLVS.

Venítne?

CHRYSALVS.

Venit.

NICOBVLVS.

Eúax, aspersísti aquam.

Benene úsque ualuit?

CHRYSALVS.

Páncratice atque athlétice.

NICOBVLVS.

Quid hóc, qua causa eum ⟨hínc⟩ in Ephesum míseram?
Accépitne aurum ab hóspite Archidémide?

CHRYSALVS.

Heu, cór mi et cerebrum, Nícobule, fíuditur,
Istíus hominis úbi fit quomque méntio.

---

i
245. quantu ***D*** salutem primum *Bothius.* primum ſalutem *libri, cum rasura inter utramque vocem* ***B****. Vide Prol. Trin. p.* ccxxi. 246. ubinam ſt ***B***. ubiuam eſt *reliqui* mneſilockuſ ***B***. mneſilochiſ ***C***. mneſiloguſ ***D*** ubi Mnesilochus nam est *Bothius: cf. Prol. Trin. p.* ccxii. 247. euax aſperſiſti aquam fili nuntio *e Bacchidibus affert Charisius p. 213* aſherſiſti ***Z***. aſper-xiſti ***F*** 248. uſquam ***Z*** paneratice ***F***. paucratie ***Z*** ad-letice ***D*** 249. hinc *Camerarius. om. libri* 250. hoſpide ***C***. oſpide ***Da***. oſpite ***Dc*** 251. heu ***FZ***. eu ***BCD*** crebrum ***Z*** nichobole ***Z***. nicobole *reliqui* 252. quomque *Lambinus:*

Tun' hóspitem illum nóminas hostém tuum?

NICOBVLVS.

Quid ita, óbsecro, hercle?

CHRYSALVS.

Quía edepol certó scio,
Volcánus, Luna, Sól, Dies, dei quáttuor,
Sceléstiorem núllum inluxere álterum.

NICOBVLVS.

Quamne 'Archidemidem? hém.

CHRYSALVS.

Quam, inquam, Archidémidem.

NICOBVLVS.

Quid fécit?

CHRYSALVS.

Quid non fécit? quin tu id mé rogas?
Primúmdum infitias íre coepit fílio:
Negáre se debére tibi trióbulum.
Contínuo ibi antiquom hóspitem nostrúm sibi

---

cf. Prol. Trin. p. XCIV. quaque *libri* 253. tum **D**. tu **Z** oſpitem **D** 254. hercle *infra versum* **Da**. ercle **B** certo **B**. certe *reliqui* 255. uulcanuſ *libri* Luna Sol Dies *Guyetus*, **R** *Prol. Trin. p.* CCXXXI. ſol luna dieſ *libri*. Sol, Luna et Dies *Camerarius* dei **B** *(sed e corr.)* **DbFZ**. diei **CDa**. diui *Bothius*. di *Hermannus* quatuor **BDF** 256. ſceleſtiarẽ **Da** nullum *om.* **Da**, *sup. scr.* **Dc** inluxure (e *sup. scr.*) **B**. illuxere *reliqui* 257. Quam ne **B**. Quam ni **CDa**. Quemne **DbFZ** archidemidem]h *e corr.* **B** hem *Hermannus*, **R** *Proleg. Trin. p.* CCLXXXIV. *om. libri* quam iuquam **BCDa**, *codd. Pyladis*. quem inquam **DbF**. quem inquam me **Z** arckidemidem **B** 258. NIC. *om.* **CZ**, *non deleto proximo* CHR. rogiſ **Z** 259. NIC. *praemittit* **C** Primundum **F** inficiaſ **FZ** cepit **BCDF** 260. tibi obolum **Z** 261. ibi antiquom *Hermannus:* antiquum ibi *Camerarius*. antiquum *libri*. anticuum *Schneiderus*

Mnesílochus aduocáuit, Pelagoném senem:
Eo praésente homini extémplo ostendit súmbolum,
Quem túte dederas ád eum ut ferret fílio.

NICOBVLVS.

Quid, úbi ei ostendit súmbolum?

CHRYSALVS.

Infit dícere,
Adúlterinum, nón uerum esse súmbolum:
Quotque ínnocenti ei díxit contumélias.
† Adúlterare eum àibat rebus céteris.

NICOBVLVS.

Habétin aurum? id prímum mihi dicí uolo.

CHRYSALVS.

Postquám quidem praetor récuperatorés dedit,
Damnátus demum, uí coactus réddidit
Mille ét ducentos Phílippos.

NICOBVLVS.

Tantum débuit.

Gramm. lat. I, p. 332 hoſpitum ***Da*** 262. Mneſilockuſ ***Ba***. mneſilochiſ ***C***. mneſiloguſ ***D*** pelagonem] *aliquid erasum inter* o *et* n ***B*** 263. preſente ***BF*** sumbolum ***R***: *v. Prol. Trin. p.* XCVI. ſymbolum ***BZ***. ſimbolum ***CDF***. *Et sic etiam v. 265. 266* 265. *post* Quid *rasuram* ***B*** inſit ***Z*** 266. non uerum *Guyetus.* et non eum *libri* 267. quodque ***C*** ei *om. Bothius* 268. eum *libri.* etiam *cum Bothio Hermannus* aibat *Guyetus.* aiebat ***BDF***. alebat ***C***. agebat ***Z*** caeteriſ ***BC***. exteriſ ***Z*** 269. Habetin ***F***. Habet in ***CZ***. Kabet in ***B***. Hab&in ***D***. Habetne *Dousa ms.* primum mihi *Bothius:* mihi primum *Pylades.* mihi *sine* primum *libri* 270. Postquam quidem] Nam postquam *Bentleius in Adelph. III, 4, 44* pretor ***BCDbF***. precor ***Da*** 271. damnatuſ (p) ***Da*** demum ***BDcFZ***. deociũ ***C***. de otium ***Da*** 272. Mille et ducentos Philippos ***R*** *coll. v. 230.* ducentoſ et mille philippum *libri: item Bentleius in Adelph. III, 4, 44.* Mille et ducentos Philippum *Pareus ed. tert.* Philippum mille et ducentos

CHRYSALVS.

Porro étiam ausculta púgnam, quam uoluít dare.

NICOBVLVS.

Etiám quid porro? hem, áccipitrina haec núnc erit.
Decéptus sum: Autolyco hóspiti aurum crédidi.

CHRYSALVS.

Quin tu aúdi.

NICOBVLVS.

Hem, auidi ingénium haut pernoram hóspitis.

CHRYSALVS.

Postquam aúrum abstulimus ⟨démum⟩ in nauem inscéndimus,
Domí cupientes. fórte ut adsedi ín stega,
Dum círcumspecto me, átque ego lembum cónspicor
Longum ábs tricone málefico exornárier.

Guyetus. Ducentos mille Philippum *Hermannus* 273. etiam] et **Z** *post* auſculta *rasuram* **D** 274. Etiam quid *Hermannus.* Etiamneſt? quid **B**. Etiamne eſt quid *reliqui* hem . . . erit, *quae* Chrysalo *libri tribuunt,* Nicobulo *continuavit Hermannus* em **B** accipitrina *Hermannus.* accipe trina **BCDF**. accipe trine **Z** 275. Autolyco *Camerarius:* autolico **D**, *Scutarius.* auiolico **C**. auioloco **B**. a uilico **F**. aurilego **Z** 276. NI.] NICOBALVS **B**, *qui solet* NICOB. hem **R**. immo *libri.* enim *Bothius* auidi ingenium *Bothius.* ingenium auidi **BDF**. ingenii auidi **C**. ingenium audi **Z** haut **Ba**. haud *reliqui* hoſpitiſ *etiam* **B** 277. Postquam] t *e corr.* **B** demum, in nauem inscendimus **R**. in nauem conſcendimuſ *libri, nisi quod* conſeudimuſ **Z**. inde, nauem conscendimus *Bothius.* atque in nauem escendimus *Hermannus. Fortasse tamen dedit poeta* Posteaquam abstulimus aurum, in nauem inscendimus 278. Domi **R** *Prol. Trin. p.* CCCXXIII. domum *libri* forte ego ut in iſtega conſederam (*vel* ut iſtega conſedi) *e Plauti* 'Criſalo' *affert Fulgentius p. 564 M.* XVII *L.: de quo vide Parerg. I, p. 163* geſta *'codex Romanus' Longolii* 279. circumspecto me **R** *coll. Trin. 146. 863.* circum ſpecto *libri.* circumspecto ibi *Hermannus* adque **B** 280. Longum abs tricone malefico **R**. Longum ſt rigorem maleficum **B**, *et, nisi quod* eſt *pro* ſt, *reliqui.*

NICOBVLVS.

Perii hércle: lembus ílle mihi laedít latus.

CHRYSALVS.

Is erát communis cum hóspite et praedónibus.

NICOBVLVS.

Adeón me fuisse fúngum, ut qui illi créderem:
Quom mi ípsum nomen éius Archidémidis
Clamáret dempturum ésse, si quid créderem.

CHRYSALVS.

Is nóstrae naui lémbus insidiás dabat.
Occépi ego obseruáre eos, quam rém gerant.
Intérea e portu nóstra nauis sóluitur.
Vbi pórtu eximus, hómines remigió sequi:
Neque aués, neque uenti cítius. quoniam séntio
Quae rés gereretur, náuem extemplo státuimus.
Quoniám uident nos stáre, occeperúnt ratem
Seruáre in portu.

Longum, strigonem, maleficum *Salmasius, Muretus Var. lect. XII, 19.* Longum a strigore malefico *vel* Longum, strigorem maleficum *Dacerius in Festum v.* strigores *p. 684 Lind.* Longum eſt triconem maleficum *Acidalius transponens hunc versum post 268.* Longum, strigore maleficum *Hermannus praef. p. VII* ex ornarier ***B***. '*alias* exnarrier'*: Longolius* 281. ercle ***B***. *om.* ***Z*** ilie ***Ba*** ledit *omnes* 282. predonibuſ ***BF*** 283. me fuisse] me ẽẽ fuiſſe ***CD*** crederem *om.* ***C***. credere ***Da*** 284. Qum ***B***. cum *reliqui* archidemidiſ] dem *e corr.* ***B*** 285. dempturuſ ***Da***. adempturum ***Z*** quod ***DbFZ*** 286. nostrae naui lembus *Pylades.* lembuſ noſtrae naui *libri, nisi quod* noſtri ***Z*** 287. accepi ***Z***. hoc coepi ***C*** *post* obſeruare *rasuram* ***B*** quamnam rem *Hermannus* 289. exiimus *Camerarius* remigio] remulco ***Z*** 290. quoniam ***Z***. qm̃ ***BCD***. quom ***F*** 291. gerentur ***Z*** Quoniam *Pylades.* qm̃ ***CD***. Qum ***B***. quom ***F***. qũo ***Z*** 293. Seruare in portu ***B***. Turbare in portu *libri, defensum a Rostio Opusc. I, p. 113.* Urbare (*h. e.* urnare) in portum

NICOBVLVS.

Édepol mortalís malos.
Quid dénique agitis?

CHRYSALVS.

Rúrsum in portum récipimus.

NICOBVLVS.

Sapiénter factum a uóbis. quid illi póstea?

CHRYSALVS.

Reuórsionem ad térram faciunt uésperi.

NICOBVLVS.

Aurum hércle auferre uóluere: ei rei operám dabant.

CHRYSALVS.

Non mé fefellit, sénsi: eo exanimús fui.
Quoniám uidemus aúro insidias fíeri,
Capimús consilium cóntinuo hoc: postrídie
Auférimus aurum omne íllim illis praeséntibus,
Palam átque aperte, ut ílli id factum scíscerent.

NICOBVLVS.

Scite, hércle. cedo, quid ílli?

Salmasius. Turbare in ponto *Acidalius.* Inhibere in portu *Gronovius.* Turbare inportune *Bothius* Hem, edepol *Hermannus.* heu edepol *Camerarius* mortaliſ *omnes* 294. portu ***F*** 295. *post factum rasuram* ***B*** nobiſ ***Z*** qui ***Da*** 296. reuerſionem ***DaFZ*** ad terram] alteram ***Da**, cod. Scaligeri* 297. ercle ***BCD*** dabant *om.* ***C*** 298. ſenſi ***C*** exanimuſ *Bothius.* exanimatuſ *libri* (ex animatuſ ***B***) 299. CHRIS. *praemittit* ***Da**, delevit* ***Db*** Quoniam *ut v. 290. 292. 304.* Qum ***B***. quõ ***C***. quom ***F***. cum ***Z*** uidemus *Gruterus.* uidimuſ *libri* 300. Consilium capimus *Hermannus* hoc *Hermannus. om. libri* poſ[t]ridie ***B***. poſt tridie ***C*** 301. aurum *libri.* inde aurum *Camerarius* illim illis ***R***. illiſ *libri.* illis ibi *Hermannus* preſentibuſ ***BCDF*** 302. ſcirent ***Ba*** 303. Scite] ſic ite ***C*** ercle ***B***. crede [ercle] ***D*** cedo *om.* ***Z***

CHRYSALVS.

Tristes ílico,
Quoniam éxtemplo a portu íre nos cum auró uident,
Subdúcunt lembum cápitibus cassántibus.
Nos ăput Theotimum omne aúrum deposíuimus,
Qui illíc sacerdos ést Dianae Éphesiae.

— ◡ — ◡

NICOBVLVS.

Qui istíc Theotimust?

CHRYSALVS.

Mégalobuzi fílius,
Qui núnc in Ephesost Éphesiis caríssumus.

NICOBVLVS.

Ne ille hércle mihi sit múlto tanto cárior,
Si me ílloc auro tánto circumdúxerit.

---

304. Quoniam ***R***. Qum ***B***. qm̃ ***C***. qvm ***D***^a, qvm^d ***D***^c. quom ***F***, *Scioppius, Susp. lect. V, 15*. cum ***Z*** *post* Qum *magnam lacunam radendo ortam* ***B*** 305. cassautibus ***R*** *ut Mil. 852. 856*. casantibus *Lambinus*. quaſſantibuſ *libri, Servius in Georg. I, 74*

306. apud] ad *Hermannus* theothimum ***BCD***: *et sic constanter*. teothimum ***F*** omue || Omne ***D*** *in fine et ab initio* deposiuimus *Acidalius, Scioppius l. s. s.* depoſuimuſ *libri* 307. diane ***BCDF***. Dianai *commendabat Camerarius. Vide Prol. Trin. p. CCIV*. *Totum versum sic Hermannus formavit:* Illic sacerdos qui Dianae est Ephesiae. *Insequenti postposuit Bothius* effihoeſie, ***D***. et thireſie ***F*** 308. Quis *Hermannus* theothimuſ eſt ***BCDF*** Megalobyzi *Hemsterhusius in Lucian. I, p. 135, R Parerg. I, p. 410:* Megalobuzi *Meursius*. Megabyzi *Pius*, *Turnebus Advers. XVIII, 31*. megalobuli ***BCDF***. megaloboli ***Z***. *Μεγάβυζος fuit apud Menandrum* 309. epheſo ſt ***B***. epheſo eſt *reliqui* epheſiiſ]ii *e corr. post ras.* ***B*** kariſſimuſ ***B***. cariſſimuſ *reliqui*

310. ercle ***BCD*** multo]mu *e corr.* ***B*** 311. me illoc *Pylades*. me illo *libri*. is illo me *Hermannus* circunduxerit ***F***.

CHRYSALVS.

Quin ín eapse aede dĕae Dianae cónditumst:
Ibidém publicitus séruant.

NICOBVLVS.

Occidístis me:
Nimio íd priuatim séruaretur réctius.
Set nílne huc attulístis inde aurí domum?

CHRYSALVS.

Immo étiam: uerum quántum attulerit néscio.

NICOBVLVS.

Quid? néscis?

CHRYSALVS.

Quia Mnesílochus noctu cláneulum
Deuénit ad Theotímum: nec mihi crédere
Nec quoíquam in naui uóluit. eo ego néscio,
Quantum íllim attulerit: uérum haut permultum áttulit.

NICOBVLVS.

Etiám dimidium cénses?

CHRYSALVS.

Non edepól scio:

---

circumduxeriſ[t] ***D*** 312. in eapſe ***R***. in ipſa *libri*. ipsa in *Hermannus* aede deae Dianae *Hermannus*. ede dianae ***B***. ede diane ***CDF***. ęde diantę ***Z***. aede Dianai *Goellerus in Trinumm. 358* conditum ſt ***B***. conditum eſt *reliqui* in aede Dianae publicitus aurum ſeruant *hinc memoriter affert Charisius p. 190* 314. id ***R***. hic *libri. Nisi delendum est* hic *ut e v. proximo invectum* 315. nilne huc *Hermannus*. nihilne ***BCF***. nichilne ***D***. nihil nam ***Z***. uos nihilne *Pylades* 317. Qui nescis? *Bothius* mneſiloguſ ***D*** 319. cuiquam *omnes* 320. Quantum illim *Bothius*. Quantulum *libri*. Quantillum *Pylades, Bentleius in Heaut. IV, 2, 1.* Quantum ille *Hermannus* adtulerit ***D*** haud *omnes, etiam v. 322* 321. noedepol ***Ba***. no[n]edepol ***Bc***

Verum haút opinor.

NICOBVLVS.

Fértne partem tértiam?

CHRYSALVS.

Non hércle opinor: uérum uerum néscio.
Profécto de auro níl scio, nisi néscio.
Nunc tíbimet illuc náui capiundúmst iter,
Vt illút reportes aúrum ab Theotimó domum.
Atque heús tu.

NICOBVLVS.

Quid uis?

CHRYSALVS.

'Anulum gnatí tui
Facito út memineris férre.

NICOBVLVS.

Quid opust áulo?

CHRYSALVS.

Quia sígnum id cum Theotímost, qui eum illi ádferet,
Ei aúrum ut reddat.

NICOBVLVS.

Mémmero, et recté mones.
Set istíc Theotimus díuesnest?

---

323. Non *om.* **C** ercle **BCD** uerum uerum] uerum **Z** 325. Nunc **BC**. Nec **D**. Ne **F**. Nę **Z** tibimet] m *e corr.* **B** capiundum ſt **B**. capiundum eſt **CDZ**. capiendum eſt **F** 326. theothimum **C** quod **D** 328. opuſt **B**. opuſ **C**. opuſ eſt **FZ** 329. Quia signum id cum Theotimost **R**. Quia[id]ſignum ſt cum theothimo **B** (id *ead. m.*). quia id ſignum eſt cum theotimo *reliqui, nisi quod* teothimo (*ut aliquoties*) **F** afferet *Camerarius.* adferret **B**. adfert **CD**. affert **FZ** 330. NIC. *praemittit* **D** et *om. Bothius* 331. istic Theotimus diuesne est *Bothius,* **R** *Prol. Trin p.* CCXIII. diueſne eſt iſtic theotimuſ *libri, nisi quod* diueſ[ne] **D**, theothimuſ **B**, teothimuſ **F**. diuesne iste est

CHRYSALVS.

Etiám rogas?
Quin' aúro soccis hábeat suppactúm solum?

NICOBVLVS.

Quor íta fastidit?

CHRYSALVS.

Tántas diuitiás habet:
Nescít quid faciat aúro.

NICOBVLVS.

Mihi duít uelim.
Sed quí praesente id aúrum Theotimó datumst?

CHRYSALVS.

Populó praesente: núllust Ephesi, quín sciat.

NICOBVLVS.

Istúc sapienter sáltem fecit fílius,
Quom díuiti homini id aúrum seruandúm dedit.
Ab eó licebit quámuis subito súmere.

CHRYSALVS.

Immo én tantisper númquam te morábitur,
Quin hábeas illut quó die illuc uéneris.

Th. *Hermannus* 332. Quin' auro soccis habeat ***R***. Qui auro habeat ſocciſ *libri*. Qui soccis habeat auro *Pylades*. Qui auro sibi habeat soccis *Hermannus*. Quine *praeivit Bothius* ſuppactum ***B***. ſubpactum ***CDb***. ſubpectum ***Da***. ſubpictum ***FZ*** 333. Quor ***F***. Qur ***B***. Cur ***CDZ*** 334. quid ***BFZ***. qui ***C***. qui[d] ***D*** auro] auro aliquid ***C***. *adscriptum fuit* aliquid *proximis Nicobuli verbis* duit *Hermannus*. dederit *libri* 335. preſente *vel* p̃ſente ***BCDF*** datuu ſt ***B***. datum eſt *reliqui* 336. preſente ***BF*** nulluſt ***B***. nulluſ eſt *reliqui* effeſi ***BCD*** ſicat ***C*** 337. fec̃ ***C*** 338. quom ***F***. cum *reliqui* 340. en ***R***. hem *libri*. enim *Bothius* te morabitur ***BCD***. remorabitur ***FZ*** 341. illud] d *e corr*. ***B***. illum ***C*** quo die

NICOBVLVS.

Censébam me effugísse [a] uita márituma,
Ne náuigarem tándem hoc aetatís senex.
Id iám mi, utrum uelim, haút licere intéllego:
Ita béllus hospes fécit Archidémides.
Vbi núnc est ergo méus Mnesilochus fílius?

CHRYSALVS.

Deos átque amicos ít salutatum ád forum.

NICOBVLVS.

At ego hínc eo ad illum, ut cónuenam, quantúm potest.

CHRYSALVS.

Illést oneratus récte et plus iustó uehit.
Exórsa haec tela nón male omninó mihist,
Vt amántem erilem cópem facerem fílium.
Ita féci, ut auri quántum uellet, súmeret,
Quantum aútem lubeat réddere, ut reddát patri.
Senéx in Ephesum hinc íbit aurum arcéssere:

BCD, *codd. Pyladis.* quom ***FZ*** 342. *post* me *rasuram* ***B*** effugiſſe] ef *e corr.* ***B*** maritima ***Z*** 344. Id iam mi, utrum uelim, haut ***B*** *Prol. Trin. p.* CCXVIII. Id mihi aut utrum uerim, (*sed in mrg. ead. m. additis* al. haud utrum uelim licere) ***B***. id mihi haud utrum uelim ***CDF***. id mihi haud ut uelim ***Z*** intelligo ***Z*** 345. oſpeſ ***D***. [+]oſpeſ ***C*** 346. mneſelochuſ ***D***. mneſclochuſ ***C*** 347. it *cum Bothio Fleckeisenus Exerc. p. 8.* iit *m. ant.* ***B***. iit *reliqui* 348. hínc eo ád illum ***B***. hinc ad illum *libri* conueuam *Bothius ut v. 144.* conueniam *libri. Cf. tamen Prol. Trin. p.* CCXI. 349. Ille eſt *libri* honeratuſ ***D***. *Post eam vocem magna lacuna est in* ***B***, *orta radendo* iuſto˅ ***D*** *et in marg.* ſ̆ecum 350. omnino mihi eſt ***BDF***. omni. ñ mihi eſt ***C*** (*ut* omni *sit in fine versus*). eſt omnino mihi ***Z*** 351. copem *Scutarius.* quopem ***BD***. quiopem ***C***. inopem ***F***. ope (*et iunctim quidem* opefacerem) ***Z***. compotem *codd. quidam Pii, item codd. Pyladis.* al. ut amanti erili opẽ facerẽ filio ***B*** *mrg. ead. m., quanquam colore paullo pallidiore: ubi* copiam *pro* opem *proponebat Camerarius* 352. aurum ***Z*** 354. hinc *Camerarius.*

Hic nóstra agetur aétas in malacúm modum.
Si quidem híc relinquet, néque secum abducét senex
Med ét Mnesilochum. quás ego hic turbás dabo.
Set quíd futurumst, quom hóc senex rescíuerit?
Quom se éxcucurrisse ílluc frustra sciuerit,
Nosque aúrum abusos, quíd mihi fiet póstea?
Credo hércle aduenienś nómen mutabít mihi
Faciétque extemplo Crúcisalum me ex Chrýsalo.
Aufúgero hercle, sí magis usus uénerit.
Si eró reprehensus, mácto illum infortúnio:
Si illí sunt uirgae rúri, at mihi tergúm domist.
Nunc íbo: erili fílio hanc fabricám dabo
Super aúro amicaque eíus inuenta Bácchide.

---

om. libri ibi taurum ***D***. ibi aurum ***Z*** arceſſere ***DZ***. arceſere ***BC***. accerſcre ***F*** 355. etaſ ***CDF*** malaeum ***C***. malachum ***Z*** 356. hic *om. Hermannus: vide Prol. Trin. p. cccxvii.* relinquit ***Z*** nec ***Z*** 357. Med et ***B***. Medet ***CD***. Me det ***Ea***. Me et ***FZ*** 358. futurum ſt ***B***. futurum eſt *reliqui* quom ***F***. cum *reliqui* 359. quom ***FZ***. cum *reliqui* excuriſſe ***Z***. excu(cu)rriſſe ***D*** 360. abusos? quid *vulgo* mihi] me *Bothius* 361. ercle ***BD***: *item v. 363* 362. criſalo ***BCD***. Chruſalo *vel potius* Cruſalo *olim scriptum fuisse significari Prol. Trin. p. cccxxv.* 364. reprenſuſ ***Z*** macto *Bothius*. macto ego ***BCD***. matto ego ***F***. iu acto ego ***Z*** 365. uirge ***CDF*** aut ***F*** domi ſt ***BDF***. domi eſt ***CZ*** 366. filio ***FZ***. filio eiuſ ***BCD***, *lineola per* eiuſ *ducta in* ***B*** auroque amica ***F*** amicaque] que *e corr.* ***B***

L Y D V S.

Pándite, atque aperíte propere iánuam hanc Orci, óbsecro.
Nam équidem haut aliter ésse duco: quíppe quo nemo áduenit,
Nísi quem spes relíquere omnes, ésse ut frugi póssiet.
Bácchides non Bácchides, sed Bácchae sunt acérrumae.
'Apage istas a mé sorores, quae hóminum sorbent sánguinem.
'Omnis ad perníciem instructa dómus ópime atque ópiparest:
Quaé ut aspexi, mé continuo cóntuli protinam ín pedes.
Égone ut haec conclúsa gestem cláneulum? ut celém patrem,
Pístoclere, túa flagitia aut dámna aut desidiábula?
[Quíbus patrem et me téque amicosque ómnis affectás tuos

Act. III. Scen. 1. LIDVS SERVVS ***BD***. *om.* ***C***. Lyduſ ſeruuſ ***FZ*** 368. Lidvs andite ***C*** horci ***Z*** 369. quipe ***Ba***. qui^p^pe ***Bc*** quo *Lambinus.* qui ***B***. cui *reliqui* nemo] o *e corr.* ***D*** 370. relinquere ***C*** frugi ***BC***. frui ***DFZ*** poſſidet ***C*** 371. bache ***BCDF*** acerrume ***BF***. acerrime ***Z*** 372. iſtaſ *sup. scr.* ***B*** *ead. m.* *post* ſororeſ *lacunam cum rasura* ***B*** que ***BF*** omnium ***Z***, *cod. Schobingeri* 373. permitiem ***Ba***. peruitiem ***Bb*** optime ***Z*** opiparest ***B***. opipare *libri. Nisi* instructast *scriptum fuit* 374. continuo *om.* ***Z*** 375. haec concluſa ***B***. haec concluſi ***C***. cluſa ***DFZ*** 376. ſua ***Z*** deſidiab^v^ola ***D***. diſpoliabula *Nonius p. 75.* deſpoliabula *Dousa* 377. 378 *non possunt ab eodem posita esse qui versus 380. 381 scriberet: quanquam iam a Nonio lecti, qui priorem affert. Pravo iudicio tres insequentes Guyetus* ἠθέτηκεν omniſ *Non.* omneſ *libri* affectaſ ***Z*** *e Nonio.* adflictaſ ***B***. aflictaſ ***Ca***. afflictaſ ***CbDF***, *Scioppius Susp. lect. V, 15*

'Ad probrum, damnúm, flagitium appéllere una et pérdere.]
Néque mei neque té tui intus púditumst factis quaé facis:
Quíbus tuum patrém, meque una, amícos, adfinís tuos,
Tŭa tu infamiá fecisti gérulifigulos flágiti.
Núnc priusquam málum istoc addis, cértumst iam dicám patri.
Dé me hanc culpam démolibor iam, ét seni faciám palam,
'Vt gnatum ex lutulénto coeno própere hinc eliciát foras.

---

378. appellare ***F*** 379. mei ***BCDbFZ***, *Prisciani l.* XI, *c. 5 p. 922 pauci codices (Halberst.).* me *ibidem plerique cum* ***Da***, *et l.* VIII, *c. 11 p. 818 omnes* te tui *libri (nisi quod* te *e corr.* ***B***), *Prisc. l.* VIII. tui te *Prisc. l.* IX. puditum ſt ***B***. puditum eſt *reliqui, Prisc.* factiſque ***C***. factiſ q’ ***Ba*** 380. adfiuiſ ***B***. affinif ***C***. affineſ ***DFZ*** 381. Tua tu ***R*** *Prol. Trin. p.* CCIII. Tua *libri.* De tua *placebat Camerario* geruli figuloſ ***B*** flagitii *libri* 382. málum istoc ***R***. malum ístoc *Hermannus* adiſ ***Z***. addiſ *etiam codd. Pyladis* certum ſt ***B***. certum eſt *reliqui* 383. culpam hanc ***Z*** demolibor] demo: libet ***F***. demo. ibo ***Z*** 384. Vt gnatum ***R***. Vt eum *libri.* Vt eum isto *Hermannus.* Hinc eum, *mox autem* ut *pro* hinc, *Bothius* luculento ***Z***, *Gulielmus* ceno ***BF*** eliceat ***D***. eiiciat ***FZ***

ACTVS III.

MNESILOCHVS.

Múltimodis meditátus egomet mécum sum, et ita esse árbitror:
Hómini amico, quíst amicus íta uti nomen póssidet,
Nísi deos, eí nil praestare. id ópera expertus sum ésse ita.
Nám ut in Ephesum hinc ábii (hoc factumst férme abhinc biénnium),
Éx Epheso huc ad Pístoclerum mĕum sodalem lítteras
Mísi, amicam ut mi ínueniret Bácchidem. illum intéllego
'Inuenisse, ut mĕus mihi seruos núntiauit Chrýsalus.
Cóndigne is quam téchnam de auro aduórsum meum fecít patrem,

Act. III. Scen. 2. MNESILOCHVS ADOLESCENS ***BDFZ***, *nisi quod* MNESILOCVS ***B***. *om.* ***C*** 385. Mneſilochuſ *praemittit* ***C*** Multimodis *Camerarius*. Multiſ modiſ *libri* arbitro^{r}s ***D*** 386. geſt ***B***. qui eſt *reliqui* 387. preſtare ***BCDF*** eſſe ita ***CDFZ***. ita eſſe ***B*** 388. habii ***D*** factum ſt ***B***. factum eſt *reliqui* 389. meum sodalem *Camerarius*. ſodalem meum *libri* 390. ut] in ***Ca*** *ut videtur* intelligo ***Z*** 391. meus mihi seruos ***B***. ſeruuſ meuſ mihi *libri*. seruos mihi meus *Hermannus* nunciauit ***Z*** ckriſaluſ ***B*** 392. tecnam ***BCD*** aduorſum ***B***. aduerſum *reliqui* facit ***Z***

'Vt mihi amanti cópia esset. [aéquom uideo id réddere.
Nám pol, meo quidem ánimo, ingrato hómine nihil inpénsiust.
Málefactorem amítti satiust quám relinqui béneficum.
Nímio inpendiósum praestat té quam ingratum dícier.
'Illum laudabúnt boni: hunc etiam ípsi culpabúnt mali.
Quá me causa mágis cum cura esse aécumst: obuigiláto opust.
Núnc, Mnesiloche, spécimen specitur, núnc certamen cérnitur,
Sísne necne, ut ésse oportet: málus, bonus quoiquoímodi:

---

393. mi *Hermannus* esset] *Quae sequuntur usque ad v. 403 medium, etsi veteris poetae sunt, tamen Plautina non esse recte intellexit, qui perraro aliquid intellexit, nuperus editor. Ceterum sic transponi Scaliger iubebat: v.* 393. 398. 394—397. 399. 402. 400. 401. 403, *sic autem (si recte eius verba interpretor) Rostius Opusc. p. 114:* 393. 396. 394. 397. 395 aequom uideo id reddere *Bothius:* sed aequum id ei reddere *Muretus Var. lect. XIII, 18.* ſed eccum uideo incedere *libri* 394. meo quidem *Bothius.* quidem meo *libri* ingrato] grato *Salmasius. de hiatu parum commodo vide Prol. Trin. p.* CXCIII. inpenſiu ſt **Ba**. inpenſiuſ ſt **Bc**. inpenſiuſ eſt **CD**. impenſiuſ eſt **Z**. impenſuſ eſt **F** 395. amiti **B** satiust *Hermannus.* ſatiuſ *libri* beneficum **DF**, *Pylades.* beneficium **BCZ** 396. impendiosum praestat *Hermannus.* preſtat inpendioſum *libri, nisi quod* praeſtat **Z**, inpendiuſum **C**, inpendi uſum **Da**, impendioſum **FZ** quam te *Hermannus.* quamde *Acidalius* 397. ladabunt **B**. laudauit **F** hunc *Aldus.* hoc *libri* 398. cum cura esse aecumst: obuigilato opust **R**. cum cura eſſe ea cum obuigilato ſt opuſ **B**. eum cura eſſe ea cum obuigilato eſt opuſ **CD**. eum cura eſſe ea cum obiurgato eſt opuſ **FZ**, *nisi quod* curam **Z**. accurare atque aduigilare est opus *Pylade duce Lambinus.* cum cura esse atque aduigilare est opus *idem.* concurato atque aduigilato est opus, *simul* me *mutato in* mi, *eodem Lambino duce Bothius olim.* cum cura esse aequom et obuigilato opust *idem nuper.* concurare atque obuigilare est opus *Guyetus.* curare est aequom: obuigilatost opus *Hermannus* 399. meſiliche **D**. mneſilocho **F** nun certamen **C** 400. Sciſ ne **Z** nec ne *vulgatur vitiose*

Iústus, iniustús: malignus, lárgus: tristis, cómmodus.
Cáue sis te superáre seruom síris faciundó bene.
'Vtut eris, moneo, haút celabis.] sét eccos uideo incédere
Méi patrem sodális et magístrum. ausculto, quám rem agant.

LYDVS. PHILOXENVS. MNESILOCHVS.

LYDVS.

Núnc experiar, sítne aceto tíbi cor acre in péctore.
Séquere.

PHILOXENVS.

Quo sequár? quo ducis núnc me?

---

bonus cuicuimodi *Scaliger*. bonuſ quá cuiuſmodi ***BCD***. bonuſque cuiuſmodi ***FZ***. bonus cuiusmodi *Camerarius* 401. tristis, commodus *Hermannus*. comincomoduſ [oduſ] ***Ba***. comincomoduſ ***Bc***. commoduſ incommoduſ *reliqui* *Eiectis glossematis unum esse versum efficiendum Guyetus credidit:* Sísne necne, ut ésse oportet, iústus, largus, cómmodus 402. ſiſte ***B*** ſeruum *Scutarius*. ſerum *libri* ſiriſ ***BCD***. ſyriſ ***F***. ſinaſ ***Z*** *post* ſiriſ *rasuram* ***B*** 403. Vtut eriſ (*vel* Vt uteriſ) ***BCDF***, *codd. Pyladis*. Vt eriſ ***Z*** celabiſ ***B***, *Pylades*. celabaſ *reliqui* equoſ [cc] ***Ba***. equoſ ***Bc*** 404. *sic conformavi Prol. Trin. p.* CLVIII. Patrem ſodaliſ et magiſtrum. hinc auſcultabo quam rem agant *libri: nisi quod* agam ***CDa***, agat ***Z***

Act. III. Scen. 3. LIDVS SERVVS. PHILOXENVS SENEX. MNESILOCVS ADOLESCENS ***B***. LIDVS SERVVS· PhILOXen' ſenex. Meſiloc' [n] ADOL. ***D***. *om.* ***C***. Lyduſ ſeruuſ. Philoxeneſ ſenex. Mneſilochuſ adoleſcenſ ***FZ***, *nisi quod* Philo. ſenex ***Z*** 405. LIDVS unc ***C*** experiar ***B***. experier [a] ***Db*** aceto *Lambinus, Dousa*. acetum *libri* cor acre] peracre *Gruterus. Alia Acidalius molitus* 406. PHILOXENVS *praemittit* ***D***, *sed rursus inductum* que

LYDVS.

Ad illam, quaé tuum
Pérdidit, pessúmdedit tibi fílium unice únicum.

PHILOXENVS.

Éia, Lyde: léniter qui saéuiunt, sapiúnt magis.
Mínus mirandumst, íllaec aetas sí quid illorúm facit,
Quám si non faciát. feci ego istaec ítidem in adulescéntia.

LYDVS.

Heí mihi, hei mihi, ístaec illum pérdidit assentátio.
Nam ábsque te esset, égo illum haberem réctum ad ingenium bonum:
Núnc propter te tŭamque prauos fáctus est fidúciam
Pístoclerus.

MNESILOCHVS.

Di ímmortales, mĕum sodalem hic nóminat.
Quíd hoc negotist, Pístoclerum Lýdus quod erum tám ciet?

PHILOXENVS.

Paúlisper, Lyde, ést lubido hómini suo animo óbsequi:

BCDF 407. peſſundedit ***FZ*** unice *Bothius.* uni ***BCDF.*** *om.* ***Z*** 408. PH. *om.* ***Da*** Eya ***F*** que ***F*** ſeuiunt ***BCDF*** 409. Nimiſ ***F*** mirandum ſt ***B.*** mirandum eſt *reliqui* illec ***CDF*** 410. iſtec ***CDF.*** iſtęc ***Ba.*** iſtęc (a) ***Bc*** 411. L. (*pro* LYD.) ***Db.*** *om.* ***Da*** Ei mihi ei ***BCD*** iſtec ***CDF*** aſſentatio *libri omnes.* assectatio *Dousa* 412. LIDVS *praemittit* ***D*** 413. fidutiam ***BC*** 414. dii ***FZ*** 415. quid] quod ***CD*** hoc *fortasse delendum* negotii eſt ***BCD.*** negocii eſt ***FZ*** erum ***B.*** herum *praeter* ***FZ*** *raro exemplo etiam* ***CD*** 416. Pauliſper lide eſt libido *libri, nisi quod* pauluſplide ***D***, lyde ***FZ.*** Lyde, paulisper libido est *Bothium secutus Hermannus: eleganter, sed ut defendi tralaticius ordo possit: cf.*

Iam áderit tempus, quóm sese etiam ipse óderit. morém geras:
Dúm caueatur, praéter aequom né quid delinquát, sine.

LYDVS.

Nón sino, neque équidem illum me uiuo corrumpi sinam.
Sét tu, qui pro tám corrupto dícis causam fílio,
Éadenne erat haec dísciplina tíbi, quom tu aduléscéns eras?
Négo tibi hoc annís uiginti fuisse primis cópiae,
Dígitum longe a paédagogo pédem ut efferres aédibus.
'Id quom optigerat, hóc etiam ad malum áccersebatúr malum:
Ét discipulus ét magister pérhibebantur ímprobi.
'Ante solem nísi tu exorientem ín palaestram uéneras,
Gýmnasi praefécto poenas haút mediocris pénderes.

Prol. Trin. p. CCXLI. *et* CXCIV. 417. quom ***B***. cum *reliqui post* ſeſe *lacunam e rasura* ***B*** geranſ ***B*** 418. preter ***BCDF*** equum ***BF*** 419. me uiuo illum *Hermannus: fortasse vere* 420. tam pro ***Z*** 421. eadem ***Da***. eadem^{ne} ***Db*** hec ***CF*** tibi ***BC***. *om.* ***DFZ*** quom ***FZ***. qum ***B***. cum ***CD*** adoleſcenſ *cum* ***FZ*** *etiam* ***B*** 422. Nego ego *Hermannus: vid. Prol. Trin. p.* CLXVII. hoc ***Z***. haec ***B***. hec ***CD*** ee ***F*** amniſ ***D*** 423. pedagogo ***BCF***: *et sic constanter.* pedagoga ***D*** pedem ut] pedemue ***F***. pedem ne ***Z*** efferreſ ediduſ ***BF***. efferre ſediduſ ***CD***. effereſ ex aediduſ ***Z*** 424. 425, *qui in libris sequuntur post v. 427, huc reposuit Grosslotius uudd Dousam* Id quom *Bothius*. Id quoi ***B*** (*cum ras. et lac. post* quoi). id quio ***Da***. id quo ***CDb***. idque ***FZ*** optigerat ***BCD***, *sed* o *e corr.* ***B***. obtigerat ***FZ*** accerſebatur ***BCDF***. arceſebatur ***Z***. accenſebatur *Dousa. Vide Bentleium in Phorm. III, 3, 11* 425. dicipuluſ ***Ba*** peribebantur ***Ba***. prohibebantur ***F*** 426. Ante] Adue *Petitus Miscell. II, 17* nisi tu exorientem ***B*** *Prol. Trin. p.* CCV. exorientem nisi *libri* (ex *e corr.* ***B***) paleſtram *omnes, etiam v. 430* 427. gimuaſii ***D***. gymnaſii *reliqui* prefecto ***B***. profecto ***FZ*** poenas haut mediocris ***B***. haud mediocriſ poenaſ *libri, nisi quod* penaſ ***BF*** penderaſ (e *superscr.*) ***B***

'Ibi cursu, luctándo, disco, hásta, pugilatú, pila,
Sáliendo sese éxercebant mágis quam scorto aut sáuiis:
'Ibi suam aetatem éxtendebant, nón in latebrosís locis.
'Inde de hippodromo ét palaestra úbi reuenissés domum,
Cíncticulo praecínctus in sella áput magistrum adsíderes:
'Ibi librum quóm légeres, si unám péccauisses sýllabam,
Fíeret corium tám maculosum quámst nutricis pállium.

MNESILOCHVS.

Própter me haec nunc mĕo sodali díci discruciór miser.
'Innocens suspícionem hanc sústinet causá mea.

PHILOXENVS.

'Alii, Lyde, núnc sunt mores.

LYDVS.

'Id equidem ego certó scio.
Nam ólim populi príus honorem cápiebat suffrágio,
Quám magistro désinebat ésse dicto obédiens.
'At nunc, priusquam séptuennist, si áttigas puerúm manu,

---

428. Ibi] Illi *et hic et v. 430 Bothius olim* disco hasta *Hermannus.* haſta diſco *libri, nisi quod* aſta ***BC*** pugilatu *Lambinus.* pugillatu *libri* 429. ſuauiiſ ***F*** 430. etatem ***BCF*** excudebant *'alibi legi' Pius ait* 431. inde dephippodromo ***C***. inde de hyppodromo ***F***. inde hippodromo ***Z*** re Veniſſeſ ***F*** 432. precinctuſ ***CF*** aſſidereſ ***FZ*** 433. Ibi librum quom legeres, si uuam ***R***. Cum librum legereſ ſi unam *libri, nisi quod* tum ***FZ***. Si, librum quom legeres, uuam *Hermannus* peccauiſſeſ ***BcFZ***. peccauiſſet ***BaCD*** ſillabam ***BCD***. ſyllabam ***F***. ſyillabam ***Z*** 434. fieret ***CD*** quam eſt *libri* palium ***Z*** 435. me haec u. m. ſ. dici *libri (nisi quod* hec ***CF***), ***R*** *Prol. Trin. p.* CCLXV. me u. m. s. dici haec *Hermannus* diſcrutior ***CF*** 436. ſuſpitionem ***BC*** 437. ego certo] certe ***Z*** 438. capiebat ***Z***. capiebant ***BCDF*** 439. magiſtro ***B*** oboediens ***D*** 440. septuennist, si attigas puerum ***R***. ſeptuennis eſt ſi attingaſ eum *libri, nisi quod* antingaſ ***Ba***. septuennist, si tu eum attingas *Hermannus.* attigas *praeivit Dousa*

Éxtemplo puer paédagogo tábula disrumpít caput.
Quóm patrem adeas póstulatum, púero sic dicít pater:
'Nóster esto, dúm te poteris défensare iniúria.'
Próuocatur paédagogus: 'ého, senex minumí preti,
Ne áttigas puerum ístac caussa, quándo fecit strénue.'
Fít magister quási lucerna úncto expretus línteo.
'Itur illinc iúre dicto. hócine hic pactó potest
'Inhibere imperiúm magister, si ípsus primus uápulet?

MNESILOCHVS.

'Acris postulátio haec est. quom húius dicta intéllego,
Míra sunt ni Pístoclerus Lýdum pugnis cóntudit.

LYDVS.

Sét quis est, quem astántem hic uideo ante óstium? o Philóxene,

---

441. Puer extemplo *post Guyetum Hermannus: cf. Prol. Trin. p.* CLXIV. *Fortasse tamen e glossemate est* puer, *ut Plautinum sit* Extemplo ille difrumpit ***B***. dirrumpit ***CD***. dirumpit ***FZ*** 442. Cum *libri* ad eaſ ***Z*** 443. deffeuſare ***Z*** iniuria *proximis iungunt* ***FZ*** 444. Prouocatur] uo *e corr.* ***B*** *parum perspicue: quare in mrg. iteratum est* prouocatur *ead. m.* eho] h *e corr.* ***B*** miuimi *libri* pretii ***CD***. precii ***BFZ*** 445. attigaſ *Nonius p. 75.* adtiugaſ ***BCD***. attiugaſ ***FZ*** iſtac ***BC***. iſta ***DFZ***, *Non.* 446. Fit ***D***. Id ***B***, al. it *sup. scr. ead. m.* Et ***C***. It ***FZ***. Vt *Brantium secutus Bothius* laterua *Salmasius* uucto ***Db***, unde ***Da*** expretuſ ***CD***, *Turnebus Adv. III, 5, Dousa Expl. II, 22.* ex pretuſ ***B***. expletuſ ***FZ***, *et ante* uncto *collocatum cum Pylade Rostius Opusc. p. 116.* extertus *Salmasius, sed* 'expretta *pro* expressa' *idem alibi.* spretus *Gronovius.* expletust *Bothius.* exspreta *Scaliger, Hermannus.* exptg *Scaliger alibi. Intacta reliqui verba obscurissima* 447. Ilicet illiuc *Scaliger* hoccine *libri, nisi quod* occine ***D***. istoccine *Camerarius* 448. Inhiberi imperium, magister *Acidalius* 449. poſtolatio ***B*** (v *sup. scr.*) cum huius dicta intellego *cum superioribus construebantur ante Hermannum* 450. contuderit ***FZ*** 451. 452. Lydo *continuavit post Pyladem Hermannus* LY.] PHIL. ***BDFZ***. *om.* ***Z*** est quem astantem hic ***B***. hic eſt quem aſtantem *libri* oſtium. LID. o ***B***. oſtium. LIDVS. PHILOXENVS. O (*ut*

Dĕos propitios mé uidere quam íllum haut mauellém mihi.

PHILOXENVS.

Quís illic est?

LYDVS.

Mnesílochus gnati tŭi sodalis híc quidemst.
Haút consimili ingénio atque illest qui in lupanari áccubat.
Fórtunatum Nícobulum, qui íllum produxít sibi.

PHILOXENVS.

Sáluos sis, Mnesíloche: saluom te áduenire gaúdeo.

MNESILOCHVS.

Dí te ament, Philóxene.

LYDVS.

Hic enim ríte productúst patri:
'In mare it, rem fámiliarem cúrat, custodít domum:
Obsequens obédiensquest móri atque imperiís patris.
Híc sodalis Pístoclero iám puer pueró fuit;
Tríduom non ínterest aetátis ut maiór siet:
Vérum ingenium plús triginta huic ánnis maiust quam álteri.

---

ab O novus versus incipiat) ***C.*** hoſtium. LID. O ***DFZ*** philexene ***B*** 452. MNE. *praemittunt* ***BFZ***, *nihil* ***CD*** propicioſ ***B*** haud *Hermannus. om. libri* 453. mneſiloguſ ***D*** sodalis hic quidemst ***B***. ſodaliſ piſtocleri *libri. Sic totum versum Hermannus transformavit:* Quis illic est homo? LY. sodalis Mnesilochus gnati tui 454. c̃ſimili ***Cb***. ẽ ſimili ***Ca*** ille eſt *libri* 455. fortunatum qui illum adduxit ſibi *Donati in Andr. I, 1, 70 ed. princ.*, eduxit *vulg.* nicobolum ***BDFZ*** 457. dii ***FZ*** ament]a *e corr.* ***D***. donent ***FZ*** productu ſt ***B***. productuſt ***D***. productuſ eſt ***CFZ*** 458. it ***FZ***. iit ***B***. ut ***CD*** curãt ***D*** 459. obedienſque eſt ***BCD***. obedienſque ***FZ*** mori *Pius.* more ***BCDF***. morę ***Z*** 461. *post* inter *lacunam e rasura* ***B***: *unde* inter eos est *Camerarius* etatiſ ***BF*** ut *Hermannus.* uter ***BCFZ***. iter ***D*** 462. huic annis maiust *addito* huic *nunc* ***B***: *(nisi* ei *males.)* anniſ maiuſt ***BD***. anniſ maiuſ

PHILOXENVS.

Cáue malum et conpésce in illum dícere iniusté.

LYDVS.

Tace:

Stúltus es, qui illí male aegre pátere dici, quí facit.

[Nám illum meum malúm promptare málim quam pecúlium.

PHILOXENVS.

Quídum?

LYDVS.

Quia, malúm si promptet, ín dies faciát minus.]

MNESILOCHVS.

Quíd sodalem mĕum castigas, Lýde, discipulúm tuum?

LYDVS.

Périit tibi sodális.

MNESILOCHVS.

Ne di sírint.

LYDVS.

Sic est út loquor.

---

eſt ***CFZ.*** est anuis maius *post Bothium Hermannus.* maiust annis *Scaliger, Guyetus,* ***R*** *Prol. Trin. p.* cxcv. huic *post* Verum *inserebat Dousa ms.* 463. malo *Scaliger, Bothius: nescio an vere* coupeſce, *nox* comp., ***BDb.*** conpeſte ***Da.*** comperce *Dousa, Dacierus in Fest. p. 387 Lind., ut Poen. I, 2, 137* *ante* tace *rasuram* ***B*** 464. *Mirer ni accentuum concinnitati sic potius poeta consuluerit:* Stúltus es, qui mále illi dici aégre patere, quí facit *Ceterum hunc v. suo loco omissum in margine posuit* ***Ba,*** *ubi nunc abscissum* facit egre ***BCDF*** patereṭ ***D*** 465. 466. *bonos alioqui versiculos, sed hic mire frigidos, ut suppositicios notavit Guyetus* promptare ***CFZ.*** promtare ***BDb.*** prom•tare (*quod fuit* promitare *ut videtur*) ***Da*** 466. promtet ***B.*** ppromtet ***D*** 467. ſoſodalem ***C.*** ſoſodalem ***D*** 468. di ſirint ***D.*** di ſiriut (al.na) (*h. e.* al. ſinant) ***B*** *ead. m.* deſerint ***C.*** diſruit ***F.***

Quín ego quom períbat uidi, nón ex audito árguo.

MNESILOCHVS.

Quíd factumst?

LYDVS.

Meretrícem indigne déperit.

MNESILOCHVS.

Non tú taces?

LYDVS.

'Atque ea acerrume aéstuosa absórbet, ubi quemque áttigit.

MNESILOCHVS.

'Vbi ea mulier hábitat?

LYDVS.

Hic.

MNESILOCHVS.

Vnde ésse eam aiunt?

LYDVS.

Éx Samo.

MNESILOCHVS.

Quaé uocatur?

LYDVS.

Bácchis.

---

dixeriſ ***Z*** 469. quom ***F***. qum ***B***. qcum (*an* qtum?) ***D***. cum ***CFZ*** audito (u supra o) ***Bb*** 470. factum eſt *libri* 471. Atque ea acerrume aeſtuoſa ***B***: *nisi* Ac quae acerrume aestuosa *audebis*. Atque acerrume aeſtuoſe (c supra e) ***B*** *ead. m.* atq; acerrumea eſt uoſ ***C***. atque acerrum ea ẽ uoſe ***D***. Atque acerruma ea eſt: uoſ ***F***. Atque acerrime uiroſ ea ***Z***. Atque acerrime ac aestuose *Camerarius*. Atque acerrime ea est, uiuos *Gulielmo duce Acidalius*. At quae acerrime atque aestuose *Lambinus*. Atque acerrime est uiuosque *Guyetus*. Atque acerrumam: aestuose *Bothius*. Atque quae acerrume, aestuose *Hermannus* queque ***CF*** 472. esse eam *Guyetus*. eam eſſe *libri*

MNESILOCHVS.

Erras, Lýde: ego omnem rém scio,
Quemádmodumst. tu Pístoclerum fálso atque insontem árguis.
Nám ille amico et béneuolenti sŭo sodali sédulo
Rém mandatam exséquitur: ipsus néque amat, nec tu créduas.

LYDVS.

'Itane oportet rém mandatam gérere amici sédulo,
'Vt ipsus in gremio ósculantem múlierem teneát sedens?
Núllon pacto rés mandata pótest agi, nisi idéntidem
Mănus ferat ad papíllas aut labra á labris nusquam aúferat?
Nám alia memoráre, quae illum fácere uidi, díspudet:
Quóm manum sub uéstimenta ad córpus tetulit Bácchidi
Mé praesente, néque pudere quícquam. quid uerbís opust?

---

474. Quemadmodumſt ***BD***. quemadmodũſ ***C***. quemadmodum eſt ***FZ*** 475. beniuolenti ***Cb*** 476. exequitur ***FZ*** ipſiuſ ***C*** neque amat ***AB***. nec amat *reliqui cum Festo Pauli p. 60*

creduaſ ***DF***, *'prisca exemplaria' Pii, Paulus.* credaſ (v above a) ***B*** *ead. m.* crederaſ ***C***. creditaſ ***Z*** 477. gerere]agere ***B*** 478. Vt ipſuſ ***B***. Vt ipſiuſ ***C***. Et ipſiuſ ***FZ***. Ipsus ut *Pylades*. Ipse ut *Hermannus* 479. Nullon ***BcDF***. Nulloũ ***C***. Nullo ***BaZ*** potis *Bothius* itidem ***C*** 480. Manus ferat ad papillas *libri: vide Prol. Trin. p.* CXLII. 'Ad papillas mănus ferat *Brixius p. 37. ab* M *littera versus etiam in* ***A*** *incipit* aut labra ***R***. labra *libri, insequente lacuna radendo orta* ***B*** nunquam *Bothius* auferat]ateferat ***Da*** *Totum versum sic formavit Hermannus:*

nisi item manus
Ad papillas adferat, labra a labris nusquam auferat.

481. Nam alia *libri, nisi quod* Namq› ***Bc***. Nam illa *Charisius p. 178.* Nam ália me *cum Bothio Hermannus: cf. Prol. Trin. p.* CCXXV. quē ***C*** diſputet ***C*** 482. Quom ***F***. Qum ***B***. Cum *reliqui* manu ***D*** tetulit ***C***, *'prisca exemplaria' Pii, Lambinus.* detulit ***BDFZ*** 483. preſente ***B*** opuſt ***BD***. opuſ eſt ***CFZ*** quid verbis opust *huc irrepsisse e v. 486 vi-*

Míhi discipulus, tíbi sodalis périit, huice fílius.
Nám ego illum perísse dico, quoí quidem periít pudor.
Quid opust uerbis? si ópperiri uéllem paulispér modo,
'Vt illi illius ínspectandi mi ésset maior cópia,
Plús uidissem opínor, quam med átque illoc aequóm foret.

MNESILOCHVS.

Pérdidisti mé, sodalis. égone ut illam múlierem
Cápitis non perdám? perire mé malis malím modis.
Sátin' ut quem habeas tíbi fidelem, aút quoi credas, néscias?

LYDVS.

Víden ut aegre pátitur esse gnátum corruptúm tuum,
Sŭum sodalem, ut ípsus sese crúciat aegritúdine.

PHILOXENVS.

Mnésiloche, hoc tecum óro, ut illius ánimum atque ingenióm regas.

---

dentur atque aliud quid loco movisse, velut neque pudere quicquam factis prodidit 484. diſpuluſ ***B*** huice ***B*** *Prot. Trin. p.* CLXXIII. huic *libri* 485. dico ***BCDF***. duco ***Z*** cui *libri* 486. opuſt ***BCD*** (op't ***C***). opuſ eſt ***FZ*** uelbiſ ***Ba*** operiri ***BF*** 487. Vt illi illius ***B***. Vt opinor illiuſ *libri: casu ut puto* opinor *voce e proximo versu huc invecta.* Vt opinor, si illum *Hermannus* 488. uiderem *Guyetus* opinor quam med atque illoc ***B***, opinor *e superiore v. huc ascito.* quam deceret quam me atque illo *libri. interpretamentum est* quam deceret illo] illi *'codices antiquiores' Pii.* eo *Guyetus* aequm ***BC***. equm ***D***. equum ***F***. aequum ***Z***. dignum *Guyetus* 489. ut *Pylades. om. libri* 490. *post* perire *lacunam e rasura* ***B*** 491. Satin'] Itan' *Guyetus* quem habeas tibi fidelem ***B***. quem tu habeaſ fidelem tibi *libri, nisi quod* tibi *om.* ***Z***. quem fidelem tu habeas *Hermannus* cui ***BDFZ***. *om.* ***C*** neſciſ ***Ba*** 492. egre ***BF*** patiatur ***F*** esse gnatum *post Bothium Hermannus.* gnatum eſſe *libri* correptum ***Ca*** 493. sese] ſe ***B*** cruciat̃ ***D***. cruciatur ***F***. excruciatur ***Z*** egritudine ***BF*** 494. PH. *om.* ***D*** ut *post* ingenium *transposuit Hermannus: vulgatum or-*

Sérua tibi sodálem et mi autem fílium.

MNESILOCHVS.

Factúm uolo.

LYDVS.

Mélius multo mé quoque una híc cum illo relínqueres.

PHILOXENVS.

Adfatim Mnesílocho curaest.

LYDVS.

Cóncastiga hominém probe,
Quí dedecorat mé, te amicum, atque álios flagitiís suis.

PHILOXENVS.

'In te ego onus hoc ómne inpono. Lýde, sequere hac mé.

LYDVS.

Sequor.

---

dinem tenuit etiam Bentleius in Adelph. III, 1, 10 495. mi autem *Hermannus.* mihi *libri cum* ***A*** Serua tibi simul sodalem et gnatum mihi *Guyetus* 496. 497. 498. 499 *hoc ordine* ***A***. 499. 496. 497. 498 ***BCDFZ*** 496. MELIUSMULTO ***A***. meliuſ eſſet *reliqui* hic cum illo ***B****: nisi* tu hic cum illo *vel* cúm illoc hic *scriptum fuit.* ſi cum illo *libri cum* ***A****: nisi quod post* illo *aliquantulum erasum in* ***B***. cum illo si *Hermannus* 497. 498 *uni* Philoxeno *continuant libri:* Affatim est (*sic*) Philoxeno, *reliqua* Lydo *Hermannus tribuit* Adfatim Mnesilocho curaest ***B***. ADFATIM MNESILOCE • TC • • • AI ***A***. Adfatim Mneſiloche cura et *reliqui, nisi quod* Affatim ***F*** caſtiga ***FZ***. congaſtiga ***Da*** 498. me, te amicum atque ***B***. TEMEAMICUMATQUE ***A***. te me amicoſ atque *reliqui.* te, me amicosque *Camerarius* aliiſ ***Da*** 499. EGO ***A***. ergo *reliqui* onus hoc *Hermannus.* hoc onuſ *libri cum* ***A*** INPONO ***A***. impono ***Z***. inpone ***B***. impone ***CDF***

MNESILOCHVS.

Inimíciorem núnc utrum credám magis,
Sodálemne esse an Bácchidem, incertum ádmodumst.
Illum éxoptauit pótius? habeat: óptumumst.
Ne illa íllut hercle cúm malo fecít suo.
Nam míhi diuini númquam quisquam créduat,
Ni ego íllam exemplis plúrumis planéque amo.
Ego fáxo hau dicet náctam quem delúserit.
Nam iám domum ibo atque áliquid surrupiám patri.

Act. III. Scen. 4. Nouam scenam ordiuntur libri, MNESILOCVS ADVLESCENS *inscriptam in* **B**, MNĒ *in* **Da**, MNĒ adol. *in* **Db**, Mueſilochuſ adoleſceuſ *in* **FZ** *(nisi quod* adul. **F***): inscriptione carentem in* **C**. *Vnius versus interuallum est in* **A**
500. MNESILOC *praemittit* **C**, M **Db** INIMICIOREM **A**. *aut* Inimitiorem *aut* Immitiorem *(parum enim liquet)* **B**. Immitior ē **D**. mmitior ē **C**. Amiciorem **Z**, *Dousa.* In uitio **F**, *cod. Scaligeri, duo libri Lambini* Non uideo nunc utrum credam amiciorem magiſ *e* **M** *affert Sambucus.* Amissiorem nunc utinam credam magis *adscripsit Scaliger* 501. admodumſt **ABC**. admodum eſt **DF**. eſt admodum **Z** 502. OPTUMUMEST **A**. optume ſt **BC**, *Bentleius in Phorm. III, 2, 30.* optū ē **D**. optumum eſt **F**, *Pylades.* opertum eſt **Z** 503. NE *cum reliquis* **A** illa illud hercle **BCDZ** *(nisi quod* hrecle **Z**). illa haud hercle **F**. ILL···HERCLE **A** *h. e. ut puto* ILLAIDHERCLE *ut v. 525* SUO **A**, *Hermannus.* ſuo meo **BCD**. ſummo meo **FZ**. meo *Pylades* 505. plurumiſ **ABC**. plurimiſ **FZ** 506. HAU **A**. haud *reliqui* NACTAM, *non* NANCTAM, *etiam* **A** DELUSERIT **A**. derideat *reliqui (fortasse e v. 864)*
507. *Sequuntur in* **BCDFZ** *hi versus:*

Nam iam domum ibo atque aliquid ſurrupiam patri.
Id iſti dabo. ego iſtanc multiſ ulciſcar modiſ.
Adeo ego illam cogam uſque ut mendicet meuſ pater:

nisi quod ÷ibo ÷domum **D**, ſubripiam **FZ** *(cf. Prol. Trin. p.* XCV*)*, lc *in* ulciſcar *e corr.* **B**, ᵓpater ᵓmeuſ *ead. m.* **B**. *Pro quibus tribus versibus hic unus exstat in* **A**:

NAMIAMDOMUMIBOATQ'UTMENDICETMEUSPATER

Apparet alteram partem primi prioremque tertii errore librarii praetermissam esse, secundum autem verissime visum esse Hermanno e glossematis consutum, ut cuius prima verba ad v. 507

Adeo égo illam cogam usque, út meus mendicét pater.
Set sátine ego animum ménte sincerá gero,
Qui ad húnc modum haec hic, quaé futura, fábulor?
Amo hércle opinor, út quod pro certó sciam.
Set aútem quam illa dé meis opuléntiis
Raménta fiat plúmea propénsior,
Mendícum malim méndicando uíncere.
Numquam édepol uiuom me íuridebit. nám mihi
Decrétumst renumeráre iam omne aurúm patri.

---

spectent, postrema ad v. 505 Adeo illam *Bothius* meus mendicet pater *Hermannus* ſatine ***ABCDa***. ſatin ***DcFZ*** animi mentem ſinceram *Lipsius Ant. lect. II, 15* 510. Qui ad-[n]huc ***B***. quiahunc (*an* quidhunc?) ***Da*** 511. ut quod pro certo ***R***, *Hermannus.* utpote quod pro certo *libri cum* ***A***. utpote quod certo *Bothius.* utpote *si acui in media syllaba posset, in promptu esset* opino, utpóte quod pró certó sciam *Post v.* 511 *sequuntur in* ***ABCDFZ*** *tres versus hi:*

1 Verum quam illa umquam de mea pecunia
2 Ramenta fiat plumea propenſior,
3 Mendicum malim mendicando uincere:

(*quorum primo* Verum antequam ***F***:) *post v. 519 autem in* ***BCDFZ***, *non in* ***A***, *hi:*

4 Sed autem quam illa umquam meis opulentiiſ
5 Ramenta fiat grauior aut propeuſior,
6 Mori me malim excruciatum inopia:

quorum ultimo Mori me malim miſera excr. inopia *ms. Schobingeri, Pylades:* Mori me mauelim e. i. *Camerarius:* Mori mala me malim e. i. *Lambinus:* Moriri malim med e. i. *Bothius:* Moriri malim excr me inopia *idem.*) *Versus 4. 5. 6 deleri iubebat Guyetus, item* ***R***. *Parerg. I, p. 420 sqq. Rectius iudicasse Hermannum, qui reiecto primo quartum servavit* de *asciscens e primo, delens autem* umquam, *professus sum Philologi t. I, p. 310* 512. Sed antequam ***FZ*** 513. RAMENDA ***A*** *ut videtur* fiam *Nonius p. 222* plumia ***Z***. plumbea *Nonius* 514. uiuere *Sambuci codex, Pylades: quod probans Scaliger* Mendicus *proponebat* 515. uiuom me ***R***. uiua me ***ABcCDZ***. uiua ***Ba***. uina me ***F*** iuridebit ***AB***. irridebit *reliqui* 516. decretumſt ***C***. decretum eſt *reliqui cum* ***A***

Igitúr mi inani atque ínopi subblandíbitur
Tum quóm nihilo plus ád suam rem illut réferet,
Quam si ád sepulcrum mórtuo dixít logos.
Proféсto stabilest mé patri aurum réddere.
Eadem éxorabo, Chrýsalo causá mea
Patér ne noceat, neú quid ei suscénseat
Mea caúsa de auro quód eum ludificátus est.
Nam illi aéquomst me consúlere, qui causá mea
Mendácium illut díxit. uos me séquimini.

---

remunerare ***CFZ*** 517. gitur ***C*** ſubbla^{n}dibitur ***B***. ſublandibitur ***F*** 518. *Sic* ***B***. TUMCUMNIHILOPLU *et post quindecim circiter litterarum spatium* REFERT ***A***: (*quanquam trium primarum lacerae reliquiae visae sunt ad* RIS *spectare*, LA *autem apparere medio fere loco.*) Tum cum mihi nihilo pluriſ referet *reliqui* (*nisi quod post* mihi *aliquid erasum in* ***B***: quom ***F***, eum ***Z***, nichilo ***D***). Tum cum mea illud nihilo pluris referet *Camerarius.* Tum cum mea mihi nihilo pluris referet *Haasius in Reisigii Schol. gramm. p. 388, Fleckeisenus Exerc. p. 16.* Tum quom sibi ea res nihilo pluris referet *Pylade duce Bothius.* Tum quom nihilo plus ad meam rem refferet *Hermannus. Cf. Parerg. I, p. 421 et Prol. Trin. p.* CCXXI. 519. ſepulcrum ***B***. ſepulchrum *reliqui cum* ***A*** dixit ***B***. DIXERIT ***A***. dicat *reliqui* logos *Hermannus.* IOCOS *notavi ex* ***A***. iocum *reliqui* 520. STABILEST ***A***. ſtabile eſt *reliqui* arum ***C*** 521. chriſalo ***B*** mea cauſa ***Z*** cauſa, *non* cauſſa, *cum reliquis* ***A***: *item v. 523. 524* 522. ſuſcenſeat ***ABCD***. ſuccenſeat ***F***. ſubcenſeat ***Z*** 524. aequumſt ***CDZ***. equum ſt ***B***. AEQUOMEST ***A***. equum eſt ***F*** 525. Mendatium ***B*** illud *Hermannus.* ID ***A*** *ut videtur. om. reliqui.* nunc *vel* iam *Bothius.* modo *Kampmannus de reb. mil. Pl. p. 17* *post* dixit *aliquid erasum in* ***B***

ACTVS IV.

PISTOCLERVS. MNESILOCHVS.

PISTOCLERVS.

Rébus aliis ánteuortar, Bácchis, quae mandás mihi:
Mnésilochum ut requíram atque ut eum mécum ad te adducám simul.
Nám illut animus méus miratur, si á me tetigit núntius,
Quíd remoretur. íbo ut uisam huc ád eum, si fortést domi.

MNESILOCHVS.

Réddidi patrí meo omne aurum. núnc ego illam mé uelim

Act. III. Scen. 5. PISTOCLERVS. MNESILOCHVS ***R***. PISTOCLERVS ADOLESCENS ***BF***. Piſtocleruſ ***Z***. *om.* ***CD***. *unius versus spatium* ***A*** 526. PISTOCLER' *praemittunt* ***CD*** *post* aliiſ *lacunam e rasura* ***B*** anteuortar ***CDF***. auteuortat ***Z***. ANTEUERTAM ***A***. ante uertar ***B***. anteuortam *Scutarius.* anteuortaſ *codd. Pii* 527. ADQUE ***A*** a^{d}ducam ***B*** 528. NUNC ***A***. Nam *reliqui* te tegit ***Ba***. te t^{i}egit ***Bb*** nuntiuſ ***AF***. nunciuſ *reliqui* 529. REMORETURIBOUT ***A***. remoratur. ibo et *reliqui* forte eſt *libri cum* ***A***

Act. III. Scen. 6. Eandem scenam continuat ***A***: *novam ordiuntur reliqui. Vide Mus. phil. IV, p. 609* MNESILOCHVS PISTOCLERVS ADOLESCENTES DVO ***BF***. Mneſilochuſ. Piſtocleruſ ***Z***. *om.* ***CD*** 530. MNESILOCH' *praemittunt* ***CD*** meo omne ***R***. omē ***B***. omnem ***D***. omne *reliqui cum* ***A*** ego *om.* ***A***

Cónuenire, póstquam inanis súm, contemptricém meam.
Sét ille ueniam quám grauate míhi dedít de Chrýsalo.
Vérum postremo ímpetraui, ut né quid ei suscénseat.

PISTOCLERVS.

Éstne hic meus sodális?

MNESILOCHVS.

Estne hic hóstis, quem aspició, meus?

PISTOCLERVS.

Cérte is est.

MNÊSILOCHVS.

Is ést.

PISTOCLERVS.

Adibo cóntra et contollám gradum.
Sáluos sis, Mnesíloche.

MNESILOCHVS.

Salue.

PISTOCLERVS.

Sáluos peregre quom áduenis,
Céna detur.

MNESILOCHVS.

Nón placet mihi céna quae bilém mouet.

---

532. ille ueniam quam grauate mihi *Hermannus.* ueniam mihi quam grauate pater *libri, sed ut antepaenultimam litteram* grauate *vocis* ***B*** *habeat e corr., lacunam autem e rasura ortam idem liber ante* pater. *Vide Prol. Trin. p.* CLVIII. chriſalo ***B***. cryſalo ***C***
533. ſubcenſeat ***FZ*** 534. meuſ hoſtiſ quem aſpitio ***C***
535. MN. is est. PI. adibo contra et contollam gradum *Hermannus,* contollam *sumens a Camerario.* MN. iſ eſt. adibo contra et tollam *libri.* MN. is est. PI. adibo contra. MN. contollam gradum *Acidalius, Goellerus in Trucul. p. 68* 536. peregre quom *Hermannus.* quom peregre ***BF***. cum peregre ***CDZ*** 537. caena ***C***, coena ***Z***: *item paullo post* *post* Cena *parvam lacunam e rasura* ***B***

PISTOCLERVS.

Núm quae aduenienti aégritudo obiéctast?

MNESILOCHVS.

Atque acérruma.

PISTOCLERVS.

'Vnde?

MNESILOCHVS.

Ab homine, quém mi amicum esse árbitratus sum ántidhac.

PISTOCLERVS.

Múlti more isto átque exemplo uiuont, quos quom cénseas
Ésse amicos, réperiuntur fálsi falsimóniis,
Língua factiósi, inertes ópera, sublestá fide.
Núllus est, quoi nón inuideant rém secundam optíngere:
Síbimet ne inuideátur, ipsi ignáuia recté cauent.

MNESILOCHVS.

Édepol ne tu illórum mores pérquam meditaté tenes.

---

detur] de *e corr.* **B** 538. egritudo **BF** obiectaſt **C.** obiecta eſt *reliqui* acerrima *Pius.* acerrume **B.** acerrume **CDF.** acerrime **Z** 539. amicum] antiacum **D.** antu•cũ *c. ras.* **C** antidhac **CDa**, andedhac **B.** ant^{h}eac **Dc.** antehac **FZ** 540. ui^{u}unt **B.** uiuunt *reliqui* quom **F.** cum *reliqui* 541. eſſe **BCD.** tibi **FZ** repperiuntur **B** falsi *Pius.* falſiſ *libri* falſimoniiſ **CDF.** falſi•moniiſ *cum ras.* **B.** testimoniiſ **Z** 542. ſubleſta **Z.** ſubue^{rs}ſta *ead. m.* **B.** ſubueſta **DF.** ſubuecta **C.** ſubſicta *cod. Sambuci, cod. Pauli Slephani ap. Pareum.* sublesti *Acidalius* 543. quoi non inuideant *Dousa, Scaliger.* qui non inuideat *libri* optingere **B.** obtingere *reliqui* 544. Sibimet ne *Bothius.* Sibi ne *libri.* Ne sibi, *et mox* ipsis, *Acidalius.* Sibi illi ne *Hermannus* ignauia *Hermannus.* iguaui *libri* 545. MN. *om.* **Da** ne tu] tu ne **F.** ne tu^{certe} **CD** perquam^{ualde} meditate^{sapienter} **CD** 'meditate. Plautus in Bacchidibus: Edepol ne tu illorum mores perquam meditate tenes. in quibusdam non ferunt': *Charisius p. 184, ubi* feruntur *corrigendum esse dixi Parerg. I, p. 418. 386*

Sét etiam unum hoc éx ingenio mălo malum inueniúnt suo:
Núlli amici súnt, inimicos ípsi in sese omnís habent.
'Atque i se quom frústrant, frustrari álios stolidi exístumant.
Sícut est hic, quém esse amicum rátus sum atque ipsus sím mihi.
'Ille, quod in se fúit, accuratum hábuit, quod possét mali
Fáceret in me, incónciliaret cópias omnís meas.

PISTOCLERVS.

'Inprobum istunc ésse oportet hóminem.

MNESILOCHVS.

Ita ego esse árbitror.

PISTOCLERVS.

'Obsecro hercle, lóquere quis is est.

MNESILOCHVS.

Béneuolens uiuít tibi.
Nám ni ita esset, técum orarem út ei, quod possés mali

---

546. malo malum *libri.* malum malo *post Bothium Hermannus* 547. *post* ſunt *lacunam e rasura* ***B*** ſe ***Z*** omniſ *omnes* 548. i ***R***, *ut Trin. 17.* ii ***B***. hi ***CbDF***. hic ***Ca***. *om.* ***Z*** quom ***F***. qum ***B***. cum *reliqui* frustraut *Acidalius.* fruſtrantur *vel* fruſtrant̃ *libri, nisi quod* fruſtantur ***B*** fruſtrare *Acidalius* exiſtimant ***FZ*** 549. sum atque *om.* ***FZ*** 550. Ille ***B***. ipſe *reliqui* poſſet ut mali ***D*** *ante rasuram* 551. faceret in me ***BCDF***. facere in me ***Z***. Facere et in me *Camerarius.* Facere in me et mi *Acidalius* inconciliaret ***R***. inconciliare ***BbCDZ***. inconcillare ***Ba*** *et* l. incõciliare ***B*** *mrg.* conciliare ***F*** 532. Inprobum, *non* impr., ***B*** iſtuc ***Z*** MN. *om.* ***Da*** ita ego esse ***R***. ego ita eſſe *libri.* ita esse ego *Bothius.* ego esse ita *post Guyetum Hermannus* 553. Obsecro *Camerarius.* obſequere *libri* heccle ***Ba*** is *om.* ***Z*** MN. *om.* ***Da*** beneualenſ ***DFZ***, *sed ut de* ***D*** *ambiguum sit* al *litteras a prima an secunda m. habeat* 554. ne ***Z*** út ei quód poſſeſ *libri (nisi quod* ut *om.* ***F***). ego út ei quód posses *Guyetus.* ut éii quód posses *Bothius.* ut ĕi quod pótis esses *Hermannus*

Fácere, faceres.

PISTOCLERVS.

Díc modo hominem quí sit: si non fécero
Ĕi male aliquo pácto, me esse dícito ignauíssumum.

MNESILOCHVS.

Néquam homost, uerum hércle amicus ést tibi.

PISTOCLERVS.

Tantó magis
Díc quis est? nequam hóminis pol ego párui pendo grátiam.

MNESILOCHVS.

Vídeo non potésse quin tibi éius nomen éloquar.
Pístoclere, pérdidisti mé sodalem fúnditus.

PISTOCLERVS.

Quíd istuc est?

MNESILOCHVS.

Quid ést? misine ego ád te ex Epheso epístulam
Súper amica, ut mi ínuenires?

PISTOCLERVS.

Fáteor factum, et répperi.

MNESILOCHVS.

Quí? tibi non meretrícum aliarum érat Athenis cópia,

---

male ***Z*** 555. fạecero ***C*** 556. esse] etiam ***Z*** igna[ſi]uiſmum ***C***. ignauiſſimum *reliqui* 557. homo ſt ***B***. homo eſt *reliqui* Tanto] Hem, tauto *Hermannus* 558. nequam hominis pol ego ***R***. nequam hominiſ ego *libri*. nam nequam ego hominis *Hermannus* 559. poteſſe ***BC***. poſſe ***DFZ*** eloqaar *om.* ***Z*** 561. misine] me ſine ***C*** ephoeſo ***D*** epiſtolam *libri* 563. Quid? *Angelius* meretricum aliárum érat ***R*** *Prol. Trin. p.* CCLXXIII. erat meretricum aliarum *libri, nisi quod* mer[i]ẹtricum *et*

Quíbuscum haberes rém, nisi cum illa, quám ego mandassém tibi,
'Occiperes tute ípse amare et mi íres consultúm male?

PISTOCLERVS.

Sánun es?

MNESILOCHVS.

Rem répperi omnem ex tŭo magistro: né nega.
Pérdidisti me.

PISTOCLERVS.

Étiamne ultro tŭis me prolectás probris?

MNESILOCHVS.

Quíd? amas Bacchidém.

PISTOCLERVS.

Duas ergo hic íntus eccas Bácchides.

MNESILOCHVS.

Quíd, duae?

PISTOCLERVS.

Atque ambás sorores.

MNESILOCHVS.

Lóqueris nunc nugás sciens.

---

abarum ***C*** athaeniſ ***C*** 564. q[a]um ***B*** 565. Occiperes tute ipse ***R***. Occipereſ tute *libri*. Ipse occiperes tute *Hermannus*. Tute amare occiperes *et mox* med *Bothius* mi ***R***. me *libri ut v. 684* 566. fanuneſ ***BCDc***. fanũ eſ *vel* fanum eſ ***DFZ*** reperi ***B*** nega]u *e corr.* ***D*** 567. prolectaſ ***D***, *cod Scaligeri.* ‚plectaſ ***B***, *sed cum rasura subter prima littera.* proiectaſ ***CFZ*** 568. Mn. Quid? amas Bacchidem. Pi. duas *Scaliger, Hermannus.* Mn. Quid amaſ? Pi. bachidem. duaſ ***BCD***. quid clamaſ? Mn. bachidem. Pi duaſ ***FZ*** *et, nisi quod* amaſ, ***M*** *Sambuci, Pylades.* Mn. Quid amas Bacchidem? Pi. duas *Camerarius.* Mn. Quid, amas Bacchidem? Pi. duas *vulgo* 569. Mn. *om.* ***Da*** Qui *Hermannus* sorores *om.* ***FZ***

PISTOCLERVS.

Póstremo, si pérgis paruam míhi fidem arbitrárier,
Tóllam ego ted in cóllum atque intro hinc aúferam.

MNESILOCHVS.

Immo ibó: mane.

PISTOCLERVS.

Nón maneo, neque tú me habebis fálso suspectúm.

MNESILOCHVS.

Sequor.

PARASITVS. PVER. PISTOCLERVS.

PARASITVS.

Parasítus hominis égo sum nequam atque ínprobi,
Milítis qui amicam sécum auexit éx Samo.
Nunc me íre iussit ád eam et percunctárier,
Vtrum aúrum reddat ánne eat secúm semul.

---

570. Poſtremo *libri, niſi quod* Poſteemo ***Ba.*** Postremo ego *cum Bothio Hermannus* ſi ſpergiſ ***Z*** paruam *Scaliger, Bentleius in Eun. I, 2, 117.* parum *libri* 571. ego ted ***BC.*** ego t& ***D.*** ego tet ***F.*** ego te ***Z.*** iam te *Hermannus* MN. immo ibi ***F.*** imo. MN. ibi ***Z*** 572. PI. *om.* ***Da*** manebo, neque me *Hermannus* *Act. IV. Scen. 1.* PARASITVS. PVER. ADOLESCENS ***BDb.*** *om.* ***CDa.*** Paraſituſ. Puer ***Z.*** Paraſituſ ***F*** 573. PARASIT' *praemittunt* ***CD*** hominis ego sum *Hermannus.* ego ſum hominiſ *libri* inprobi, *non* impr., ***CD*** 574. amicam qui, *deleto* ex, *Hermannus* 575. mei re ***C*** percontarier ***FZ*** Nunc me ad eam ille ire iussit perc. *Hermannus* 576. Vtrumne ***Z*** reddit ***Da*** ſemul ***BCF.*** ſimul ***Z.*** *vid. Prol. Trin. p.* XCVII.

Tu dúdum, puere, cúm illac usque istí semul:
Quae harúm sunt aedes, púlta. adi actutum ád foris.
Recédin hinc dieréctc? ut pulsat própudium.
Comésse panem trís pedes latúm potes,
Forís pultare néscis. ecquis in aédibust?
Heus écquis hic est? écquis hoc aperit óstium?
Ecqui éxit?

PISTOCLERVS.

Quid istuc? quaé istaec est pulsátio?
Quid? quaé te mala crux ágitat, qui ad istúnc modum
Aliéno uiris tŭas extentes óstio?
Forís paene exfregísti. quid nunc uís tibi?

PARASITVS.

Aduléscens, salue.

---

577. puere, cum illac *Bothius.* puer cum illa *libri.* puere, qui cum illa *Pylade duce Hermannus* ſemul ***BCDF***. ſimul ***Z***
578. que ***CDaF*** edeſ ***CF*** foris *Pareus.* foreſ *libri: item v. 581. 586* 579. Pa. *praemittit* ***Z***, Pv. *autem post* die-recte Recediu *Bothius.* Recede *libri.* Recede tu *Hermannus* 580. Commeſſe ***B***. cõmeſſe ***C*** 581. pultareſ ***Ca*** *post* neſciſ *personae notam* Pver *habent* ***BC***, puer ***Da***, Puer ***Db***, Pa. ***Z***: *nullam* ***F*** ecquis in aedibust ***R***: ecquis in aedibus est *Scaliger.* ecquiſ hiſ in aedibuſ eſt ***BCZ*** (*nisi quod* edibuſ ***B***). hecquiſ [h]iſ in aedibuſ eſt ***D***. ecquiſ iſ in edibuſ eſt ***F*** 582. eſt hic ***F*** hecquiſ ***D*** hoc *om. Guyetus* hoſtium ***DFZ*** 583. Ecqui ***R***. Ecquiſ *libri, nisi quod* hecquiſ ***D***

Act. IV. Scen. 2. Post exit *novam scenam ordiuntur libri, eandem recte continuavit Bothius.* PISTOCLERVS ADOLESCENS *inscripsit* ***Ba***, PARASITVS *addidit* ***Bc***. *om.* ***CDa***. PIST M̃ PA ***Db***. Piſtocleruſ adoleſceuſ. Paraſituſ ***F***. Piſtocleruſ. Paraſituſ ***Z*** que ***CF*** iſtec ***BCFZ*** pultatio ***F*** 584. Quid? quae te ***R***. Qui te ***BCD***. quae te ***Z***. que te ***F*** quia diſtuuc ***C***. ad istunc qui *Acidalius* 585. uiriſ tuaſ ***BCD***. iuriſ tui ***FZ*** hoſtio ***DFZ*** 586. pene ***BCDZ***. pone ***F*** exfregiſti ***B***. effregiſti *reliqui.* ecſregiſti *Bothius* 587. adoleſceuſ ***F***

PISTOCLERVS.

Sálue. sed quem quaéritas?

PARASITVS.

Bacchídem.

PISTOCLERVS.

Vtramne ergo?

PARASITVS.

Níl scio nisi Bácchidem.

Paucís me misit míles ad eam Cléomachus,
Vel út ducentos Phílippos reddat aúreos,
Vel ut hínc in Elatiam hódie eat secúm semul.

PISTOCLERVS.

Non ít: negat se itúram. abi et renúntia.
Alium ílla amat, non íllum. duc te ab aédibus.

PARASITVS.

Nimis íracunde.

PISTOCLERVS.

At scín quam iracundús siem?
Ne tíbi pol haut longe ós ab infortúniost:
Ita déntifrangibula haéc meis manibus géstiunt.

---

pro PIST. *per totam scenam* MNES. *habere* ***CDa*** *solent* queritaſ *omnes* 588. utramne *Bothius.* utram ***BCDZ.*** utran ***F*** 589. cleomatuſ ***F*** 590. philipp•oſ *c. ras.* ***B*** 691. '*pro* elatia *scriptum est* ilecia': *Pius* ſemul ***CDaF.*** ſemel ***B.*** ſimul ***DcZ*** 592. id ***Z*** negat se ***B.*** negato eſſe *libri.* negat esse *Acidalius.* negato *Hermannus* PI. *om.* ***C.*** PA. ***Da*** 593. edibuſ ***BCF*** 595. Ne tibi pol *Fleckeisenus Philol. II, p. 85: cf. Mil. glor. 1270.* Ne tibi hercle *libri, etiam Bentleius in Heaut. IV, 2, 1, et nuper Hermannus Philologi III, p. 467: vide tamen Prol. Trin. p.* CXXVII. Tibi hercle *Hermannus in editione* os ab infortuniost *Fleckeisenus.* eſt oſ ab infortunio *libri, nisi quod* eſ tu *pro* eſt oſ ***Dc,*** infortuno ***D*** 596. denti frangibula ***B***

PARASITVS.

Quom ego húius uerba intérpretor, mihi caútiost,
Ne núcifrangibula excússit ex malís meis.
Tuo égo istaec igitur dícam illi periculo.

PISTOCLERVS.

Quid ăis tu?

PARASITVS.

Ego istuc ílli dicam.

PISTOCLERVS.

Díc mihi,
Quis tu és?

PARASITVS.

Illius sum íntegumentum córporis.

PISTOCLERVS.

Nequam ésse oportet, quoí tam integumentum ínprobumst.

PARASITVS.

Sufflátus ille huc uéniet.

PISTOCLERVS.

Dirrumptúm uelim.

---

597. Quom ***F***. Cum *retiqui* interpretor] *mediam* r *litteram e corr.* ***BD*** cautio ſt ***BC***. cautio eſt *reliqui* 598. nuci fraugibula ***B*** excuſſerit ***F*** ex *om.* ***DaFZ***, *add.* ***Db***

600. Pi. dic] Pi. *om.* ***CDa***. *item v. 602* integimeutum ***BC***. integimontum ***D*** 602. cui *libri* tam integumentum improbum est *Bothius.* tu integumeutum improbuſ (inpr. ***BC***) eſ *libri.* tu integimentum improbum es *Lambinus.* tu integnmentum sies *Hermannus* Nequam esse oportet scutum: integumentum improbum est *Turnebus Advers.* XXIV, *11: atque* scutum: iutegumentum improbust *Scaliger quoque in suo cod. esse testatur* 603. Pa. *om.* ***C***: *item v. 604. 605 personarum notas omnes* Pi. *om.* ***CD*** dirrumptum ***BCD***. diruptum ***FZ***. *cf. Prol. Trin. p.* CII.

PARASITVS.

Num quid uis?

PISTOCLERVS.

Abeas: céleriter factóst opus.

PARASITVS.

Vale, déntifrangibule.

PISTOCLERVS.

Ét tu, integumentúm, uale.
In eum haéc reuenit rés locum ut, quid cónsili
Dem mĕo sodali súper amica, nésciam:
Qui irátus renumeráuit omne aurúm patri,
Neque númmus ullust quí reddatur míliti.
Set húc concedam: nám concrepuerúnt fores.
Mnesílochus eccum maéstus progreditúr foras.

---

604. Numquid ***DZ***. Nunc quid ***BCF***, *sed* nc *e corr.* ***C*** abeas celeriter *iungebatur ante Hermannum* facto ſt ***BCDF***.
de
facto eſt ***Z*** 605. Valenti frangibule ***D*** intagumentum ***Ca***. intugumeutum ***Cb*** 606. eum haec *Bothius*. eum nunc haec *libri*.
secum
eum nunc haec ***Db***. eum *Guyetus* qui ***DaF*** conſilii *libri*
607. dem meo] deo ***Z*** 608. ratuſ ***F*** remunerauit ***Z*** 609. ulluſt ***BCD***. ulluſ ***FZ*** 610. crepuerunt ***Z*** 611. meſtuſ ***BCDF***. moleſtuſ ***Z*** pergreditur ***Z***

MNESILOCHVS. PISTOCLERVS.

Mnesilochvs.

Pétulans, proteruo, íracundo ánimo, indomito, incógitato,
Síne modo et modéstia sum, síne bono iure átque honore,
'Incredibilis ímposque animi, ínamabilis, inlépidus uiuo,

Act. IV. Scen. 3. MNESILOCVS PISTOCLERVS ADOLESCENTES ***B***. *om.* ***CDa***. MNESILOCHVS ***Db***. Mneſilochuſ. Piſtocleruſ ***FZ*** (*nisi quod* c *pro* ch ***Z***) *Miris modis depravatam scenam cum secundum vulgatam versuum distributionem, quae Camerarium auctorem habet, inde a v. 626 nos olim trochaicis numeris descripsissemus, contra iambicis septenariis Hermannus nuper: ut in tanta opinionum fluctuatione certiore fundamento niteremur, nunc ab ea versuum descriptione profecti sumus quam* ***B*** *servavit. Quam dum tenemus quantum fieri potuit, trochaici prodierunt post tres octonarios continui septenarii undecim. Quoniam autem cum in hac parte tum in eis qui praecedunt creticis bacchiacisque sine aliqua audentia (quanquam haudquaquam maiore quam qua Hermanno opus fuit) ad instaurandam concinnitatem Plauto non indignam nihil profici potuit: ut et satis certo de* ***B*** *constaret et uno oculorum contutu tralaticia species huius cantici comprehendi posset, ipsius* ***B*** *exemptum integrum infra posuimus, reliquorum autem codicum non a nostro exemplo, sed a* ***B*** *discrepantias commemoravimus. Ceterum a* ***B*** *facile apparebit eis potissimum locis discedendum fuisse, in quibus aut glossematis cum poetae verbis glutinatis aut partibus quibusdam vel traiectis perperam vel incuria omissis pristinus ordiendorum terminandorumque versuum ordo turbatus esset: quarum caussarum eadem hic vis fuit atque in Trinummi canticis illis quorum exempla Prolegomenon cap.* XVIII. *proposuimus.*

Petulanſ propteruo iracundo animo indomito incogitato
Sine modo et modeſtia ſum ſine bono iure atque honore
Incredibileſ impoſque animi inamabiliſ inlepiduſ uiuo

De v. 612—614 *vide Hermannum Elem. d. metr. p. 92, Prol. Trin. p.* CXCIII. 612. Mnes. etulanſ ***C***. Pectulanſ ***D*** proteruo ***FZ*** 613. honore] iure honore ***D***. more *Acidalius* 614. incredibiliſ ***CDFZ*** impoſquae ***C***. impoſ quem ***Da*** illepiduſ ***FZ***

Máleuolente ingénio natus. póstremo id mist quód uolo aliis.
Néquior némo quisquámst, neque indígnior
Quoi dí bene faciánt nec quem homo aút amet aut ádeat.
Inimícos quam amícos aéquomst med habére:
Malós quam bonós par magíst me iuuáre.
'Omnibus probris, quae ímprobis uiris

Maleuolente ingenio natuſ••• poſtremo id mihi eſt quod uolo
Ego eſſe aliiſ. credibile hoc eſt. nequior nemoſt
Neque indignior quoi di benefaciant neque quem quiſquam homo aut amet aut adeat.
Inimicoſ quam amicoſ equu ſt me habere.
Maloſ quam bonoſ par magiſ me iuuare.
Omnibuſ probris quae improbriſ uiriſ

615. ingenio] genio *Pius, Meursius, Palmerius, Gronovius Lect. Plaut. p. 177* *post* natuſ *lacunam e rasura* **B**: *item v. 622. 623. 638* uolo **BCFZ**. uolo **D**, *recens manus in* **B**, *'vetus lectio' Pii, Wolffius de canticis p. 38* ego eſſe *delevit Hermannus: et habet haec* ego eſſe .... nemoſt **C** *in margine tantum.* eſſe *om.* **Z** *Quae sequuntur* credibile hoc eſt (*pro quibus* incredibile: hoc **F** *construens cum superioribus,* incredibile hoc **Z**) *in v. 623 transposui non propter metrum, sed sententia exigente* 616. nemo eſt **FZ** 617. quoi dii **Z**. cui dii **F**. quodi **C**. qu$\overset{o}{i}$di **D** quiſpiam **F**. quiſque **Z** *Ceterum hos vv. sic olim Hermannus Elem. p. 220 disponebat:*

Incrédibiliór, nequiór nemo núnc est,
Neque índignus, quoi di
Benefáciant, neque quém quisquam h. a. a. a. a.:

ad hoc autem exemptum nuper descripsit:

Incrédibile hoc ést: nequiór nemo est quoi di
Benefáciant n. q. q. h. a. a. a. a.

618. aequomst med *Hermannus olim:* aequom me est *idem nuper.* equiūſt me **D**. equiuſt me **C**. èquum eſt me **F**. aequum eſt me **Z** 619. par magiſ] permagiſ **DaFZ**. *Vide Prol. Trin. p. cx* 620. probiſ **Z** que **C**. quam **FZ** improbriſ **CD**. improbiſ **FZ**

Dígna sunt, dígnior núllus est homo,
Quí patri réddidi quód fuit praé manu.
Crédibile hoc quoípiamst? súmne ego améns homo?
Quí misere pérdidi me átque operam Chrýsali.

PISTOCLERVS.

Consólandus híc nunc mihist: ad eum adíbo.
Heús Mnesiloche, quíd fit?

MNESILOCHVS.

Perii.

PISTOCLERVS.

Dí meliora fáxint.

MNESILOCHVS.

Perii.

Digna ſunt dignior nulluſ eſt homo
Qui patri reddi[di] omne aurum••• amanſ
Quod fuit prae manu. ſumne ego•••homo miſer.
624 Perdidi me atque operam chriſali.
Pi. Conſolanduſ hic mihiſt. ibo ad eum.
Mneſiloche quid fit? Mn. perii. Pi. di meliuſ faciant. Mn. perii.

621. digna ſunt *etiam* ***DF***, *codd. Pyladis.* digna ſ̃ ***C***. digna eſt ***Z***. dignuſt *'antiqua exemplaria' Pii* eſt] aeque est *nuper Hermannus* 622. *Sic Hermannus et glossemate* omne aurum *deleto, et* amanſ *vocabulo quod e proximo versu huc irrepsit* reddidi ***CDFZ*** manu ***C***. manuſ ***Da***. manuſ ***Dc***. manibuſ ***FZ*** 623. *Haec sic Hermannus:*

Súmne ego améns homo?
Hei miser, pérdidi me átque operam Chrýsali.

Ego e dimetro tetrametrum effeci ascitis huc illis de quibus ad v. 615. Turbarum indices in ***B*** *rasuras habes et lacunas. Post* miſer *ex 'ora libri N. Clerici' Lambinus addidit* Sumne ego nullius pretii? 625. *Hinc iambicorum suorum initium Hermannus fecit* Conſolanduſ] ſecum *sup. scr.* ***Db*** mihi eſt ***Z*** 626. dii ***FZ*** meliora faxint *Fleckeisenus Exerc. p. 19.* meliuſ faciant *libri*

PISTOCLERVS.

Nón taces, insípiens?

MNESILOCHVS.

Taceam?

PISTOCLERVS.

Sánus satis nunc nón es.

MNESILOCHVS.

Perii.

Múlta mala mi in péctore acria átque acerba núnc eueniunt.
Críminin fidém me habuisse? inmérito iratus fŭi tibi.

PISTOCLERVS.

Éia, habe bonum ánimum.

MNESILOCHVS.

Vnde habeam? plúris, quam ego sum, mórtuost.

PISTOCLERVS.

Mílitis parasítus huc modo, aúrum petere hinc, uénerat:
Éum ego meis dictís malis his fóribus atque hac [múliere]

Pi. Non taceſ inſipienſ. Mn. taceam. Pi. ſanuſ ſatiſ non eſ. Mn. perii.
Multa mala mihi in pectore nunc acria atque acerbęueniunt. [a.e]
629 Criminin me habuiſſe fidem? immerito tibi iratuſ fui.
Pi. Eiia bonum habe animum. Mn. unde habeam? mortuuſ pluriſ pretii eſt quam ego ſum.
Pi. Militiſ paraſituſ modo uenerat aurum petere hinc.
Eum ego meiſ dictiſ maliſ hiſ foribuſ atque hac

627. taceuſ ***Z*** *praestat fortasse* satine sanus nunc es? 628. acri ***CDF*** acerba eueniunt ***Z***. acerua eueniunt ***C***. acerbi eueniunt ***DF*** 629. crimiui in me ***F***. crimini me ***Z*** inmerito, *non* imm., ***BC*** iartuſ ***Z*** 630. Eia ***BbCDZ***. eya ***F*** mortuo [v] ***C*** pretiiſt ***D***. preci iſt ***CFZ*** 632. eum *sup. scr.* ***C*** meiſ] me hiſ ***Z*** hiſ ***CDcFX***. hic ***Z***. iſ ***Da*** atque hac reppuli ***C***. atque reppuli ***Da***. atque [ac] reppuli ***Db***. at-

Réppuli reiécique hominem.

MNESILOCHVS.

Quíd id autem prodést mihi?
Quíd faciam misér? nil habeo: illé quidem hanc abducét, scio.

PISTOCLERVS.

Pól si mihi sit, nón pollicear.

MNESILOCHVS.

Scío, dares: noui tuum,
Ét, nisi ames, nunc tíbi fidem habeam tántam [quantam máxumam].
Núnc agitas sat túte tuarum rérum, ego ut opem té mihi
Férre putem posse inopem.

PISTOCLERVS.

Tace modo: áliquis respiciét deus.

MNESILOCHVS.

Núgae.

Repuli reieci hominem. Mn. quid mihi id prodeſt?
634 Quid faciam? nihil habeo miſer, ille quidem hanc abducet ſcio.
Pi. Si mihi eſt non pollicear. Mn. ſcio dereſ. noui
Sed niſi ameſ non habeam tibi fidem tantam.
Nunc agitaſ ſat tute tuarum rerum.
Egone ut opem mihi ferre putem poſſe inopem te.
Pi. Tace modo. deuſ••• reſpiciet noſ aliquiſ. Mn. nuge.
Pi. Mane. Mn. quid eſt? Pi. tuam copiam eccam chriſalum uideo.

que repuli ***XZ***. reppuli atque ***F*** iauua *additum in* ***B*** *manu Camerarii* 633. reici ***Da*** id *sup. scr.* ***C*** 535. mihi sit *Camerarius*. mihiſt ***C***. michiſt ***D***. mihi eſt ***F***. mihi non eſt ***Z*** pollicear ***C***. polliceor ***DZ***. policeor ***F***. *Subaudi* sed dem dare ***Da***. dareſ ***CDbFZ*** 637. ſatrute ***CDa*** 638. poſſe] eẽ poſſe ***D*** Pi. *om.* ***Da*** deuſ ***C***. dſuſ ***Da***. dſuſ (*sic*) ***Db***. deuſ ſecunduſ ***FMZ*** reſpiciet] r *e corr.* ***B*** 639. nuge ***CDFZ*** Pi. mane] Pi. *om.* ***Da***

PISTOCLERVS.

Mane.

MNESILOCHVS.

Quid ést?

PISTOCLERVS.

Tuam copiam éccum uideo Chrýsalum.

CHRYSALVS. MNESILOCHVS. PISTOCLERVS.

CHRYSALVS.

Húnc hominem decet aúro expendi: huic státuam statui décet ex auro.
Nám duplum hodie fácinus feci, dúplicibus spoliís sum adfectus.
Ĕrum maiorem méum ita ego hodie lúsi lepide, ut lúdificatust.

Act. IV. Scen. 4. CHRISALVS SERVVS. MNESILOCVS PISTOCLERVS ADOLESCENTES ***BFZ***, *nisi quod* Chryſ. *et* —lochuſ ***FZ***, aduleſcenteſ ***F***, adoleſcenſ ***Z***. *om.* ***CD*** 640. Nunc ***FZ*** huic] huc ***C*** statuam statui decet *Hermannus.* decet ſtatuam ſtatui *libri* 641. duplum *Brixius Quaest. p. 43.* duplex *libri* duplex feci hodie facinus *Hermannus* spoliis sum] ſpoliamuſum ***Da*** adfectuſ ***B***. affectuſ *reliqui* 642. Erum: *vide Prol. Trin. p.* CXLVII. Erum ego meum maiorem ut hodie *Bothius* ita ego ***B***. ut ego *libri* ludificatuſ eſt *libri* *Versuum* 643—669 *haec est in* ***B*** *species, a qua discrepantem reliquorum librorum memoriam notavi pari atque in superiore cantico ratione*

Cállidum senem cállidis dolis
Cómpuli et pérpuli, mi ómnia ut créderet.
Núnc amanti ero, fílio senis,
Quicum égo bibo, quicum édo et amo,
Régias cópias aúreasque óptuli,
'Vt domo súmeret neú foris quaéreret.
Nón mihi istí placent Pármenonés, Syri,
Quí duas, trís minas aúferunt eris.
Néquius níl quam egens cónsili séruos est,
Nísi is habet múltipotens péctus, [ut cópias,]
'Vbicumque usús siet, péctore promát suo.

Callidum ſenem callidiſ doliſ
Compuli et p̱•puli mihi omnia ut crederet.
Nunc amanti ero filio ſeniſ quicum ego bibo quicum edo et amo
Regiaſ copiaſ aureaſque optuli ut domo ſumeret neu foriſ quaereret.
Non mihi•••iſti placent parmenoneſ ſyri
Qui duaſ aut triſ minaſ auferunt eriſ.
Nequiuſ nihil eſt quam egenſ conſiliiſ ſeruuſ niſi habet
Multipotenſ pectuſ. ubicumque uſuſ ſiet pectore expromat ſuo.

In disponendis versibus sicubi a ***B*** *discedendum esset, tantum ab Hermanniano exemplo vel Elem. doctr. m. p.* ***220*** *sq. olim vel nuper in editione proposito sumpsi, quantum probandum esse nunc intellexissem* 643. calidiſ *codex Romanus Longolii* 644. pepuli ***BaZ***. perpuli ***BbCDF*** omnia] ama ***Da*** 645. senis] ſecuſ ***Z*** 646. *iambicos numeros mecum nuper Hermannus agnovit* 647. optuli ***BF***. obtuli ***CD***. attuli ***Z*** 648. quaereret] id quaereret ***C*** *ante ras.* 649. *post* mihi *lacunam e rasura* ***B*** placent iſti ***CDFZ*** ſiri ***D*** 650. tris *Hermannus.* aut triſ ***CD***. aut treſ ***FZ*** eris] suis eris *Hermannus acatalectum efficiens* 651. conſilii ***CFZ***. conſilio ***D*** 652. Nisi habeat *olim Hermannus, nuper duos hinc anapaesticos octonarios ordiens* multipatenſ *a correctrice manu rec.* ***B*** 653. ſiet ***CDZ***. ſit ***F*** suo *om.* ***CDFZ*** *(in fine versus)*

Núllus frugi ésse homo * * * potest,
Nisi qui ét bene facere et mále tenet.
'Improbus sit cum ímprobis,
Hárpaget cum fúribus,
Quód queat. uórsipellem ésse hominem cónuenit,
Péctus quoi sapit.
Bonús sit bonís,
Malús sit malís:
Vt quaécumque rés est, ita ánimum habeat [úsque.]
Sét lubet scíre quantum aúrum erus sibi
Démpsit et quíd suo réddidit patri.

Nulluſ frugi eſſe poteſt homo
Niſi[q]et bene et male facere tenet.
Improbiſ cum improbuſ ſit arpaget furibuſ furetur quod queat
Ve[r]ſipellem frugi conueuit eſſe homiuem
Pectuſ cui ſapit. bonuſ ſit boniſ. maluſ ſit maliſ.
Vt quecum[q]ref ſit ita animum habeat.
Sed lubet ſcire quantum aurum eruſ ſibi
Dempſit e[&]cquid ſuo reddidit patri.

654. fru[g]i **D** 655. *iambicum feci* ꝗ *ead. m. additum in* **B**. niſi qui et *reliqui* 656. 657 *trochaicos numeros Hermanno debent* Iuprobiſ cum improbuſ ſit **CDZ**. improbuſ quom improbiſ ſit **F** 657. arpaget **CD**. arpaga **F**. harpaga **Z** furetur *eiecit Hermannus* 658. uerſipellem **CDFZ** frugi *cum Bothio delevi ut e v. 654 iteratum* 659—661 *dochmiacos descripsit Hermannus, ego trochaicum primum, proximos bacchiacos catalecticos. Quanquam potest bacchiacus etiam primus esse* 661. malus] mal' **Dc** *post rasuram, ante quam quid fuerit non liquet* 662. Vt quecum **Ba**, ꝗ *addidit* **Bb**. utcūque **CDFZ**. Vticumque *Hermannus olim* est **R**. ſit *libri* *Ceterum etiam licebat sive dochmiacos sive bacchiacos numeros continuare:*

Vt quaécunque rést,
Ita hábeat animúm.

664. et quid **BcFZ**. ecquid **Ba**. ut quid **Da**. ut quid **Db**. et

Sí frugist, Hérculem fécit ex patre:
Décumam partem ĕi dedit, síbi nouem abstulit.
Sét quem quaero, óptume ecce óbuiam mihist.
Núm qui tibi nummi éxciderunt, ére, quod sic terrám [tacens]
'Optuere? quíd uos maestos trístisque esse cónspicor?
Nón placet, nec témerest. etiam quíd respondetís mihi?

MNESILOCHVS.

Chrýsale, occidí.

CHRYSALVS.

Fortassis tu aúri dempsistí parum?

MNESILOCHVS.

Quíd, malum, parum? ímmo uero nímis multo minus quám parum.

---

665 Si frugi eſt herculem fecit ex patre.
Decimam partem ei dedit ſibi nouem abſtulit.
Sed quem quero optime ecce obuiam mihi eſt.
Num qui nummi exciderunt ere tibi
Quod ſic terram optuere.
Quid uoſ meſtoſ tam triſteſque eſſe conſpicor.

quidem ***Z*** 665. frugi eſt ***CDZ***. frugi eu ***F*** ʰerculẽ ***D*** 666. decumam ***Z*** 667. quaero ***CDZ*** obtume ***CD***. optume ***F*** oho oportune mihi eſt obuiam *e Bacchidibus affert Charisius p. 187* 668. 669 *tetrametros esse Hermannus nuper perspexit* exciderint ***F*** ſiͨṭ ***C*** 669. obtuere ***CDFZ*** tacens *supplementum est Hermanni* 669. moeſtoſ ***Z*** tristesque *Hermannus*. tam triſteſque ***CDF***. tãquam triſteſ ***Z***. tamque tristes *Pius*. *fortasse* esse *potius delendum* 670. temere est. etiam quid *Bothius*. temereſt etiam. quin ***BC*** *et (nisi quod* temerẽ ***D***, temere eſt ***FZ***) *reliqui*. est temere. eia, quin *Acidalius* respondetis mihi *Acidalius*. mihi reſpondetiſ ***BDFZ***. mihi reſpondeaſ ***C***
671. 672 *hoc ordine Camerarius, inverso libri, sed ut illius indices* 1 *et* 2 *numeros* ***Bc*** *praeposuerit (non eos, ut videtur, Camerarii manu adscriptos)* 671. MN. *om. libri* Cͪriſale ***B*** 672. MN. *om.* ***FZ*** Quid ***R***. Quͥa ***B***. quia ***CDZ***. qͥa ***F***. Qui *Camerarius* parum. MN. immo ***FZ*** nimis multo minus

CHRYSALVS.

Quíd ⟨malum⟩ igitur, stúlte, quoniam occásio ad eam rém fuit
Mĕa uirtute párta, ut quantum uélles tantum súmeres,
Síc hoc digitulís duobus súmebas primóribus?
'An nescibas, quam ĕiusmodi homini ráro tempus sé daret?

MNESILOCHVS.

Érras.

CHRYSALVS.

At quidem túte errasti, quóm parum immersti ámpliter.

MNESILOCHVS.

Pól tu, quam nunc, méd accuses mágis, si magis rem nóueris.
'Occidi.

CHRYSALVS.

Animus iám istoc dicto plús praesagitúr mali.

MNESILOCHVS.

Périi.

CHRYSALVS.

Quid ita?

---

quam parum *R*. nimio minuſ multo parum *libri*. nimio minus multo ac parum *Hermannus* 673. Ch. *addidit Camerarius* malum igitur *R*. igitur *libri*. igitur tu *Bothius* qm̃ *B*. quõ *C* 674. ſumereſ]m *e corr. B* 675. ſic hoc *CF*. ſich' *D*. Si hoc *BZ* sumebas duobus digitulis *post Bothium Hermannus* ſumaebaſ *D* prioribuſ *Z* 676. nescibas *Guyetus*. neſciebaſ *libri* 677. at quidem]atqui *Hermannus* cum *libri* immerſiſti *Z* ampliter] *huc spectare potest Charisius p. 60 et p. 176: cf. Parerg. I, p. 416* 678. quam nunc, med *Bentleius in Eun. II, 3, 65*. quam nunc me *libri*. me quam nunc *Hermannus* accuſeſ *Z* 679. Occidi Mnesilocho *tribuit Dousa*, Chrysalo *libri* iam animuſ *Z*. animiſ iam *Nonius p. 476* ſtoc *No-*

MNESILOCHVS.

Quía patri omne cúm ramento réddidi.

CHRYSALVS.

Réddidisti?

MNESILOCHVS.

Réddidi.

CHRYSALVS.

Omnene?

MNESILOCHVS.

'Oppido.

CHRYSALVS.

Occisí sumus.

Qui ín mentem uenít tibi istuc fácinus facere tám malum?

MNESILOCHVS.

Bácchidem atque hunc súspicabar própter crimen, Chrýsale,
Mále mi consuluísse: ob eam rem omne aúrum iratus réddidi
Mĕo patri.

CHRYSALVS.

Quid, úbi reddebas aúrum, dixistí patri?

MNESILOCHVS.

Mé id aurum accepísse extemplo ab hóspite Archidémide.

---

nius preſagitur *B* 680. omnē *F* 681. CH. *om.* *Da*, *add.* *Dc* redidi (d *superscr.*) *B* omnene] omne *F* oppido] opido *F*. omne oppido *Z* reddidi aurum omne oppido *affert Charisius p. 187* 682. tibi uénit *ut lenius commendavi Prot. Trin. p.* CCXLV. 683. MN. *om.* *Da*, *add.* *Dc*: *item* CH. *v. 685* ſuſpicabat *Z* 684. Male mi *R* (*ut v. 565*): *cf. Prol. Trin. p.* CCXCI. *et* CCCXLVII. Male *B*. me male *reliqui*. Mi male *Lambinus*. Male me *Hermannus* 685. redebaſ (d *superscr.*) *B* 686. Me id aurum *libri*. Id aurum *Camerarius*. Aurum id *Guyetus*. Id me aurum *Kampmannus de* AB *praep. p. 14* oſpite *B*. hoſte (pi *superscr.*) *Da* archimenide *Z*

CHRYSALVS.

Hem,

'Istoc dicto dédidisti hodie ín cruciatum Chrýsalum:
Nam úbi me aspiciet, ád carnuficem rápiet continuó senex.

MNESILOCHVS.

Égo patrem exoráui.

CHRYSALVS.

Nempe ergo hóc ut faceret, quód loquor.

MNESILOCHVS.

'Immo tibi ne nóceat, neu quid ób eam rem suscénseat.
'Atque aegre impetráui. nunc hoc tíbi curandúmst, Chrýsale.

CHRYSALVS.

Quíd uis curem?

MNESILOCHVS.

Vt ád senem etiam tu álteram faciás uiam.
Cómpara, fabricáre, finge quód lubet, conglútina,
'Vt senem hodie indóctum docte fállas aurumque aúferas.

CHRYSALVS.

Víx uidetur fíeri posse.

CRIS. Em *huic versui continuat* **B**, *proximi initio posuerunt* **R** *olim, Hermannus* 687. dedidisti hodie *Acidalius*. dediſti hodie *libri*. hodie dedisti tu *Hermannus* incrutiatum **CZ** 688. Nam niſi me aſpicet **Z** carnuficem **BC**. carnificem *reliqui* rapiçet **D** 689. hoc ergo ut *Hermannus: potuerat saltem* ergo hoc uti 690. ſuccenſeat **FZ** 691. egre **BCF** aegre impetraui *attulit Charisius p. 176* curaudu ſt **B**. curanduſ ẽ **CDa**. curaudũ ẽ **DbFZ** (*nisi quod* „chryſale“ eſt **F** *h. e.* eſt chryſale) 692. etiam tu *Hermannus*. etiam *libri* facias alteram *Guyetus* 693. *post* fabricare *lacunam e rasura* **B** 694. ſene modie **C**. ſenem odie **Da** indoctum *Hermannus*. doctum *libri* falſaſ **DaZ** arumque **C**

MNESILOCHVS.

Pérge, ac facile ecféceris.

CHRYSALVS.

Quám malum facile, quém mendaci préndit manufestúm modo?
Quém si ego orem, ut nil mihi credat, íd non ausit crédere.

MNESILOCHVS.

'Immo si audiás, quae dicta díxit me aduorsúm tibi.

CHRYSALVS.

Quíd dixit?

MNESILOCHVS.

Si tú illum solem síbi solem esse díxeris,
Sé illum lunam crédere esse, et nóctem qui nunc ést dies.

CHRYSALVS.

Émungam hercle hominém probe hodie, ne íd nequiquam díxerit.

PISTOCLERVS.

Núnc quid nos uis fácere?

CHRYSALVS.

Enim nil nísi ut ametis ímpero.

---

695. ac ***BC***. hac ***DZ***. ha ***F*** ecfeceriſ *Palmerius, Meursius, Acidalius*. hęcfeceriſ ***B***. haec feceriſ *reliqui* 696. Quam malum ***B***. quamalum *vel* qua malum *reliqui*. Qui malum *Guyetus* mendatii ***B***. mendacii *reliqui* prehendit *vel* p̃hendit *libri* manifestom *Gulielmus*. manufeſto, *cum rasura post* u, ***B***. manifeſto ***C***. manifeſto ***FZ***. manifeſto *in fine versus et* Feſto *proximi initio* ***D*** 697. ego *Hermannus. om. libri* nihil mihi ***C***. mihi nihil *reliqui* 698. aduerſum *libri* 699. qui ***C*** dixeriſ ***Z***. diceref *reliqui* 701. Emugam ***B*** (ũ *m. rec.*) nequicquam ***DcFZ*** 702. Pistoclero *tribuunt* ***BCF***, Mnesilocho ***Z*** *et, si in silentio fides*, ***D*** *ante* enim *lacunam e rasura* ***B*** nihil *Camerarius*. nihil eſt ***CDFZ***, *sed* nihil eſt ***B*** ameſ ***Z***. ameris *Guyetus*,

Céterum quantúm lubet me póscitote aurum: égo dabo.
Quíd mihi refert Chrýsalo esse nómen, nisi factís probo?
Sét nunc quantillum úsust auri tíbi, Mnesiloche, díc mihi.

MNESILOCHVS.

Míliti nummís ducentis iam úsus est pro Bácchide.

CHRYSALVS.

Égo dabo.

MNESILOCHVS.

Tum súmptu nobis ópus est.

CHRYSALVS.

Ah, placidé uolo
'Vnumquidque agámus: hoc ubi égero, tum istúc agam.
Dé ducentis númmis primum inténdam ballistam ín senem.
Ěa ballista sí peruortam túrrim et propugnácula,
Récta porta inuádam extemplo in óppidum anticum ét uetus:
Si íd capso, geritóte amicis uóstris aurum córbibus,
Sícut animus spérat.

---

imprudens fortasse 703. Caeterum ***Z*** quam lubet ***D***. quãlibet ***Z***. cum lubet ***F*** 705. quantillum ***B***. quantulum *reliqui* uſuſ eſt *libri* auri] i *e corr.* ***B*** *et post eam vocem aliquid erasum: ut videatur* aurum *fuisse ut v. 663. 703* tibi] tui ***F*** 706. iam *sup. scr.* ***Da*** 707. MNES. *om.* ***Z***. PIST. *Bothius* sumptu nobis opus est *Bothius.* nobiſ opuſ eſt ſumptu *libri, et cum ras. post* ſumptu ***B*** ah ***BFZ***. a· ***CD***. at *Guyetus* 708. unumquodque ***F***. unum quod ***Z*** ubi ego egero *Hermannus* agrã ***Da*** 709. intendebam *vitium Gronovianae* balliſtam ***C***. balliſtam ***D***. baliſtam ***BFZ*** 710. Ea balliſta ***B***. etaballiſta ***C***. &aballiſtam ***D***. et baliſta ***FZ*** 711. opidum ***F*** anticum ***BCD***. antiquum ***FZ*** 712. Id si c. a. u. geritote *Bothius* uoſtriſ ***BC***. noſtriſ ***DFZ*** corbibuſ ***BC***. corlubuſ ***Da***. corlubuſ (b) ***Dc***. cornibuſ ***F***. cor ***Z***: *vide ad v. sq.* 713. ſicut animuſ ſperat ***D***, *Scioppio auctore Bothius.* ſicui animuſ ſperat ***BCF***. ſperat buſ ſi cui animuſ ***Z***. Si quoi superat animus *Acidatio*

PISTOCLERVS.

Aput test ánimus noster, Chrýsale.

CHRYSALVS.

Núnc tu abi intro, Pístoclere, ad Bácchidem, atque ecfér cito

PISTOCLERVS.

Quíd?

CHRYSALVS.

Stilum, cerám, tabellas, línum.

PISTOCLERVS.

Iam faxo hic erunt.

MNESILOCHVS.

Quíd nunc es factúrus? id mihi díc.

CHRYSALVS.

Coctum esto prándium:
Vós duo eritis, átque amica túa erit tecum tértia.

MNESILOCHVS.

Sícut dicis.

CHRYSALVS.

Pístoclero núlla amicast?

MNESILOCHVS.

'Immo adest:

---

duce Hermannus. Sed quoi a sp. *vitium Gronovianae* teſt ***B***. te eſt *reliqui* amicuſ ***C*** 714. ȩcſercito ***C***. ec ſer cito ***BaDa***. †ȩc ſer cito (*h. e.* haec f. c.) ***Bc***. affer cito ***Dc***. effer cito ***FZ*** 715. ceram tabellas linum *Bothius*. ceram et tabellaſ linum ***BCD***. ceram et tabellaſ et linum ***FZ*** PI.] MN. ***C*** f$\overset{a}{\underset{.}{e}}$xo ***D*** 716. MN. *om.* ***D*** dic. CHR. coctum esto *Hermannus*. dice. CHR. coctum ſt ***B***. dice. CHR. coctum *reliqui*. dice, coctum est *Gronoviana, proximum versum* Chrysalo *tribuens* 718. *miram personarum distributionem Scioppius Susp. lect. V, 24 comminiscitur* piſtoclero ***BcFZ***. piſtoclere ***BaCD*** eſt *libri* 718. adest] eſt ***Z***

'Alteram ille amát sororem, ego álteram, ambas Bácchides.

CHRYSALVS.

Quíd tu loquere?

MNESILOCHVS.

Hoc, út futuri súmus.

CHRYSALVS.

Vbist biclínium
Vóbis stratum?

MNESILOCHVS.

Quíd id exquaeris?

CHRYSALVS.

Rés itast: dicí uolo.
Néscis, quid ego actúrus sim, neque fácinus quantum exórdiar.

MNESILOCHVS.

Cédo manum ac subséquere propius me ád foris. intro ínspice.

CHRYSALVS.

Euax,
Nímis hic bellus, átque ut esse máxume optabám, locust.

PISTOCLERVS.

Quae ímperauisti: ímperatum béne bonis factum ílicost.

---

719. amabaſ ***Z*** 720. loquere? MN. hoc ut ***R***. loquerif. MN. hoc ut *libri*. loqueris? MN. ut *Hermannus*. loquere hoc ut *Bothius* facturi *idem* Quin tu loquere hoc, ubi futuri estis? *Guyetus* ubi ſt ***B***. ubi eſt *reliqui* 721. quid] cur ***Z*** exquaeris *Scutarius*. exquerif ***BaCDF***. exquirif ***Bc***. exequerif ***Z*** ita ſt ***B***. ita eſt ***CDF***. ſi ita eſt ***Z*** 723. foris *Pareus*. foreſ *libri* aſpice ***F*** 724. Euhax, *proximo versui iunctum*, ***B*** 725. hic *Hermannus*. *om. libri* maxime ***BZ*** locust ***R***: *nisi* bellust *malueris*. locuſ *libri* 726. Quae . . . . imperatum *contra Salmasium Acidaliumque defendit Gronovius Observ. III, 2* imperauiſti *libri omnes* ilico ſt ***B***. ilico eſt ***CDF***. illico

CHRYSALVS.

Quíd parasti?

PISTOCLERVS.

Quaé parari túte iussisti ómnia.

CHRYSALVS.

Cápe stilum propere ét tabellas tu hás tibi.

MNESILOCHVS.

Quid póstea?

CHRYSALVS.

Quód iubebo, scríbito istic. nám propterea té uolo
Scríbere, ut patér cognoscat lítteras, quandó legat.
Scríbe.

MNESILOCHVS.

Quid scribám?

CHRYSALVS.

Salutem tŭo patri uerbís tuis.

PISTOCLERVS.

Quíd si potius mórbum et mortem scríbat? id erit réctius.

CHRYSALVS.

Ne ínterturba.

MNESILOCHVS.

Iam ímperatum in céra inest.

---

eſt ***Z*** 727. paraſti *libri, nisi quod* par•ſti[ui] ***Ba***, paraſti ***B*** *e corr. rec.* que ***CF*** parari ***C***. paraui[ri] ***B*** *ead. m.* parare ***DFZ*** tute *Bothius.* tu *libri. Nisi males* parare tu me 728. tu haſ tibi ***Z***. tuaſ tibi *reliqui.* tu tibi has *Hermannus.* tene '*in prisca lectione*' *esse Pius dicit* 729. iubeo ***CZ*** te uolo *Camerarius, cuius manu* te *sup. scr. in* ***B***. uolo *libri* 730. litteraſ ***Z***. lr̃aſ ***F***. literaſ *reliqui* 732. et ***B***. *om. reliqui* id] it ***D*** 733. Ne interturba, *quae* Mnesilochi *sunt in libris,* Chrysalo *tribui* in cęra ***B***. incerta ***C***. in cena ***F*** inest] eſt ***Z***

CHRYSALVS.

Dic quemádmodum?

MNESILOCHVS.

'Mnésilochus salútem dicit sŭo patri.'

CHRYSALVS.

Ascribe hóc cito:

'Chrýsalus mihi úsque quaque lóquitur nec recté, pater,
Quía tibi aurum rédidi, et quia nón te defraudáuerim.'

PISTOCLERVS.

Máne, dum scribit.

CHRYSALVS.

Célerem oportet ésse amatorís manum.

PISTOCLERVS.

Haéc quidem herclest ád perdundum mágis quam ad scribundúm cita.

MNESILOCHVS.

Lóquere: hoc scriptumst.

CHRYSALVS.

'Núnc, pater mi, prŏin tu ab eo ut caueás tibi,
Súcophantiás componit, aúrum ut abs ted aúferat:

---

734. aſcribe ***B***. aſſcribe ***CD***. adſcribe ***FZ*** hoc cito] cito hoc cito ***B*** 735. uſquequam ***Z*** nec recte *libri et hunc versum afferens Charisius p. 197.* nerecte *Meursius* 736. tibi aurum] aurum tibi aurum ***B*** defraudauerim *Camerarius: cf. Parerg. I, p. 541.* ſraudauerim *libri.* defrudauerim *'nonnulli libri veteres' Lambini* 737. celerem] ederem ***Da*** 738. Haec quidem *Hermannus.* Atque idem *libri* est ad *Camerarius duce Pylade.* em ***B***. hem ***CDF***. eſt ***Z*** perduude ***C*** ad ſcribundum ***F***. aſſcribundum ***CD***. adſcribendum ***B*** *et divise* ***Z*** cita *Hermannus.* cito ***B***. ſcito ***CDF***. cituſ ***Z*** 739. ſcriptum ſt ***B***. ſcriptum eſt ***DFZ***. ſcribtum eſt ***C*** proi••••abeo *cum ras.* ***Ba***, proin• tu abeo ***Bb*** 740. Sichophantiaſ ***B***. ſicophantiaſ ***CD***. ſyco-

Ét profecto se áblaturum díxit.' plane adscríbito.

MNESILOCHVS.

Díc modo.

CHRYSALVS.

'Atque id póllicetur sé daturum aurúm mihi,
Quód dem scortis, quódque in lustris cómedim et congraecém, pater.
Sét, pater, uide né tibi hodie uérba det: quaesó caue.'

MNESILOCHVS.

Lóquere porro.

CHRYSALVS.

Adscríbedum etiam.

MNESILOCHVS.

Lóquere, quid scribám, modo.

CHRYSALVS.

'Sét pater, quod prómisisti míhi, te quaeso ut mémineris,
Né illum uerberés, uerum aput te uínctum adseruató domi.'
Cédo tu ceram ac línum actutum. age óbliga, obsigná cito.

---

phantaſ ***Z***. ſycophantiaſ ***F*** ted *Camerarius*. te *libri*. te hoc *Hermannus* 741. adſcribito ***BFZ***. aſſcribito ***CD*** 742. policetur ***F*** *ante* aurum *aliquid erasum in* ***B*** 743. quotque ***D*** illuſtriſ ***Da*** (in l. ***Dc***) comedim ***Ba***, *Nonius p.* 83. comedim (a supra) ***Bb***. comedam ***Dc*** *cum reliquis*. comegam ***Da*** et congraecem *Camerarius:* et congrecem *Aldus*. et congregem *libri*. congreger *Nonius* 744. uide ***B***. *om. reliqui* queſo ***BCF*** 745. adscribedum etiam. MN. loquere *Bothius olim*. adſcribedum. MN. etiam loquere *libri*, *nisi quod* aſſcribedum ***CD***. adscribedum. MN. etiam. loquere *Bothius nuper* quid ***BC***. dum id ***DFZ***, *defensum ab Acidalio* 746. te ***BCD***. id ***FZ*** 747. ullum ***Da*** adſeruato ***B***. aſſeruato *reliqui* 748. hac ***B*** *ante*

MNESILOCHVS.

'Obsecro, quid ístis ad istunc úsust conscriptís modum,
'Vt tibi ne quid crédat atque ut uínctum te adseruét domi?

CHRYSALVS.

Quía lubet ita. pótin ut cures te átque ut ne parcás mihi?
Mĕa fiducia ópus conduxi, et mĕo periclo rém gero.

MNESILOCHVS.

Aéquom dicis.

CHRYSALVS.

Cédo tabellas.

MNESILOCHVS.

'Accipe.

CHRYSALVS.

Animum aduórtite.
Mnésiloche et tu Pístoclere, iám facite in biclínio
Cúm amica sua utérque accubitum eátis: ita negótiumst:
'Atque ibidem hic, ubi núnc sunt lecti stráti, potetís cito.

PISTOCLERVS.

Númquid aliut?

---

age *rasuram* ***D*** 749. istunc] iſtuc ***Z*** uſuſ ſt ***B***. uſuſ eſt ***CDF***. uſuſ eſ ***Z*** conſcriptuſ ***CF*** 750. CHRIS. *praemittit* ***Dc*** adſeruet *omnes* Quia lubet ita. potiu' ut ***R***. Quia ita mihi lubet. potin ut ***BC***. Quia mihi ita lubet. potin ut ***DFZ***. Quia lubet. potiu' ut tu *Hermannus* ut *om.* ***Z***, *Hermannus* 752. fidutia ***C*** conduxit ***Z*** periclo *Bothius.* periculo *libri* 753. MNES. ***DFZ***. PIST. ***BC*** Equum ***BCD***. Aequum ***Z***. Et quum ***F*** animaduortite ***Z*** 754. et] ut ***Da*** 755. acubitum ***BCD*** eṭatiſ ***D*** negotium ſt ***B***. negotium eſt ***CD***. negocium eſt ***FZ*** 756. hic ubi nuuc ***R***. ubi nunc ***BC***. ubi ***DF***. ibi ***Z***. ut, ubi nunc *Hermannus* tecti ***C*** cito] ſcire ***Ca*** 757. Nunquid ***F*** hoc atque etiam hoc ***R***. hoc atque etiam

CHRYSALVS.

Hóc atque etiam hoc: úbi erit accubitúm semel,
Né quoquam exsurgátis, donec á me erit signúm datum.

PISTOCLERVS.

O ímperatorém probum.

CHRYSALVS.

Iam bís bibisse opórtuit.

MNESILOCHVS.

Eúge eamus.

CHRYSALVS.

Vós curate uóstrum, ego efficiám meum.
Insánum magnum mólior negótium,
Metuóque ut hodie póssiem emolírier.
Set núnc truculento mi átque saeuo usús senest.
Nam nón conducit huíce sucophántiae
Seném tranquillum esse, úbi me contra aspéxerit.

---

libri. haec: atque etiam ut *Hermannus* acubitum ***BC*** 758. exſurgatiſ ***B***. exurgatiſ *reliqui* 759. Pi. *om.* ***C*** O *om.* ***Ba*** (*addidit* ***Bc***) Chrys. *Acidalius.* Pistoclero *continuant libri*

760. Mnes. ***BFZ***. *om.* ***C***. Pist. ***D*** Euge eamus '*Camprarius in notis postumis' teste Grutero h. e. ut apparet Camerarius.* Fugiamuſ *libri* uos curate uostrum ***B***, *Hermannus.* uoſ uoſtrum curate officium *libri, nisi quod* ueſtrum ***FZ*** ego faciam ***F***

Act. IV. Scen. 5. CHRISALVS SERVVS ***B***. *om.* ***CD***. Chryſaluſ ***FZ***. *Sine intervallo recte continuavit Bothius* 761. nſanũ aguũ ***C***. Insane magnum *Bothius. Festus Paulli p. 113 M.*: 'Insanum pro ualde magnum usus est Plautus': *ubi* Insanum magnum *corr. Lipsius Epist. quaest. III, 20* negocium ***FZ*** 762. ut *om.* ***F*** poſſiem ***B***. poſſim *reliqui.* possim id *Hermannus* emolier (ri) ***B***. emolier ***Z***. emollirier ***F*** 763. ſeuo ***BCDF*** ſene ſt ***B***. ſene eſt *reliqui* 764. non *om.* ***C*** huice ***B*** *Proleg. Trin. p.* CLXXIII. huic *libri.* nunc huic *Camerarius.* huic nunc *Hermannus* ſicofantiae ***B***. ſicophantie ***CD***. ſycophantię ***FZ*** 765. esse, ubi me contra ***B***. eſſe. ubi me *libri.* mi esse, ubi ubi me

Vorsábo ego illunc hódie, si uiuó, probe.
Tam fríctum ego illum réddam, quam frictúmst cicer.
Adámbulabo ad óstium, ut, quando éxeat,
Extémplo aduenienti ĕi tabellas dem ín manum.

NICOBVLVS. CHRYSALVS. LORARIVS.

NICOBVLVS.

Nimio íllaec res est mágnae diuidiaé mihi,
Suptérfugisse síc mihi hodie Chrýsalum.

CHRYSALVS.

Saluós sum: iratus ést senex. nunc ést mihi
Adeúndi ad hominem témpus.

NICOBVLVS.

Quis loquitúr prope?
Atque híc quidem, opinor, Chrýsalust.

Hermannus 766. uerſabo *libri* illunc hodie *Camerarius.* illum hodie ***BDFZ.*** hidie illum ***C.*** hercle hodie illum *Hermannus* 767. frictum eſt *libri* 768. hoſtium *libri* 769. ei *om.* ***FZ*** manu ***Z***

Act. IV. Scen. 6. NICOBOLVS SENEX. CRISALVS SERVVS ***B.*** *om.* ***CD.*** Nicoboluſ. Chryſaluſ ***FZ.*** LORARIVS *addidi ex inscriptione proximae quae in libris est scenae: vide ad v. 799* 770. NICOBOLVS imio ***C.*** NICOB. Nimio ***D*** illa ec ***B.*** illece ***Ca.*** illec ***CbDZ.*** illic ***F*** magnae *'ex codd. ant.' Pylades.* maue *libri* diuidie ***BCDF*** 771. Supterfugiſſe ***B.*** Subder fugiſſe ***Da.*** Subterfugiſſe ***Db*** *cum reliquis* chriſalum ***B.*** criſalum ***C*** 772. Saluoſ ***B.*** ſaluuſ *reliqui* 773. adeundẽ ***Ca*** NIC. quiſ] hic quiſ ***Z*** 774. Chryſaluſt *Camera-*

CHRYSALVS.

Accéssero.

NICOBVLVS.

Bone sérue, salue. quid fit? quam mox náuigo
In Éphesum, ut aurum répetam ab Theotimó domum?
Tacés? per omnis dĕos adiuro, ní meum
Gnatúm tam amem atque ei fácta cupiam quae ís uelit,
* * * * * * * *
Vt túa iam uirgis látera lacerentúr probe,
Ferrátusque in pistríno aetatem cónteras.
Omnía resciui scélera ex Mnesilochó tua.

CHRYSALVS.

Men críminatust? óptumest: ego súm malus,
Ego súm sacer, sceléstus. specta rém modo.
Ego uérbum nullum fáciam.

NICOBVLVS.

Etiam, cárnufex,
Minitáre?

---

rius. chriſaluſ ***BCD***. chryſaluſ ***FZ*** 776. theothimo ***B***. teothimo ***F***. te ohimo ***C***. te othimo ***Da***. te othimũ ***Db*** 777. omniſ ***B***. oĩſ ***C***. omneſ ***DFZ*** ni *Bentleius in Andr. IV, 2, 11.* ut ni *libri* 779. *ad redintegrandam constructionem tali fere versiculo opus est, qualem excidisse puto:*

Profecto nou nunc me operae parsurum meae,

781. ferrat uſq› ***D***. ferrea: ut uſquam ***F*** priſtino ***Da*** 782. reſ ciuiſ ethera ***Da***. reſciui ſcethera ***Db*** 783. criminatuſ ſt ***B***. criminatuſ eſt *reliqui* optumeſt ***B***. optume eſt ***F***. optime eſt *reliqui* 784. ſpecta rem modo ***BC***. ſpectarem ***Da***. ſpectarem ***Db***. ſpectare modo ***FZ*** 785. ego *om.* ***F*** uerbum nullum ***R*** *duce Hermanno.* uerbum *libri.* uerum nerbum *Bothius.* nec uerbum *Lambinus,* uerbum non *Dousa* fatiam ***B*** *Ceterum* specta rem modo: Ego uerbum ſaciam *ut glossemata delevit Hermannus: quorum prima offensioni non fuerunt Bentleio in Heaut.*

CHRYSALVS.

Nosces tu íllum actutum quális sit.
Nunc hásce tabulas férre me iussít tibi.
Orábat, quod istic ésset scriptum, ut fíeret.

NICOBVLVS.

Cedo.

CHRYSALVS.

Nósce signum.

NICOBVLVS.

Nóui. ubi ipsest?

CHRYSALVS.

Néscio.
Nil iám me oportet scíre: oblitus sum ómnia.
Scio me ésse seruom: néscio etiam id quód scio.
Nunc áb transenna hic túrdus lumbricúm petit:
Pendébit hodie púlcre, ita intendí tenus.

NICOBVLVS.

Manedúm parumper: iam éxeo ad te, Chrýsale.

CHRYSALVS.

Vt uérba mihi dat: út nescio quam rém gerat.

V, 4, 21 carnifex ***FZ*** 786. tu illum actutum qualiſ ſit. nunc haſce *in loco raso habet* ***D*** qualis sit] qui siet *Hermannus: fortasse vere.* qualiſ ſit et ubi ſit *Pylades, idemque e cod. Schobingeri pr. affertur* 787. tabulas ***B****, Hermannus.* tabellaſ *libri* 788. quod ***DFZ***. quid ***C***. ut quod ***B*** esset] eſt ***FZ*** ut ***BC***. *om.* ***DFZ*** 789. ipſe eſt *libri* 791. ſeruum *libri* 792. tranſenna *Nonius p. 6.* tra ſeuna ***B***. traſenna *reliqui* lubricum *Nonius* 793. pulcre ***B***. pulchre *reliqui* intendi tenuſ ***Z****, Nonius, Servius in Aen. VI, 62.* intendit eruſ ***BaDb***. intenditeruſ ***C***. intendit eriuſ ***Da***. intendit enuſ ***Bb***. intendi tẽniſ ***F*** 794. exeo ad te *Guyetus.* ad te exeo *libri*

Seruós arcessit íntus, qui me uínciant.
Bene nāuis agitatur, púlcre haec confertúr ratis.
Set cónticiscam: nam aúdio aperirí foris.

NICOBVLVS.

Constrínge tu illic, 'Artamo, actutúm manus.

CHRYSALVS.

Quid féci?

NICOBVLVS.

Inpinge púgnum, si muttíuerit.
Quid haé locuntur lítterae?

CHRYSALVS.

Quid mé rogas?
Vt áb illo accepi, ad te óbsignatas áttuli.

NICOBVLVS.

Eho tú, ‹scelus,› loquitátusne es gnató meo
Male pér sermonem, quía mi id aurum réddidit,
Et té dixisti id aúrum ablaturúm tamen
Per súcophantiam?

---

797. agitur *Hermannus* hec ***BbCDF***. hic ***Ba*** ratuſ ***C*** 798. coticiſcam ***Ba*** nam audio aperiri foreſ *pallidiore colore scripta sunt in* ***B***, *et* audio aperiri *fortasse e corr.* forteſ ***C***. foreſ *reliqui*

Act. IV. Scen. 7. NICOBOLVS SENEX. CHRISALVS SERVVS LORARIVS ***B***. *om.* ***CD***. Nicoboluſ. Chryſaluſ ***FZ***. *Superiori scenae haec continuanda fuit: vid. Mus. philol. n. IV, p. 609 sq.*

799. tu illic (h. e. illice) ***B***. tu illi *libri.* tu illi iam *Hermannus.* tute illi *Camerarius* arthamo ***Z*** 800. feciſti ***C*** inpinge, *non* imp., ***BC*** mutiuerit ***F***. mutiueriſ ***Z*** 801. he ***CDF*** locuntur ***BCD***. loquuntur ***FZ*** littere ***BZ***. littere ***F***. litere ***CD*** 802. adtuli ***Z*** 803. eho] eo ***Z*** scelus *addidi praeter libros* gnato meo || Male per ſermonem quia *libri.* gnato meo male || Per sermonem, quia *Pylades.* meo gnato male || Per sermonem ideo, quia *Hermannus* 806. ſicophantiam ***BaCD***.

CHRYSALVS.

Égone dixi istúc?

NICOBVLVS.

Ita.

CHRYSALVS.

Quis homóst, qui dicat mé dixisse istúc?

NICOBVLVS.

Tace.

Nullús homo dicit: haé tabellae te árguont,
Quas tu áttulisti. en, haé te uincirí iubent.

CHRYSALVS.

Ah, Bélleropliontem túus me fecit fílius:
Egomét tabellas tétuli, ut uincirér. sine.

NICOBVLVS.

Proptérea hoc facio, ut suádeas gnató meo,
Vt pérgraecetur técum, teruenéfice.

CHRYSALVS.

O stúlte, stulte, néscis nunc ueníre te:
Atque ín eopse adstas lápide, ut praeco praédicat.

ſicophantiaſ ***Bc***. ſycophantiam ***FZ*** dixi istuc *Hermannus*. iſtuc dixi *libri* 807. homo ſt ***B***. homo eſt *reliqui* 808. tabelẹ ***D*** arguunt *libri* 809. adtuliſti ***BC*** en hae te *Bothius*. em hae te ***B***. hem hae te ***C***. hem ***Da***, hem (te) ***Db***. hẹ te ***FZ*** uincirubent ***Da***, uin(ii)cirubent ***Db*** iubent. || CH. Ah Bell. *Hermannus*. iubent. CH. aha || Bell. *libri*. iubent. || CH. Aha Bell. *Bothius* Bellerophoutem *Bothius*. Bellorophontem iam ***CDZ***. Bellorofoutem iam ***F***. Bello rophantem iam ***B***. Aha *extra versum posito fuit cum placeret* Iam Bellerophontem t. m. f. f. 811. tetuli ***Ba***, *'aliquot libri veteres' Lambini*. detuli ***Bb*** *cum reliquis* ut *om.* ***Ba***, *add.* ***Bc*** uincirer? *in interrogatione vulgo* 813. pergregetur ***BCDF*** 814. uenire (i.uendi) ***BF***. uenire ***C***. uenire (uendi) ***D***. uendi ***Z*** 815. eopse ***B***. eo ipſo *libri* adſtaſ *omnes* ut praeco ***CD***, *Scioppius Susp.*

NICOBVLVS.

Respónde: quis me uéndit?

CHRYSALVS.

Quem di díligunt,

Aduléscens moritur, dúm ualet, sentít, sapit.
Hunc si úllus deus amáret, plus annís decem,
Plus iám uiginti mórtuom esse opórtuit.
Terrae ódium iam pridem ámbulat: tam níl sapit
Nec séntit. tantist, quántist fungus pútidus.

NICOBVLVS.

Tun térrae me odium esse aútumas? abdúcite hunc
Intro átque adstringite ád columnam fórtiter.
Numquam aúferes hinc aúrum.

CHRYSALVS.

Atqui iám dabis.

NICOBVLVS.

Dabo?

CHRYSALVS.

'Atque orabis mé quidem ultro ut aúferam,
Quom illúm resciſces críminatorém meum

---

lect. V, 15. ut preco **B**. ubi preco **FZ**. praeco ubi *Beckerus Quaest. p. 9 sq.* predicat **BCDF** 816. di diligunt *Pylades.* diligunt di *libri, nisi quod* dii **F** 817. adoleſcenſ **F** 818. Nunc **FZ** 819. mortuum *libri* opportuit **Z** 820. Terrae odium iam pridem ambulat **B**. Terre odium ambulat *libri, nisi quod* Terrę **Z**, hodium **D**. Nam nunc terrae odium inambulat *Hermannus*, inambulat *debens Pyladi* tam *Scioppius Susp. lect. V, 24.* iam *libri* 821. tanti ſt quanti ſt **B**. tanti eſt quanti eſt *reliqui* 822. Tum **Z** terre **CDF** 823. aſtringite **FZ** columpnam **D** 824. Nũqu'qụã **B** iam *libri.* ultro iam *Pylade auctore Hermannus* 826. Quom **F**. Qum **B**. Cum *reliqui* recciſceſ

Quanto ín periclo et quánta in pernicié siet.
Tum líbertatem Chrýsalo largíbere:
Ego ádeo numquam accípiam.

NICOBVLVS.

Dic, scelerúm caput,
Dic, quo ín periclost méus Mnesilochus fílius?

CHRYSALVS.

Sequere hác me: faxo iám scies.

NICOBVLVS.

Quo géntium?

CHRYSALVS.

Tres únos passus.

NICOBVLVS.

Vél decem.

CHRYSALVS.

Agedum tu 'Artamo
Forem hánc pausillulum áperi: placide, né crepa:
Sat ést. accede huc nunc tu. uiden conuíuium?

NICOBVLVS.

Video éxaduorsum Pístoclerum et Bácchidem.

CHRYSALVS.

Qui súnt in lecto illo áltero?

Ba. reſciſſeſ ***Z*** 827. periclo *Guyetus*. periculo *libri* pernitie ***BDb***. permittie ***CDa*** ſciet ***Z*** 828. lagibere ***Ba***. largibem rem ***D*** *ante ras.* 830. periclo eſt ***CD***. periculo eſt ***BFZ*** 831. ſeque ***Da*** faxo iam ſcieſ *hic collocant* ***BC***, *post* Sat eſt *v. 834* ***DFMZ*** 832. tre unoſ ***Z*** paſſoſ ***Ba*** arthamo ***Z*** 833. ſortem ***C*** pausillulum ***R***: pauxillulum *Pylades*. pauſillum ***Ba***. pauxillum ***Bc*** *cum reliquis* crepet *Angelius: fortasse vere* 834. ſtat ***D*** huc nunc ***R***. huc *libri*

NICOBVLVS.

Interií miser.

CHRYSALVS.

Nouístine hominem?

NICOBVLVS.

Nóui.

CHRYSALVS.

Dic sodés mihi,

Bellán uidetur spécie mulier?

NICOBVLVS.

'Admodum.

CHRYSALVS.

Quid, illám meretricemne ésse censes?

NICOBVLVS.

Quíppeni?

CHRYSALVS.

Frustrá's.

NICOBVLVS.

Quis igitur óbsecrost?

CHRYSALVS.

Inuéneris:

Ex mé quidem hodie númquam fies cértior.

---

839. metricemne ***B*** quippeni ***BCD***. quippe ***FZ***. quippini *Camerarius: rectius puto* 840. fruſtraſ ***Z***. Fruſtreſ ***BCD***. fruſtra eſ ***F*** obſecro ſt ***B***. obſecro eſt *reliqui* 841. cercior ***B***

CLEOMACHVS. NICOBVLVS. CHRYSALVS.

CLEOMACHVS.

Meamne híc Mnesilochus Nícobuli fílius
Per uim út retineat múlierem? quae haec fáctiost?

NICOBVLVS.

Quis illést?

CHRYSALVS.

Per tempus híc uenit milés mihi.

CLEOMACHVS.

Non me árbitratur mílitem, set múlierem,
Qui mé meosque nón queam deféndere.
Nam néque Bellona mi úmquam neque Mars créduat,
Ni illum éxanimalem fáxo, si conuénero,
Niue éxheredem fécero uitaé suae.

NICOBVLVS.

Chrysále, quis illest quí minatur fílio?

CHRYSALVS.

Vir hic ést illius múlieris, quacum áccubat.

NICOBVLVS.

Quid, uír?

Act. IV. Scen. 8. CLEOM. MILES. NICOBOLVS SENEX. CHRYSAL̃. S. ***B***. NICOBOŁ CLEOMAČ CRIS̃ ***D***. *om.* ***C***. Cleomachuſ. Nicoboluſ. Chryſaluſ ***FZ*** 842. hoc ***C*** nicoboli *libri ut solent* 843. ut *om. Hermannus* factio ſt ***B***. factio eſt *reliqui* 844. ille ſt ***B***. ille eſt *reliqui* mileſ mihi ***BaC***. michleſ ***D***. mileſ ***FZ***. mileſ mihi cleomachuſ ***Bc*** 845. Non me] Nonne ***F*** 849. exeredem ***Ba*** 850. ille eſt *libri.* est hic *Hermannus* minatur *libri: (nihil certe discrepantiae e* ***B*** *notavi.)* minitatur *Camerarius* 851. quae cum ***B***

CHRYSALVS.

Vir, inquam.

NICOBVLVS.

Núptanest illa, óbsecro?

CHRYSALVS.

Scies haút multo post.

NICOBVLVS.

'Oppido interií miser.

CHRYSALVS.

Quid núnc? scelestus tíbi uidetur Chrýsalus?
Age núnc uincito me, aúscultato fílio.
Dixín tibi inuentúrum te, qualís siet?

NICOBVLVS.

Quid núnc ego faciam?

CHRYSALVS.

Iúbe sis me exsoluí cito:
Nam ní ego exsoluor, iám manufesto hominem ópprimet.

CLEOMACHVS.

Nihil ést, lucri quod me hódie facere máuelim,
Quam illúm cubantem cum ílla opprimere, ambo út necem.

---

852. nuptane est illa *Pylades.* nupta eſt illa *libri.* nupta est illan' *Camerarius. Licentius et praeter necessitatem Hermannus:* nupta illa obsecro est? CH. scies || Haud multo post. NI. ego oppido —. *Cf. Prot. Trin. p. CCXXII, ubi quod suspicatus sum enclisim accentus pati* multóplus, *exemptis et certis nec paucis confirmari intellexi* haut **B**. aud **C**. haud *reliqui* 854. Quid? nunc *vulgabatur ante Acidalium in Aulul. c. 1* 856. tibi *Hermannus.* tibi ego illum *libri. Nisi sic versum conformare males:* Dixín tibi égo illum te inuenturum qui siet *coll. v. 786* ueuturum **D** 857. exolui **FZ**: *item v. 858. 861. 862* 858. ni **BCD**. niſi **FZ** manufeſto] ſt *e corr.* **B**. manifeſto **FZ** 859. est lucri, quod *vulgo* 860. obprimere **D**

CHRYSALVS.

Audín quae loquitur? quín tu me exsoluí iubes?

NICOBVLVS.

Exsóluite istum. périi, pertimuí miser.

CLEOMACHVS.

Tum illám, quae corpus públicat uolgó suum,
Faxó se hau dicat náctam, quem derídeat.

CHRYSALVS.

Pacísci cum illo paúlula pecúnia
Potés.

NICOBVLVS.

Paciscc ergo óbsecro quod tíbi lubet,
Dum né manufesto hominem ópprimat neue énicet.

CLEOMACHVS.

Nunc nísi ducenti Phílippi redduntúr mihi,
Iam illórum ego animam ambórum exsorbebo óppido.

NICOBVLVS.

Cum illóc pacisce, sí potes. perge óbsecro:
Pacísce quiduis.

---

861. [h]audin ***Bc*** 863. nolgo ***B***. uulgo *reliqui* 864. hau ***B***, *ut soleo ante* d *et* t *litteras.* haud *libri. Cf. v. 506* dicat *libri, Fleckeisenus Philologi II, p. 104.* dicet *Hermannus* 865. illa *ante corr.* ***C*** paulula ***BCD***, paula ***FZ*** peccunia ***D***
866. pacisce *Bothius.* paciſcere *libri* quod *Lambinus.* quid *libri.* quo *vel* qui *Acidalius* tibi lubet ***BFZ***. lubet tibi ***CD***
867. manifeſto *libri* obprimat ***D*** niue *Scaliger* enicet ***BaC***. euecet ***Bb***. eniceat ***DFZ*** 868. amborum animam *Hermannus* ex[ſ]orbebo ***Bc***. exorbebo ***BaC***. exorbabo ***DFZ***. opido ***F*** 870. Hem ... potes CHRYSALO *tribuunt* ***BCD***, *proxima demum* NICOBVLO Cum illoc ***B***. Em illoc ***B***. Hem illoc *reliqui* pacisce *Bothius.* paciſſcere ***B***. paciſcere *reliqui* pergere ***Z*** 871. Paciſce ***Ba***. Paciſcere ***Bc*** *cum reliquis* quiuis

CHRYSALVS.

'Ibo et faciam sédulo.

Quid clámas?

CLEOMACHVS.

Vbi eros túus est?

CHRYSALVS.

Nusquam: néscio.

Vis tíbi ducentos númmos iam promíttier,
Vt né clamorem hic fácias neu conuícium?

CLEOMACHVS.

Nihil ést quod malim.

CHRYSALVS.

Atque út tibi mala multa íngeram?

CLEOMACHVS.

Tuo árbitratu.

CHRYSALVS.

Vt súbblanditur cárnufex.
Pater híc Mnesilochist: séquere, is promittét tibi.
Tu aurúm rogato. céterum uerbúm sat est.

NICOBVLVS.

Quid fít?

Acidalius CHRYS. *om.* **C** fatiam **B** 872. eroſ **B**: *v. Prol. Trin. p.* XCII. eruſ **CD**. heruſ **FZ** CH. *om.* **Da** nuſquam. neſcio (ſecum) **CD** *ead. m.* 873. *ante* nummoſ *aliquid erasum in* **B** iam *om.* **Ba**, *add.* **Bc** 874. clamorem]a *e corr.* **B** nec **FZ** conuitium **CFZ** 875. quid **D** CH. *om.* **Da** (in)geram **Da** *ead. m.* 876. Vt . . . carnufex, *quae* NICOBVLO *tribuunt libri*, CHRYSALO *dedit Acidalius* ſubbanditur **Ba**. ſublanditur **FZ** carnifex **FZ** 877. Pater (hic) **B** *ead. m.* mneſiloche (i) eſt **C**. mneſilochi eſt *reliqui* 878. tuarum *pro* tu

CHRYSALVS.

Ducentis Philippis pepigi.

NICOBVLVS.

Váh, salus,

Me séruauisti. hém, quam mox dicó dabo?

CHRYSALVS.

Roga húnc tu, tu promítte huic.

NICOBVLVS.

Promittó: roga.

CLEOMACHVS.

Ducéntos nummos aúreos Philippós probos
Dabín?

CHRYSALVS.

Dabuntur ínque: respondé.

NICOBVLVS.

Dabo.

CHRYSALVS.

Quid núnc, inpure, númquid debetúr tibi?
Quid illí molestu's? quíd illum morte térritas?
Et égo te et ille mactámus infortúnio.
Tibi síst machaera, at nóbis ucruinást domi:

---

aurum ***DaZ*** ceterum ***C*** 579. Philippis pepigi. Ni. uah, salus, || Me seruauisti. hem, quam ***B***. philippiſ rem pepigi. Ni. uah ſaluſ || Mea ſeruaſti me. quam *libri*. Philippis rem pepigi. Ni. uaha, || Salus, seruasti me. quam *Hermannus*. rem *delebat Acidalius*
883. inquam ***FMZ***. inque (i.dio) ***C***: *vide Parerg. I, p. 419* 884. inpure, *non* imp., ***B*** debetur] debetur p̃ure, *sed per hanc vocem lineola ducta,* ***D*** 885. molestus *vulgo* quid *Camerarius*. quia *libri* 886. Ego et ille te mactamus *Hermannus* mattamuſ ***F***. mactat *Guyetus* 887—889. *Horum versuum apud Festum p. 161 M. hae laciniae supersunt:*

chedem ad nob . . . . . .
te reddam u . . . .
rem ſoricina . . . .

Qua quĭdem te faciam, sí tu me inritáueris,
Confóssiorem sóricina nénia.
Iandúdum hercle equidem séntio, suspício
Quae té sollicitet: éum esse cum illa múliere.

CLEOMACHVS.

Immo ést quoque.

CHRYSALVS.

Ita me Iúppiter, Iunó, Ceres,
Minérua, Spes, Latóna, Opis, Virtús, Venus,
Castór, Polluces, Márs, Mercurius, Hércules,
Submánus, Sol, Satúrnus, dique omnés ament,
Vt ílle cum illa néque cubat neque ámbulat
Neque aúsculatur néque illut quod dicí solet.

NICOBVLVS.

Vt iúrat. seruat me ílle suis periúriis.

CLEOMACHVS.

Vbi núnc Mnesilochus érgost?

---

eorundem autem apud Fulgentium Exp. p. 568 M. XIX *L. haec species est:* ſi tibi machaera eſt foriſ, at mihi ueruina eſt domi, qua te ego (quem ego *al.*) et illoſ conficiam ut ſoricina neuia Tibi si est machaera, at nobis *Guyetus*, at *debens Acidalio.* Si tibi eſt machera et nobiſ *libri.* Si tibi machaera est, nobis *Bothius olim.* Si tibi machaera, at nobis *Hermannus* ueruina est *Pylades.* uerbina ſt ***Ba.*** uerbena ſt ***Bb.*** urbina eſt *reliqui* 888. Quã ***Z*** fatiam ***B.*** faciam *etiam Donatus in Eun. V, 6, 23, hinc afferens* confeſſorem te faciam ſoricina naenia si] u *b i apud Festum Vrsinus* irritaueriſ ***FZ*** 880. confoſſiorem ***BC.*** confeſſiorem ***DFZ***, *cod. Schobingeri* ſoricinia ***D*** nenia ***BCD.*** uenia ***F.*** renia ***Z*** 890. Iandudum, *non* Iamd., ***B*** ſuſpitio ***BC*** 891. ſolicitet ***FZ*** eum] cum ***Z*** esse eum *Hermannus* 892. eſt *om.* ***B*** iupiter ***BFZ*** 893. Spes, Latona ***R***, *Guyetus, Hermannus.* latona ſpeſ *libri* opiſ ***C.*** opeſ ***B.*** obſ ***D.*** opſ ***FZ*** 895. Sumanuſ ***Z*** SATVRNVS *(sic)* ***B*** diique *libri* 897. ausculatur ***R.*** auſcultatur ***BCD.*** oſculatur ***FZ*** 899. hunc ***Z*** ergo ſt ***B.*** ergo eſt ***C.*** ergo ***DFZ***

CHRYSALVS.

Rus misít pater.
Illa aútem in arcem hinc ábiit aedem uísere
Minéruae. nunc apértast: i, uise éstne ibi.

CLEOMACHVS.

Abeo ád forum igitur.

CHRYSALVS.

Vél tu hercle in malám crucem.

CLEOMACHVS.

Hodie éxigam aurum hoc?

CHRYSALVS.

Éxige, ac suspénde te:
Ne súpplicare, homo níhili, tibi nos cénseas.
Illést amotus. síne me, per te, ere, ópsecro
Deos ínmortalis, íre huc intro ad fílium.

NICOBVLVS.

Quid eó nam introibis?

CHRYSALVS.

Vt eum dictis plúrumis
Castígem, quom haec hic fácta ad hunc faciát modum.

---

900. hinc *Hermannus. om. libri* edem ***BF*** 901. aperta imp̃. exũbo eo ſt ***D***. aperta eſt *reliqui* i uise] inuiſe ***Z***. i uiſ e ***Da***. i uiſe ***C***: *cf. Parerg. I, p. 419* 902. uel . . . crucem CHRYSALO *tribuit* ***Z***, NICOBVLO *reliqui* uel tu ***R***, *Kampmannus de* IN *praep. p. 32, Hermannus.* uel *libri.* immo *Brixius p. 26* 904. ſuplicare ***B***. ſubplicare ***D*** homo nihili, tibi nos censeas ***R***. cenſeaſ nihili homo *libri, nisi quod* nihil ***Z***. tibi me, nihili, censeas *Hermannus*

905. Ille eſt *libri* ere] here ***F***. habere ***Z*** opſecro ***B***. obſecro *reliqui* 906. inmortaleſ ***B***. immortaleſ ***CDF***. immortaliſ ***Z*** 907. eo nam ***R***: *cf. Prol. Trin. p.* CLX. eo *libri* eum] cum ***F*** plurimiſ ***DFZ*** 908. cum *libri* hic ſacta ad hunc *Hermannus.* facta ſiadhuc ***BaZ***. facta ſic ad hunc ***Bb***

NICOBVLVS.

Immo óro ut facias, Chrýsale, et ted ópsecro,
Caue pársis in eum dícere.

CHRYSALVS.

Etiam mé mones?
Satinést, si plura ex me aúdiet hodié mala,
Quam audíuit umquam Clínia ex Demétrio?

NICOBVLVS.

Lippi íllic oculi séruos est simíllumus:
Si nón est, nolis ésse neque desíderes:
Si est, ábstinere quín attingas nón queas.
Nam ni íllic hodie fórte fortuna híc foret,
Milés Mnesilochum cum úxore opprimerét sua
Atque óbtruncaret moéchum manufestárium.
Nunc quási ducentis Phílippeis emi fílium,
Quos dáre promisi míliti: quos nón dabo
Temere étiam, priusquam fílium conuénero.
Numquam édepol quicquam témere credam Chrýsalo.
Verúm lubet etiam mi hás perlegere dénuo:
Aequómst tabellis cónsignatis crédere.

---

cum reliquis 909. tedopſecro ***BZ***. te[d] obſecro ***C*** *ead. manu.* te obſecro ***DFZ***. te id obsecro *Hermannus* 910. etiamne moneſ ***FZ*** 911. ſat ineſt ***F***. ſatan eſt ***Da***. ſatin eſt *reliqui de* audiét *vide Prol. Trin. p.* CLXXXIII. *coll.* CCXXIX: *ut non opus sit transpositis* hodie ex med audiet 912. clinio ***D*** 613. illic *Aldus*. ille *libri* ſeruuſ *libri* ſimillimuſ *libri* 915. ñ•queaſ *c. ras.* ***Bb***. nequeaſ ***Ba*** 918. moehcum ***C***. mechum ***F***. mecum ***Z*** manifeſtarium ***FZ*** 919. philippeiſ ***B***. philippiſ *reliqui. cf. Prol. Trin. p.* XCVIII. emi] eini ***C*** *ut videtur* 920. dere ***Ba*** 921. temere: et iam ***Z*** 922. aedepol ***Z*** credam] e *e corr.* ***D*** credam. CHR̃. Verum ***C*** libet *libri* etiam] et ***Z*** 924. Aequum ſt ***B***. aequum eſt *reliqui* (equum ***F***)

ACTVS V.

CHRYSALVS.

CHRYSALVS.

Atrídae duo fratrés cluent fecísse facinus máxumum,
Quom Príami patriam Pérgamum, diuína moenitúm manu,
Armís, equis, exércitu atque exímiis bellatóribus,
Et mílle numero náuium decumo ánno post subégerunt.
Non péius termentó ruit, praeut égo erum expugnabó meum

Act. IV. Scen. 9. CHRISALVS SERVVS. NICOBVLVS SENEX ***B***. *om.* ***C***. CHRISALVS ***D***. Chryſaluſ. Nicoboluſ ***FZ***. *Vide ad v. 979* 925. Atridae duo *Pylades.* Atridaſ duoſ ***Ba***. Atri- l.e daſ duo• ***Bb***, *sed* l. e. *a m. rec.* Adtrideſ duo ***D***. trideſ duo ***C***. Atrideſ duo ***FZ*** cluent ***BD***. clauent ***C***. dicuntur ***FZ*** maximum ***BCDZ*** 926. Cum ***BCDZ*** moenitum ***B***. maenitum ***F***, *'codex vetustissimus'* *Pii.* moenium ***Z***. pro munitum menitum ***C***. pro munitum m•• munitũ enitũ ***Da***: m•• mo^e^nitu enitũ ***Db***, *sed simul lineola ducta per* enitũ 927. equiſ ***C*** 928. Et mille *Beckerus p. 7.* Mille cum *libri.* Milleuum *Camerarius.* Milli cum *Hermannus: quod non intelligo* post *om.* ***Z*** 929. peius *Kampmannus de reb. mil. Pl. p. 40.* l.pelideſ pedibuſ ***BCD***. pelideſ ***FZ*** termento *Curio, Canterus Nov. lect. III, 8, Lambinus e Festo p. 363 Muell.:* 'Termentum pro eo quod nunc dicitur detrimentum utitur plautuſ in bacchidibuſ.' tormento *libri.* ornamento *cod. pr. Schobingeri:* tam ornamento *eiusdem cod. sec.* rūit ***C***, *sed ut*

Sine clásse sineque exércitu et tánto numero mílitum.
Cepi, éxpugnaui amánti erili fílio aurum ab sŭo patre;
Nunc húc prius quam senéx uenit, lubet lámentari, dum éxeat.
O Tróia, o patria, o Pérgamum: o Príame, periistí senex,
Qui mísere male mulcábere quadrigéntis Philippis aúreis.
Nam ego hás tabellas óbsignatas cónsignatas quás fero,
Non súnt tabellae, sét equos quem misére Achiui lígneum.
Epíust Pistoclérus: ab eo haec súmpta. Mnesilochús Sinost
Relíctus. ellum: nón in busto Achílli, set in lecto áccubat:
Bacchídem habet secum, ille ólim ut habuit ígnem qui signúm daret:
Nunc ípsum exurit. égo sum Vlixes, quóius consilio haéc gerunt.
Tum quae híc sunt scriptae lítterae, hoc ínsunt in equo mílites

---

semicirculo hac voce iuncta cum praecedente significari tormentorũ it *videatur.* fuit *reliqui* prout ***FZ*** 930. et] atque *sup. scr.* ***B****, sed m. Camerarii* 931. Coepi ***BDZ*** erili ***CD***. herili *praeter* ***FZ*** *raro exemplo etiam* ***B*** 932. huc prius quam ***B***. priuſ quam huc *libri.* prius huc quam *Pylades, Acidalius* libet *libri. de prosodia vide Prol. Trin. p.* CXLIX. 933. Priame] Perame *in mentem veniebat Fleckeiseno Exerc. p. 42* periiſti *libri omnes* 934. multabere ***D*** quadrigentis ***B*** *Parerg. I, p. 406.* quadringentiſ ***BZ***. quadragentiſ ***CF***. quadrageniſ ***D*** 936. tabelle ***CF*** equoſ ***B***. equuſ ***DFZ***. aequuſ ***C*** 937. Epiuſ eſt ***BCD***. epeuſ eſt ***F***. epciuſ eſt ***Z*** Sinost *Angelius.* ſinon eſt ***BCDF***. ſi non eſt ***Z*** 938. ellum ***B***. illum ***CDF***. ille ***Z*** imbuſto ***Z*** in lecto ***B***. lecto *reliqui* 939. ut *Pylades. om. libri* 940. Nunc *Guyetus, Hermannus.* Hunc *libri.* Haec *Camerarius, Palmerius.* Hic *Lambinus* eſurit ***F***. eccum urit *Palmerius* ulixeſ ***BCDF***. uliſſeſ ***Z*** cuiuſ *libri* conſilioh ***Ba*** haec ***BFZ***. hanc ***CD*** gerunt ***CDF***. geruntur ***BZ*** 941. litterae ***B***. littere ***C***. literae *vel* litere ***DFZ*** insunt in equo *Guyetus, Hermannus.* in equo inſunt *libri*, *nisi*

Armáti atque animatí probe. ita rés successit mi úsque adhuc.
Atque híc equos non in árcem, uerum in árcam faciet ímpetum.
Exítium, excidium, exlécebra fiet híc equos hodie auró senis.
Nostró seni huic stolido, ĕi profecto nómen facio ego 'Ilio.
Milés Menelaust, égo Agamemno: idém sum Vlixes Lártius:
Mnesílochust Alexandér, qui erit exítio rei patriaé suae:
Is Hélenam abduxit, quóia caussa núnc facio obsidium 'Ilio.
Nam illi ítidem Vlixem audíui, ut ego sum, fŭisse et audacem ét malum.
Doli égo deprensus sum: ílle inuentus méndicans paene ínterit,

---

quod i quo ***B***, aequo ***C*** 942. mi usque *Bothius.* melluſque *libri* 943. equuſ *libri* arcum ***Ca***. archam ***Z***. artham ***F*** 944. EXITIUMEXCIDIUM ***A***. Exidium exitium ***B***. excidium exitium *reliqui, nisi quod* exici^c^um ***C*** exlecebra ***ABC***. lacebra ***Da***. ^ex^lacebra ***Db***. ^ex^latebra ***Dc***. ex latebra ***FZ*** EQUOS ***A***. equuſ *reliqui* 946. MENELAUST ***A***. menelauuſt ***Bb***. menelauſ eſt ***Ba*** *cum reliquis (nisi quod* mene lauſ ***D***) agamemno ***ADa***. agamenno ***C***. agamemnon ***BDcF***. agamenon ***Z*** sum *addidit Hermannus* ulyſſeſ ***Z***. ULIXES ***A*** *cum reliquis* Lartius *Acidalius.* lertiuſ ***CDF***. lerciuſ ***B***. laertiuſ ***Z***. *In* ***A*** LERTIUS *potius esse quam* LARTIUS *visum est* 947. Mneſilochuſ eſt *libri cum* ***A*** EXITIO ***A***. exitium *reliqui* 948. SIHELENAM•••XIT ***A***. Hiſ elenam abduxit ***B***. Iſ elenam abduxit ***D*** cuia ***ABCD***, *Scioppius Susp. lect. I, 21.* cuiuſ ***Z***. cui hac ***F*** huuc facio obſideri *'alibi scriptum' esse Pius annotat* obſidi ***Z*** 949. illi itidem *Bothius: atque idem notavi in* ***A*** *esse videri, in quo plane apparuerunt* ILL•I••D(EM) *litterae.* illic eidem *libri* ULIXEMAUDIUI ***A***. audi ulixem ***Ba***. audiui ulixem ***Bc*** *cum reliquis, nisi quod* ulyſſem ***Z*** fuiſe ***Ba*** 950. Doli ego deprensus *Acidalius.* Doliſ ego deprehenſuſ ***BCF***. Doliſ ego depreuſuſ ***DZ***. DOLISEGOPRENSUS ***A*** inuentus mendicans paene ***R***. mendicauſ pene inuentuſ *libri, nisi quod*

Dum ibi fácta exquirit 'Iliorum. adsímiliter mi hodie óptigit.
Vinctús sum, set dolís me exemi. item ílle se seruauít dolis.
'Ilio tria fŭisse audíui fata, quae illi fŭere exitio:
Sígnum ex arce sí perisset: álterum autemst Tróili mors:
Tértium, quom pórtae Phrygiae límen superum scíndere-tur.
Pária item tria ĕis tribus sunt fáta nostro huic 'Ilio.
Nam dúdum primo ut díxeram nostró seni mendácium
Et té hóspite et de áuro ét dé lémbo, ibi sígnum ex arce iam ábstuli.

PAENE **A** interiit *libri cum* **A** 951. ibi **ABCDF**. ſibi **Z** facta exquirit **B**. exquirit facta **BaDa**. exquirit fata **ABbDbCFZ** Iliorum *Gulielmus Verisim. I, 22, Scaliger.* illorum *libri cum* **A** adſimiliter **ADFZ**. autſimiliter **C**. ac ſimiliter **B**. id ſimiliter *'alibi codicum legi' Pius ait* *ante* mihi *vocem erasam* **D** optigit **BCD**. obtigit **AFZ** 952. ME **A**, *Pylades. om. reliqui* exaemi **Da** *cum rasura post eam vocem* ille se *Hermannus.* ſe ille *libri cum* **A** seruat *Hermannus* 953—956 *in iambicos (praeeunte Acidalio) sic transformavit Hermannus, repugnante etiam* **A**:

Tum tría fuisse audíui fata, quae 'Ilio exitió forent:
Ex árce signum sí perisset: álterum est mors Tróili:
Quom pórtae Phrygiae límen superum scínderetur, tértium.
Eis ítidem paria tría tribus sunt fáta nostro huic 'Ilio.

Huc Servius spectat in Virg. Aen. II, 13, cuius haec sunt in cod. Cass. verba: 'oraculis] secundum Plautum tribus: scilicet uita Troili, et si Palladium integrum mansisset in Troia, integro sepulcro Laomedontis quod in Scaea porta fuit: ut in Bacchidibus comoedia lectum est' 953. Ilio **BCDFZ**. ILL· **A**, *sed ut ultimam litteram non esse O, videri I esse notarim* tria] ia *e corr. recentissima* **B** facta **Ba**. *in* **A** *apparuit* ·MA illo **Ca** FUERE **A**. forent *reliqui* exicio **B**. exitium **D** 954. periſſet **FZ**. periiſſet **ABCD** autemst **B**. etiam ſt **B**. etiam eſt *reliqui cum* **A** 955. tercium **C** cum *libri* forte phrigię **C**. forte phrigie **D**. forte frigie **Ba**. forte frigię **Bc**. portae ſcaeae **Z**. Phrygiae *etiam Scaliger e suo cod. adscripsit. Nihil legi in* **A** *potuit* 956. patria **Z** facta **Ba** nostro *Meursius.* noſtra *libri* 957. mendatium **B** 958. oſpite **Da** ſignum *om.* **Ba**, *sup. scr.*

Iam dúo restabant fátā tunc, nec mágis id ceperam óppidum.
Post úbi tabellas ád senem tetuli, íbi ego occidi Tróilum.
Quom cénsuit Mnesílochum cum uxore ésse dudum mílitis,
Ibi uíx me exsolui. atque íd periclum adsímulo, Vlixem ut praédicant
Ab Hélena cognitum ésse próditum Hécubae. set ut olim ílle se
Blandítiis ab illa exémit et persuásit se ut amítteret,
Item égo dolis me illo éxtuli e perículo et decepí senem.
Post cúm magnifico mílite, urbis uérbis qui inermús capit,
Conflíxi atque hominem réppuli. dein púgnam conseruí seni:
Eum ego ádeo uno mendácio deuíci, uno ictu extémpulo
Cepi ab eo spolia. is núnc ducentos númmos Philippos míliti,

Bb aroe ***Da*** 959. facta ***Ba*** TUNC ***A***. tum *reliqui, nisi quod* dum ***Da*** coeperam ***BZ*** opidum ***F*** 960. tetuli, ibi ego *Hermannus:* tetuli ibi *Acidalius ut v. 811.* detuli ibi *libri* 961. Cum *libri cum* ***A*** 962. uix me exſolui ***BC***. me uix [x]&ſolvi ***D***. me uix [ex]&ſolui ***Dc***. me iniunxit ſolui ***FZ***, *cod. Schobingeri* periculum ***FZ*** adſimilo *libri* ulyſſem ***Z*** predicant *libri praeter* ***Z*** 963. Ab Helena cognitum *Acidalius.* Cognitum ab helena *libri. Non est veri simile tali quidem trochaico iambicorum continuitatem interruptam esse* eccubae ***B***. eccube ***CD***. heccube ***F*** 964. Blandiciiſ ***BCZ*** ab illa ***R****: ab ea duce Pylade Hermannus. om. libri* perſuadit ***D*** 965. Itaẹ̃ ***B*** ilio ***BC*** extuli *Dissaldeus.* expuli *libri* e periclo ***CD***. e periculo ***FZ***. periculo ***B*** 966. Post *Acidalius.* Poſtea ***B***. poſte ***CD***. poſthec ***F***. poſt haec ***Z*** urbeſ *libri* inermiſ ***Z*** 967. Conflixi ***BbFZ***. confixit ***BaCD*** 968. Eum ego adeo uno ***BDF***. Cum ego adeo uno ***CZ***. Eum adeo uno ego *Hermannus* mendatio ***BC*** extemplo ***FZ*** 969. Cepi ab eo ***R***. Coepi ***BCD***. Caepi ***Z***. Ego cepi *Hermannus*

Quos dáre se promisít dabit. * * * * *
Nunc álteris etiám ducentis úsus est, capto Ilio
Qui díspensentur, uti sit mulsum quí triumphent mílites.
Set Príamus hic multo ílli praestat. nón quinquagintá modo,
Quadrigéntos filiós habet, atque ómnis lectos síne probro:
Eos égo hodie omnis cóntruncabo duobus solis íctibus.
Nunc Príamo nostro síst quis emptor, coemptionalém senem
Vendam égo, uenalem quem hábeo, extemplo ubi óppidum expugnáuero.
Set Príamum adstantem eccum ánte portam uídeo. adibo atque ádloquar.

---

970. *Sic hunc versiculum singillatim perscriptum non* **B** *tantum habet, sed* **CD** *quoque. Quem mutilum esse censeo deperdita parte altera, quae potuit similis esse ac v. 842* ita res successit mi usque adhuc. *Cum proximis sic concinnavit Hermannus, eiectis ut putabat glossematis:*

Quos dáre se promisít dabit. nunc álteris etiam úsus est,
Qui díspensentur, út sit mulsum quí triumphent mílites.

971. capto Ilio || Qui dispensentur *Acidalius.* qui diſpenſentur || Ilio capto *libri. Quod qui tenere volet, non poterit non duos trochaicos (acatalectum cum catalectico) agnoscere sic pauculis transpositis:* Nunc etiam alteris ducentis —: *ut scribebamus Parerg. I, p. 425* diſpenſetur **CZ** triumph^{e}unt **D** 974. Quadrigentos (*ut v. 1183*) *Schneiderus gramm. lat. elem. I, p. 735 Reizio duce.* Quadringentoſ *libri* atque *Hermannus.* atque equidem *libri. Vide Prol. Trin. p.* CXLIX. *post* lectoſ *lacunam e rasura ortam* **B** probo **Z** 975. omneſ **FZ** 976. si émptor est, coémptionalem *Hermannus* ſi eſt *libri* ^{m}eptor **C** comptionalem **Ba**, *cod. Scaligeri.* co^{e}mptionalem **Bb**. comptialem *vel* cõptialẽ **CD**. comicialem **FZ** 977. habebo **CD** o^{p}pidum **D**. opidum **F** expurgauero **Z** 978. adſtantem eccum **B**. adſtante mecum **CD**. aſtantem eccum **FZ** uideo **FZ**. uidebo **CD**. uideb̲ **B**: *cui* o *adiecit recens manus* alloquar **Z**

NICOBVLVS. CHRYSALVS.

NICOBVLVS.

Quóianam uox própe me sonat?

CHRYSALVS.

O Nícobule.

NICOBVLVS.

Quid fit?

CHRYSALVS.

Euge.

NICOBVLVS.

Quíd, quod te misi, écquid egisti?

CHRYSALVS.

Hém, rogas? congrédere.

NICOBVLVS.

Gradior.

CHRYSALVS.

Optumus sum orátor. hominem ad lácrumas coegi cástigando
Máleque dictis, quaé quidem quiui cómminisci.

NICOBVLVS.

Quíd ait?

CHRYSALVS.

Verbum

---

979. *Novae scenae initium feci contra libros* *Personarum nomina usque ad v. 986 om.* ***CDa*** Cuianam *libri* nicobole ***FZ*** CHR. Euge addidi: *lacunam signaverat Hermannus* 980. Quid quod ***BFZ***. Quidquid ***CD*** ecquid ***BFZ***. hecqd ***D***. hec qd ***C*** egiſti] cogiſtin ***Z*** hem ***B***. *om. libri* gradior ***CDFZ***. congredior ***B***, *servatum a Bentleio in Phorm. V, 6, 12*

981. Optimuſ ***FZ*** hominem ad lacrumaſ coegi castigando ***B***. ad lacrumaſ coegi hominem caſtigando *libri, nisi quod* lucrumaſ ***CDa***, lachrymaſ ***Z***. hominem ad lacrumas castigando adegi *Hermannus*

Núllum fecit: lácrumans tacitus aúscultabat, quae égo loquebar:
Tácitus conscripsít tabellas: óbsignatas hás dedit mi:
Tíbi me iussit dáre. set metuo, né idem cantent quód priores.
Nósce signum: estne éius?

NICOBVLVS.

Noui. lúbet perlegere has.

CHRYSALVS.

Pérlege.
Nunc súperum limen scinditur, nunc próper adest exitium 'Ilio.
Turbát equos lepide lígneus.

NICOBVLVS.

Chrysále, ades, dum ego has pérlego.

CHRYSALVS.

Quíd me tibi adesse ópus est, quaeso?

NICOBVLVS.

'Vt scias quae scrípta sint hic.

CHRYSALVS.

Níl moror, neque scíre uolo ego.

---

982. equidem ***F*** 983. lachrymanſ ***Z*** antcultabat ***Da*** 984. obſignataſ] *ante* i *rasuram* ***B*** has dedit mi *praeeunte Acidalio* ***R*** *coll. Prol. Trin. p.* CCXCI. mihi has dedit: dein *Hermannus. Transpositione* has dedit mihi obsignatas *Bothius usus* 986. libet *libri. de prosodia vide Prol. Trin. p.* CXLIX. perlegerebaſ ***C*** 987. *Hunc versum om.* ***Ba***, *in marg. addidit* ***Bb***, *ubi nunc abscissum* ilio Hunc ***Z*** ſcindit̃•ñc *cum rasura* ***B***, *et ut* it *e corr. esse videatur* prope *Acidalius. om. libri* exicium ***BC*** 988. equoſ ***B***. equuſ *reliqui* lepide] lapideſ ***Z*** pellego ***Z*** 989—996. *Sic eiectis quae perperam iterata erant, restitui quorum in* ***B*** *perturbatissima species haec est:*

NICOBVLVS.

Támen ades.

CHRYSALVS.

Quid ópus est?

NICOBVLVS.

Taceas.

CHRYSALVS.

Nólo, inquam.

NICOBVLVS.

At uolo, ínquam.

CHRYSALVS.

Quid opust?

NICOBVLVS.

'At enim id, quod te iúbeo, facias.

CH. Quid me tibi adeſſe opuſ eſt? NI. uolo ut quod iubebo faciaſ. Vt ſciaſ quae hic ſc^r^ipta ſient.

CH. Nihil moror neque ſcire uolo. NI. tamen adeſ. CH. quid opuſt? NI. taceaſ.

Quod iubeo id faciaſ. CH. adero. NI. euge litteraſ minutaſ. CH. qui quidem uideat parum.

Verum qui ſatiſ uideat grandeſ ſatiſ ſunt. NI. animum aduortito igitur.

CH. Nolo inquam. NI. at uolo inquam. CH. quid opuſt? NI. at enim quod te iubeo faciaſ.

CH. Iuſtum ſt tuuſ tibi ſeruuſ tuo arbitratu ſeruiat.

NI. Hoc age ſiſ nunc iam. CH. ubi lubet recita. aurium operam tibi dico.

NI. Cerȩ quidem haud parſit neque ſtilo. ſed quicquid eſt pellegere certum ſt.

A quo exemplo in quibus rebus (praeter neglectam versuum distinctionem) reliqui libri discrepent, statim subieci: 1. iubeo ***CDFZ*** 2. ſcripta ***CDFZ*** 3. opuſ eſt ***FZ*** taciaſ ***Da*** 4. euge] eu ***CD***. heu ***FZ*** 5. aduorte ***FZ*** 6. aduolo ***Z*** opuſ eſt ***FZ*** te *om.* ***FZ*** 7. iuſtum eſt ***CDFZ*** tuo] tunc ***C*** ſeruiad ***Da*** 8. iam nunc ***CDFZ*** dico] dabo ***FZ*** 9. caerȩ ***Z*** equidem ***F*** pellere ***Da***. perlegere ***Z*** certum eſt ***CDFZ*** 989. Quid me tibi opus ést adesse *Hermannus* *Ab eodem sumpsi* scripta sint hic, *v. 993* Cerae haud

CHRYSALVS.

'Adero. iustumst: tŭus tibi seruos tuo árbitratu séruiat.

NICOBVLVS.

Vah,

Cérae haut parsit néque stilo. set quícquid est, pellégere certumst.

Hoc áge sis nunc iam.

CHRYSALVS.

'Vbi lubet, recita: aúrium operam tíbi dico

NICOBVLVS.

Eúge litterás minutas.

CHRYSALVS.

Quí quidem uideát parum oculis:

Vérum qui satis uídeat, grandes sátis sunt.

NICOBVLVS.

Animum aduórtito igitur.

'Patér, ducentos Phílippos quaéso Chrýsalo

Da, si ésse saluom uís me aut uitalém tibi.'

CHRYSALVS.

Malúm quidem hercle mágnum: tibi dicó.

(quod praeiit Guyetus), *v. 995* oculis, *quod ille sic collocavit:* parum óculis uideat. *Versum 992 octonarium e septenario effeci addito* Vah: *hac transpositione* séruiat tuo árbitratu *Hermannus. Versum 994, ut bonum per se octonarium iambicum, interim servavi: vix tamen dubitans quin ad trochaicos numeros rectius revocarit Hermannus:* Hóc age sic nunc. CH. úbi lubebit, récita: tibi dico aúrium operam   997. *Novam hinc scenam* ***CD*** *ordiuntur, vacuo spatio praemisso* ***CDa****, cum hac inscriptione* NICOBOLVS CHRISALVS ***Db***. EPĪA (*h. e.* EPISTOLA) *in singulari versu praemittit* ***B***. *Eandem idem notam singulis epistulae partibus praefigit*   NIC. ater ***C***. NIC. O pater ***D***. O pater ***FZ***   philipp•oſ *c. ras.* ***B***   queſo ***BCDF***   998. ſaluum *libri*   me uiſ ***F*** *ante* aut *lacunam e rasura* ***B***   999. CHR. ***FZ***. *om.* ***BCD***   Molum ***D***   magnum tibi dico. NI. quid eſt ***FZ***. magnum. CH. tibi dico. NI. quid eſt ***CD***. magnum   tibi dico. CRI. quid eſt ***B***

NICOBVLVS.

Quid est?

CHRYSALVS.

Non príus salutem scrípsit?

NICOBVLVS.

Nusquam séntio.

CHRYSALVS.

Inde á principio iam ínpudens epístulast
Non dábis, si sapies; uérum si das máxume,
Ne ille álium gerulum quaérat, si sapiét, sibi:
Nam ego nón laturus súm, si iubeas máxume.
Sat síc suspectus súm, quom careo nóxia.

NICOBVLVS.

Auscúlta porro, dum hóc quod scriptumst pérlego.
'Pudét prodire me ád te in conspectúm, pater:
Tantúm flagitium té scire audiuí meum,
Quod cúm peregrini cúbui uxore mílitis.'
Pol haú derides: nám ducentis aúreis
Philippís redemi uítam ex flagitió tuam.

CHRYSALVS.

Nihil ést illorum, quín ego ílli díxerim.

1000. CHR. *om.* ***B*** NIC. *om.* ***Da*** 1001. *huc transposuit Acidalius, qui in libris sequitur post v. 1006* inpudenſ, *non* imp., ***B***, *in quo post eam vocem lacuna est e rasura orta* epiſtula eſt ***F***. epiſtola eſt *reliqui* 1002. No[n]dabiſ ***D*** ſapiſ ***Ca***. ſapeſ ***Cb*** maxime ***B*** 1003. gerurulum ***C*** querat ***BCDF*** 1004. non *sup. scr.* ***B*** *ead. m.* maxime ***B*** 1005. cum *libri* 1006. ſcriptum ſt ***B***. ſcriptum eſt *reliqui* pellego ***F*** 1007. NI. *praemittunt* ***CDFZ***, EPĨA. ***B*** conſpectu ***B*** 1008. flagicium ***C*** ſciu[re]i audire[ui]i ***D*** *m. ant.* ſciuire audiuire ***C*** 1009. multiſ ***C*** 1010. NIC. *praemittit* ***B*** haud *libri* 1012. N[hi]il ***C*** illi *om.* ***Da***, *sup. scr.* ***Db***

NICOBVLVS.

‘Stulté fecisse fáteor. set quaesó, pater,
Ne me, ín stultitia sí deliqui, déseras.
Ego ánimo cupido atque óculis indomitís fui:
Persuásumst facere, quŏius me nunc factí pudet.’
Prius cáuisse ergo quám pudere aequóm fuit.

CHRYSALVS.

Eadem ístaec uerba dúdum dixi illi ómnia.

NICOBVLVS.

‘Quaeso, út sat habeas íd, pater, quod Chrýsalus
Med ŏbiurgauit plúrumis uerbís malis,
Et mé meliorem fécit praeceptís suis,
Vt ĕi te habere grátiam aequom sít bonam.’

CHRYSALVS.

Estne ístuc istic scríptum?

NICOBVLVS.

En specta, túm scies.

CHRYSALVS.

Vt, quí deliquit, súpplex est ultro ómnibus.

1013. Ni.] epĩa. **B** feti**ſ** **ſ**e **Da** que**ſ**o **BCDF** 1014. **ſ**tultia **C**. **ſ**tulti•cia *c. ras.* **Da** *ante* **ſ**i *aliquid erasum in* **B** 1016. Per**ſ**ua**ſ**um **ſ**t **B**. per**ſ**ua**ſ**um e**ſ**t *reliqui* quoiu**ſ** **B**. cuiu**ſ** *reliqui.* qui *nescio quo sensu Scaliger* nunc me **Z** facti *om.* **C** 1017. Nic. *praemittit* **B**, Chr. **Db** cauisse *Acidalius.* te caui**ſſ**e *libri* equm **B**. aequum **CZ**. equum **F** 1018. dixi illi *Hermannus.* illi dixi *libri* 1019. Ni.] epĩa. **B** Que**ſ**o **BCDF** 1020. Med *Bothius.* Me *libri* plurumi**ſ** **C**. plurimi**ſ** *reliqui* 1021. precepti**ſ** **BF** 1022. ĕi te **R**. te ei *libri* equum **BF**. aequum *reliqui* 1023. E**ſ**ue (t) **B** *ead. m.* en **R**. em **B**. hem *reliqui* **ſ**pectatum **B**. **ſ**pectadum *Gruterus* 1024. quid **Z** deliquid **Da** **ſ**ubplex **D**

NICOBVLVS.

'Nunc sí me fas est órare etiam abs té, pater,
Da míhi ducentos númmos Philippos, te óbsecro.'

CHRYSALVS.

Ne unúm quidem hercle, sí sapis.

NICOBVLVS.

Sine pérlegam:
'Ego iúsiurandum uérbis conceptís dedi,
Datúrum id me hodie múlieri ante uésperum,
Prius quam á me abiret. núnc, pater, ne péierem,
Cura, átque abduce me hínc ab hac quantúm potest,
Quam própter tantum dámni feci et flágiti.
Caue tíbi ducenti númmi diuidiaé fuant:
Sescénta tanta réddam, si uiuó, tibi.
Vale átque haec cura.' quíd nunc censes, Chrýsale?

CHRYSALVS.

Nihil égo tibi hodie cónsili quicquám dabo,
Neque ego haút committam ut, sí quid peccatúm siet,

1025. NIC.] EPĨA ***B*** orare etiam abs te ***B***. obſecrare abſ te *libri, quod e proximo versu ortum.* obsecrare te *Acidalius* 1026. numboſ ***B*** 1028. EPĨA *praemittit* ***B*** 1029. odie ***Da***

1030. pater ne peierem *Camerarius.* pater ne periurem ***BDFZ***. ne periurem ***C***. ne periurem pater *Pylades. Mentitur Scioppius Susp. lect. V, 15* 1031. adduce ***C***. abduc ***FZ*** poteſt ***Ba***. poteſ ***Bb*** *cum reliquis* 1032. qua propter ***Z*** dãpni ***CD*** flagicii ***C***. flagitii *reliqui* 1033. diuidiae *Camerarius.* diuitiae ***BZ***. diniciae ***C***. diuitie ***DF*** 1034. ſexcenta ***DcFZ*** tantum ***Z***. tanta *etiam Pytadis codd.* *inter* tibi *et* uale *rasuram* ***D*** 1035. hec ***CF*** NIC. quid ***B*** cenſeſ] n *e corr.* ***B***. ceſſeſ ***D*** chryſa[l]e ***C*** 1036. Ni[hi]l ***C*** hodie conſilii ***BCDF***. conſilii hodie ***Z*** 1037. Neque ego haud *libri: quod e vide Mus. phil. nov. IV, p. 582* quid *c. ras.* ***D*** *(fortasse fuit*

Fecísse dicas dé mea senténtia.
Verum, út ego opinor, égo si in istoc sím loco,
Dem pótius aurum, quám illum corrumpí sinam.
Duae cónditiones súnt: utram accipiás, uide:
Vel ut aúrum perdas uél ut amator péieret.
Ego néque te iubeo néque ueto neque suádeo.

NICOBVLVS.

Miserét me íllius.

CHRYSALVS.

Túus est, non mirúm facis.
Si plús perdundum sít, perisse sátius est,
Quam illút flagitium uólgo dispaléscere.

NICOBVLVS.

Ne ille édepol Ephesi múlto mauellém foret,
Dum sáluos esset, quám reuenissét domum.
Quin égo, istic quod perdúndumst, properem pérdere?

---

quit) fiet ***DFZ*** 1038. dicaſ *cum rasura* ***D*** de mea ***Z***. de me mea ***BDF***. dē mea mē ***C***. de meamet ***B*** *olim* 1039. Nɪc. *praefigit* ***B*** ego si *Hermannus*. ſi ego *libri* ſim ***BCDF***. ſum ***Z*** 1041. due ***CDF*** utram *Guyetus*. utram tu *libri*. tu utram *Acidalius* 1042. perdã ***Bb*** peieret *Camerarius*. periuret *libri* 1043. Cʀɪ. *praemittit* ***B*** nec te ***F*** 1044. faciāſ ***B*** 1045. periſſe ***Z***. periiſſe *reliqui* satius est *Scaliger, Dousa*. ſuauiuſt ***B***. ſuauiuſ eſt *reliqui* 1046. illum ***B***. illud *reliqui* uulgo solus ***F*** 1047 *et* 1048 *tantum in margine* ***Bb*** *habet* ephi ***Z*** molto ***D*** 1048. ſaluuſ *libri* *Sequitur in* ***C*** *bibliopegi vitio huc traiecta membrana exitum fabulae complectens a versus 1063 verbis* Audeſ qui non 1049. Quin ego, istic quod perdundumst, properem perdere? ***R***. Quid ego iſtie quod perdundum eſt properem perdere? ***BDFZ***, *nisi quod* perdundu ſt ***B***. Quid ergo iſtie quod perdundum eſt propere perdere ***C***. Quin ergo iſtic *in 'antiquis exemplaribus' esse Pius testatur.* Quid ego istuc? quod p. e. properem perdere *Acidalius*, Quid ego istic? q. .p e. properem perdere *Bothius*: *uterque sine interrogatione.*

Bínós ducentos Phílippos iam intus écferam:
Et míliti quos dúdum promisí miser,
Et ístos. mane istic: iam éxeo ad te, Chrýsale.

CHRYSALVS.

Fit uásta Troia, scíndunt proceres Pérgamum.
Sciui égo iamdudum fóre me exitium Pérgamo.
Edepól qui me esse dícat cruciatú malo
Dignúm, ne cum illo pígnus haut ausím dare:
Tantás turbellas fácio. set crepuít foris:
Ecfértur praeda ex Tróia. taceam núnc iam.

NICOBVLVS.

Cape hóc tibi aurum, Chrýsale: i, fer fílio.
Ego ád forum autem hinc íbo, ut soluam míliti.

CHRYSALVS.

Non équidem accipiam: prȍin tu quaeras quí ferat.
Noló mihi credi.

NICOBVLVS.

Cápe uero: odiosé facis.

Quin ego istuc, quod p. e., properem perdere? *Bothius olim.* propero (*e* quin *pendens*) *pro* properem *Gruterus. Vide Acidalium etiam alia comminiscentem* 1050. philippoſ ducentoſ (with » » above) **B** ecferam **BaCDa**. efferam **BbDcFZ** promiſimuſ eret iſtoſ **C** 1053. CHR. fit (Fecit above) **Dc** 1054. exicium **B**. *A Plauto nescio an* exitio *scriptum sit ut v. 947* 1056. digno (v above) **D** cum *Hermannus.* ego cum *libri. Cf. Philologi II, p. 72. III, p. 465* haud *libri* auſim] ſim *e corr.* **B** 1057. turbellaſ *omnes* 1058. Ecfertur **BaCDa**. Effertur **BbDcFZ** preda **BF** 1059. cap^e hoc tibi **D**. Cape cape hoc *Scaliger* i] id eſt (imp. above) **F**. ·i· **D**: *vide ad v. 901* 1060. militi *Lambino duce Bothius.* militem *libri* Ego aútem hinc ibo ad fórum, ut absoluam militem *Scaliger* 1061. queraſ **BCDF** 1062. Nolo mihi **Ba**, *Hermannus.* Nolo ego mihi **Bb** *cum reliquis* odioſe faciſ care uero *Chari-*

CHRYSALVS.

Non équidem capiam.

NICOBVLVS.

At quaéso.

CHRYSALVS.

Dico ut rés se habet.

NICOBVLVS.

Moráre.

CHRYSALVS.

Nolo, inquam, aúrum concredí mihi.
Vel da áliquem qui me séruet.

NICOBVLVS.

Odiosé facis.

CHRYSALVS.

Cedo, sí necessest.

NICOBVLVS.

Cúra hoc. iam huc reuénero.

CHRYSALVS.

Curátumst esse té senem misérrumum.
Hoc ést incepta efficere pulcre: uél mihi
Euénit, ut ouans praéda onustus céderem.

---

sius p. 187 1063. queſo **BCDF** 1064. morare? **C** credi **F** 1065. Vel da aliquem qui me ſeruet **B**. *om.* **CDFZ** odiose *Guyetus.* ohe odioſe *libri. Vide Prol. Trin. p.* CCXIX. CCXII. 1066. neceſſe ſit (est) **C**. neceſſe eſt *reliqui* ho **C** iam huc *Hermannus, ut Mil. glor. 863.* iam ego huc **BCDF**. iam ego **Z** 1067. Curatum eſt (ſecum) **BCFZ**. Coratum eſt **D** miſerumum **B**. miſerrimum **FZ** 1068. pulchre: uel *Bothius.* pulchre (pulcre **B**) ueluti *libri.* pulchre, uti nunc *Guyetus.* ueluti nunc, *deleto* pulchre, *Hermannus* 1069. preda **BF** honuſtuſ **Ba** cederem *Scaliger, Bentleius in Hor. Epist. II, 1, 67.* incederem *libri. cf. Goellerum in Trin. p. 131, Kampmannum de reb. mil. p. 41*

Salúte nostra atque úrbe capta pér dolum
Domúm reduco iam íntegrum omnem exércitum.
Set, spéctatores, uós nunc ne mirémini
Quod nón triumpho: péruolgatumst, níl moror.
Verúm tamen accipiéntur mulso mílites.
Nunc hánc praedam omnem iam ád quaestorem déferam.

1071. educo ***FZ*** iam integrum ***B***. integrum *libri*. ego integrum *Hermannus* 1072—1075: *vide Parerg. I, p. 423 sqq.*
1073. peruulgatum eſt *libri* nil *solus* ***F*** 1075. predam ***BF*** iam ***B***. *om. reliqui* queſtorem ***BCDF*** defferam ***Z***

ACTVS VI.

P H I L O X E N V S.

Quam mágis in pectore mĕo foueo, quas méus filius turbás turbet,
Quam se ád uitam et quos ád mores praecípitem ille inscitú' capessat,
Magis cúraest magisque adfórmido, ne is péreat neu corrúmpatur.
Scio: fúi ego illa aetate ét feci illa ómnia: set moré modesto.
Duxi, hábui scortum, pótaui, edí, donaui: at enim íd raro.
Neque plácitant mores, quíbus uideo uolgó gnatis essé parentis.

Act. IV. Scen. 10. PHILOXENVS SENEX ***B***. *om.* ***CD***. Nicoboluſ ***FZ***. *Primo versui* NICOB. *psaemillunt* ***CD*** *Anupaesticis acatalectis et catalecticis alternantibus olim descripserat Hermannus Elem. doctr. metr. p. 415 sq., continuis octonariis rectius idem nuper. Vide eius praef. p. v.* 1077. amoreſ ***Z*** precipitem (*vel* p̃cipitẽ) ***BCDF*** ille *addidit Hermannus* inscitu' *scripsi ut commodius numerorum ratio perspiceretur.* inſcituſ ***BCDF***. inſcitiſ ***Z*** capeſcat ***C*** 1078. curae eſt *libri* adſormido ***BFZ***. afformido ***CD*** peread ***Da*** 1079. ego fui ***B*** illa *om.* ***C*** 1080. 1081 *sic collocarunt Scaliger, Acidalius, Pareus: inverso ordine libri* 1080. Dixi ***C*** edi *Mercerus apud Gulielmum Misc. qu. c. 3.* dedi ***BDFZ***. dedi•• ***C*** *cum rasura, ante quam* et *scriptum fuit* at enim *Pareus.* et enim *libri.* sed enim *Dousa, Acidalius* 1081. quis *Guyetus* uolgo ***CDZ***. uulgo ***BF*** gnatiſ ***Z***. gnatoſ

Ego dáre me ludum mĕo gnato institui, animo suo ut óbsequium
Sumére possit: aequom ésse puto: set ením nimis nolo désidiae
Et [néquitiae illum operám] dare. nunc ad Mnésilochum, quod mándaui,
Viso, écquid eum mi ad uírtutem aut ad frúgem opera sua cómpulerit:
Sicút eum, si conuénit, scio fecísse: eost ingenió natus.

---

reliqui parenteſ *libri* 1082—1086 *sic disposui, quorum in* ***B*** *haec descriptio satis ut apparet perturbata:*

Ego dare me ludum meo guato iustitui ut auimo obſequium ſumere poſſit.
Equum eſſe puto. sed nimiſ nolo deſidiae ei dare ludum.
Nunc mueſilochum quod mandaui uiſo ecquid eum ad uirtutem
Aut ad frugem opera ſua compulerit.
Sicut eum ſi conuenit ſcio feciſſe. eoſt ingenio natuſ.

A quo exemplo (praeter neglectam versuum distinctionem) reliqui libri sic discrepant: 1. medũ ***C*** [lu]nato ***FZ*** animũ ***C***, *sed* ũ *e corr.* obſequium ***BC***. obſequio[v] ***D***. obſeqũdo ***F***. obſequi daudo ***Z***. *Huc respicit Donatus in Andr. I, 1, 41:* 'falsum est autem quod Cicero dixit *obſequium* primum dixisse Terentium, cum et Plautus et Naeuius ante dixeriut.' 2. Aequum ***Z*** uolo ***Z*** 3. ad *addidit Acidalius* me[n]ſilochũ ***C*** cum ***Z*** 4. conpulerit ***C*** 5. si *om.* ***FZ*** eo eſt ***CDFZ*** *Quattuor versibus sic omnia comprehendit Hermannus:*

Ego dáre ludum guato iustitui, auimo óbsequium ut sumére possit:
Aequom ésse puto: sed nímis nolo. uunc Mnésilochum, quod máudaui,
Viso, écquid eum ad uirtútem aut ad frugem ílle opera sua cómpulerit:
Sicút eum scio, si cóuuenit, fecísse: eo est iugenió natus.

Quae ratio universa si prae nostra placeat, saltem propius a veritate abesse hanc versuum conformationem putarim, ad uirtutem aut *ut pro glossemate habeantur:*

Ego dáre me ludum gnáto iustitui, animo óbsequium ut sumére possit:
Aequom ésse puto: set nímis nolo desídiae. nunc ad Mnésilochum,
Quod máudaui, uiso, écquid eum mi ad frúgem opera sua cómpulerit.

Ceterum ultimo versu nescio an catalexis praestet eo ingenio natust

NICOBVLVS. PHILOXENVS.

NICOBVLVS.

Quicúmque ubiubique sunt, quí fuerunt quiqué futuri sunt pósthac
Stultí, stolidi, fatuí, fungi, bardí, blenni, buccónes,
Solús ego omnis longe ántideo stultítia et moribus móris.
Perií. pudet: hocine me aétatis ludós bis factum indígne?
Magis quam íd reputo, tam mágis uror, quae méus filius turbáuit.
Perdítus sum, atque eradícatus sum: omníbus exemplis crúcior.

Act. V. Scen. 1. NICOBOLVS SENEX. PHILOXENVS SENEX **B**. NICOBOLVS. PHILOXENVS **D** *et, nisi quod* Philoxeneſ, **FZ** *Anapaesticis septenariis hanc scenam nuper Hermannus descripsit: septenariis octonariisque idem olim in Elem. doctr. metr. p. 414 sq.* 1087. Quicúmque ubiubíque sunt, quí ſuerúnt **R**. Quicumque ubiq' ſuut qui fuerunt **B**. Quicuuque ubi ſunt qui fuerunt **CDF**, *et* qui *in* quique *mutato* **R** *olim.* Quicunque ubi ſunt qui ſaere **Z**. ubi ubi *e cod. Schobingeri affert Pareus.* Qui sunt et ubi ubi, quique ſuerunt *Hermannus* future **Ba** poſthaec **Ba**

1088. *attulit Festus Pauli p. 35 M. ex eoque A. Mai Thesaurus latinitatis p. 72, hic quidem sic:* ſtulti ſtolidi blemui buconeſ ſtolididi **F** buconeſ **CD** 1089. omueſ **Z** *post* longe *lacunam e rasura* **B** antideo *Bothius.* antedeo **BCDa.** ante eo **DcFZ** ſtulticia **BFZ** moris *Hermannus.* indoctiſ *libri* 1090. *post* pudet *lacunam e rasura* **B** hocciue *libri* ludoſ biſ **BC**. luduſ hiſ **DF**. ludam hiſ **Z**. *Cf. Parerg. I, p. 427 sqq.* factum *Hermannus.* factum eſſe *libri*

1091. Magis quam] quam magiſ **Z** repeto **FZ** quae *Camerarius.* quẽ *vel* quem *libri* tabauit **Ba** 1092. atque *Hermannus.* atque etiam *libri* exemibliſ **C** crucior **CDFZ**

Omnía me mala conséctantur, omníbus interii exítiis.
Chrysálus me hodie deláccrauit, Chrysálus miserum spoliáuit:
Is scélus me usque dolis áttondit doctís indoctum ut lúbitumst.
Ita míles memorat méretricem esse, uxórem quam ille esse ăibat;
Omníaque, ut quidque actúmst, mémorat: sibi eam húnc annum condúctam:
Relicúom id auri factúm, quod ego ei stultíssumus homo promíssem.
Hoc, hoc ést, quo pectus péracescit, hoc est démum quod percrúcior:

---

excrucior **B** 1093. Om•nia *c. ras.* **B**. nã **F** me *sup. scr.* **B** *m. ant.* interii exitiis *Hermannus.* exitiiſ interii *libri, nisi quod* exiciiſ **C**, *post* exitiiſ *autem lacunam e rasura habet* **B** 1094. me hodie delacerauit **B**. me hodie lacerauit *libri, nisi quod* lazerauit **D**. med hodie lacerauit *Hermannus olim*, hodie me lacerauit *idem nuper.* autauit *pro* lacerauit *e suo cod. Scaliger ascripsit: in quo latere vel* aurauit *vel* deaurauit *vel* mactauit *vel* autlauit *coniecit* miserum *Hermannus.* me miſerum *libri* 1095. Is scelus me usque dolis attondit **B**: *nisi* me *males post* dolis *collocare.* Iſ me ſceluſ auro uſque attondit doliſ **BCFZ**, *nisi quod* adtondit **Z**. Iſ ſceluſ auro uſque attondit doliſ **D**. auro (*huc invectum e v. 1101*) *delevit Camerarius* lubitum ſt **B**. lubitum eſt **CD**. libitum eſt **FZ** 1097. *post* mileſ *parvam lacunam e rasura* **B** esse, uxorem quam ille esse aibat **B**. eſſe eam quam ille uxorem eſſe aiebat **B**. eſſe quam ille uxorem eſſe aiebat *reliqui.* quam ille úxorem esse aiébat *Hermannus, deleto ab initio* esse 1097. Omnia ut **B**: Omnia[q] ut **Bc** quidque **BCF**. quidquid **D**. quodque **Z** actum eſt *libri* memorat: sibi eam *Hermannus.* memorauit eam ſibi *libri. Fallitur Beckerus p. 12: cf. Prol. Trin. p.* CLII. conductu̱ (ã) **C** 1098. Relicum **B**. reliquum *reliqui* eiſ **Da** ſtultiſſimuſ *libri.* stultus (*servato* promisissem) *Hermannus* promissem *Reizius.* promiſiſſem **BDF**. promiſiſſem **C**. permiſiſſem **Z** 1099. Hoc est, hoc est *Acidalius* quo

[Me hoc aetatis ludificari: immo edepol sic ludos factum]
Canó capite atque albá barba miserúm me auro esse emúnctum.
Perii, hóc seruom meum nón nauci facere ésse ausum. atque ego, si álibi
Plus pérdiderim, minus aégre habeam minusque íd mihi damno dúcam.

P HILOXENVS.

Cérto hic prope me míhi loqui nescio quis uisust. sét quem uideo?

---

pectus **R**. quod **BCDF**. *om.* **Z**. quod pectus *Hermannus* per-acefcit **Z**. peraccefcit, *sed* ac *e corr.*, **B**. peracceſſit **C**. peraceſſit **F**. pacceſſit (al. aceſcit) **Da**. pacceſſit (per al. aceſcit) **Dc** 1100. *ἠθέτηκα ut ad v. 1090 similitudinem confictum. Interpolationis indicio hic quoque ut alibi saepe (velut Bacch. 989 sqq. et fortasse 1082 sqq.) turbata versuum descriptio est, quae haec est in* **B**:

Relicum id auri factum quod ego ei ſtultiſſimuſ
Homo promiſiſſem. hoc hoc eſt quod peraccefcit
Hoc eſt demum quod percrucior me hoc aetatiſ ludificari
Immo edepol ſic ludoſ factum
Cauo capite atque alba barba miserum me auro eſſe emunctum.

Ceterum etatiſ **CDF** ędepoli **Z** luduſ **C** 1101. Cono **Ba**, Cono (a) **Bb** alba] cana *codex Romanus Longolii* 1102. ſeruum *libri* non *om.* **Ba**. ñ *inseruit* **Bb** nauti **DF** ſi] ſibi **Z** 1103. egre **BCDF** habebam **Ba** dampno **CD** 1104 *et* 1105 *trochaicos octonarios constitui, quibus transitus fit ad bacchiacos numeros* mihi loqui nescio quis **R**, *sublata* loquĭ *verbi correptione, quam effugere nesciebam Prol. Trin. p.* CLXVIII. mihi neſcio quiſ loqui *libri.* néscio quis loquí mihi *Bothius.* mihi nescio quis lóquier *idem olim: improbante Kampmanno de* AB *praep. p. 20* uiſuſ ſt **B**. uiſuſ eſt *reliqui* mneſilochi eſt **Z**. mneſilochi *reliqui* aerumnae **R**. aerumnae et mei mali *cum glossemate libri, nisi quod* erumnae **B**, erumne **CDF**

Híc quidem patér Mnesilochist.

NICOBVLVS.

Eúge, socium aerúmnae uideo.

Philóxene, salue.

PHILOXENVS.

Ét tu, unde agís te?

NICOBVLVS.

Vnde homó miser atque ínfortunátus.

PHILOXENVS.

At pól certo ego íbi sum, esse ubi hóminem decét miserum atque ínfortunátum.

NICOBVLVS.

Igitúr nos parí fortuna, aétate ut súmus, utimúr.

Anapaesticos Hermannus continuavit:

Certo hic prope me mihi néscio quis uisús loquist. sed quem uídeo?
Pater hic quidem Mnesilochíst. NI. socium, euge, aerúmnae atque mali uídeo:

quorum priorem sic conformabat in Iahnii Annal. phil. nov. t. XXXV, p. 195:

Certe hic prope me mihi uísu' loqui nescio quis. s. q. u.

Parum probabiles sint, de quibus cogitet quispiam, bacchiaci hexametri tales:

Certo hic prope me míhi nesció quis loquí uisus ést. set quem uídeo?
Hercle hic quidem patér Mnesilochist. NI. euge sócium aerumnae ét mei mali uídeo.

Contra certa est talium bacchiacorum descriptio a v. 1106 *ad* 1108: *quae debetur Hermanno. Nec vel hic, vel in superioribus praeter v. 1098—1100, vel in eis quae consequuntur praeter v. 1110. 1111, a nostra descriptione discrepat qua **B** utitur terminandorum versuum ratio* 1106. agis te *Hermannus.* agiſ *libri* 1107. PHILOIXEN' ***C*** pol certo ego *Hermannus.* pol^{e}go ***C.*** pol ego *reliqui* ibi] ubi ***Z*** hominem decet miserum *Hermannus.* miſerum hominem decet *libri* infortu^{n}atum ***C*** 1108. nos ***R.*** *om. libri* utimur philoxen' ſic ***C*** *Transposuit Hermannus:* Pari igitur fortúna utimúr nos, aetáte ut sumús. Sic est.

PHILOXENVS.

Sic est. sét tu,

Quíd tibist?

NICOBVLVS.

Pól mihi aegrést idem quód tibi.

PHILOXENVS.

Númquidnam ad fílium haec aégritudo áttinet?

NICOBVLVS.

'Admodum.

PHILOXENVS.

Idém mihi mórbus in péctorest. [1071]

NICOBVLVS.

'At mihi Chrýsalus óptumus homó meum
Pérdidit fílium, me átque rem omném meam.

PHILOXENVS.

Quíd tibi ex fílio nam, óbsecro, aegrést?

NICOBVLVS.

Scies:

'Is perit cúm tuo: aeque ámbo amicás habent.

---

séd tu 1109 *sqq. creticos Bothius descripsit, a v. 1112 etiam Hermannus Etem. doctr. metr. p. 213* tibi ſt ***B***. tibi eſt *reliqui* aegrest idem quod ***R****: quando* curae idemst quod *parum Plautinum.* par idem eſt quod ***BCD***. par idem quod eſt ***FZ*** tibi philoxenuſ numquidnam ***C*** Numquid ad *Bothio praeeunte Hermannus* egritudo ***BCDZ*** adtinet ***BF*** 1111. *cum* 1110 *in unum contraxit* ***B*** pectore ſt ***B***. pectore eſt *reliqui* 1112. obtumuſ ***D*** homo meum *Hermannus, sic nuper transponens:* 'At mihi iste óptumus Chrýsalus homó meum. — homo *sine* meum *libri. Frustra est Beckerus p. 24* 1114. egre ſt ***B***. egre eſt ***CDF***. egre ẽ ***Z*** 1115. Is perit *Bothius.* iſ periit ***Z***. Id. periit ***B***, *item* id. periit *reliqui, pronomen cum* scies *iungentes.* Periit is *Hermannus* aeque ambo *idem.* atque ambo aeque *libri, nisi quod* eque ***CDF***. ambo aeque *Acidalius.* atque ambo *Guyetus*

PHILOXENVS.

Quí scis?

NICOBVLVS.

Vidi.

PHILOXENVS.

Heí mihi místero: dispérii.

NICOBVLVS.

Quíd dubitamus púltare atque huc éuocare ambós foras?

PHILOXENVS.

Haút moror.

NICOBVLVS.

Heus Bácchis, iube sis áctutum aperirí foris,
Nísi mauoltis fŏris et postis cómminui secúribus.

1116. *creticum catalecticum effeci addito* misero *ante* uidi *rasuram* ***B*** hei] ei ***BC*** 1117. amboſ ***BCD***. ambaſ ***FZ*** 1118. h^a^ud ***C*** moror ego *Hermannus ante* NIC. *rasuram* ***B*** apperiri ***D*** foreſ ***BCDF***. *om.* ***Z*** 1119. niſi *sup. scr.* ***C*** *ead. m.* mauoltiſ ***BCDF***. mauelíſ ***Z***. uoltis *Hermannus.* mauis *Guyetus. Aut* mauoltis *aut* foris *pronuntiando contrahitur* foreſ *libri, nisi quod* foraſ ***Ba*** poteſ ***Ba***. poſteſ ***Bb*** *cum reliquis*

BACCHIDES. NICOBVLVS. PHILOXENVS.

BACCHIS.

Quis sónitu ac tumúlto tantó nominát me atque tám pultat aédis?

NICOAVLVS.

Ego átque hic.

BACCHIS.

Quid hóc est negóti nam, amábo? quis hás ouis adégit?

NICOBVLVS.

Ouís nos uocánt pessumaé.

Act. V. Scen. 2. BACHIDES DVAE. SENEX II. ***B***. *om.* ***CD***. Bachiſ. Nicoboluſ. Bachiſ altera. Philoxeneſ ***F*** *et omisso* altera ***Z***

1120. 1121 *bacchiacos hexametros constitui, quorum in* ***B*** *haec descriptio:*

BA. Quiſ ſonitu ac tumultu tanto nomine nominat
Me atque pultat edeſ? NI. ego atque hic. BA. quid hoc eſt negotii?
Nam amabo quiſ haſ hic ouеſ adegit?

Vbi v. 1. Qui ſoutu ***X*** tumulto tanto ***C***. tumultu tanta ***BaDa***. tumultuanti ***FXZ*** nomine *om. Pylades* 2. aedeſ ***CDX*** hic bahiſ quid ***D*** negocii ***FZ*** 3. ambo ***F*** huc ouiſ ***CFXZ***. hc couiſ ***D***, *et sup. scr.* ſex uocat oueſ ***Db*** ouis *monosyllabum: alioqui licebat* quis ouis has adégit *Tres tetrametros effecit Hermannus:*

Quis sónitu ac tumúltu tantó nominát me?
Quis hás pultat aédis? NI. ego átque hic. BA. quid ést hoc
Negóti nam, amábo? quis ouís huc adégit?

1122. *Hinc usque ad finem fabulae cum nostra versuum descriptione* ***B*** *congruit, nisi ubi aliud testabimur. In eodem solo* BACCHIS *et* SOROR *nominibus meretrices distinguuntur* Quiſ *pro* Ouiſ ***Ba*** uocat ***B*** peſſumę? SOROR. paſtor ***B***. peſſume. BA. paſtor

SOROR.

Pastor hárum
Dormít, quom eunt síc a pecú palitántes.

BACCHIS.

At haút pol nitént: sordidae ámbae uidéntur.

SOROR.

Attónsae quidem ámbae usque súnt.

PHILOXENVS.

Vt uidéntur
Derídere nós.

NICOBVLVS.

Sine suo úsque arbitrátu.

BACCHIS.

Rerín ter tu in ánno has ouís tonsitári?

SOROR.

Pol hódie altera haéc iam bis détonsa cértost.

FZ. peſſumae; paſtor ***X***. Bachis. peſſume paſtor ***CD*** harum] a *e corr.* ***B*** 1123. quóm eunt sic ***B***. quom hae eunt ſic *cum spatiis (altero quidem e rasura)* ***B***. cum hae (he ***F***) eunt ſic ***FXZ***. cum haec (hec ***D***) eunt ſic ***CD***. cum h̄ eunt *Charisius p. 113: unde facile efficias* quom haec eunt, *nisi molestum sit iteratum pronomen.* sic quom eúnt *Hermannus* peccu ***D*** li palitantes *Camerarius.* balitanteſ *libri, nisi quod* batanteſ ***C***. halitanteſ *Charisius* 1124. Ba. ***BZ***. *om.* ***CD***. Philox. ***FX*** At haut pol uitent: sordidae ambae uidentur ***B***. At pol nitent haud ſordidae uidentur ambae *libri, nisi quod* Et ***Z***. At edepol nitent: sordidae ambae haud uidentur *Bothius.* At hae pol n. s. a. h. u. *Hermannus.* At pol haud n. s. ambae uidentur *Lomanus Spec. crit. p. 46* 1125. Soror ***B***. *om.* ***CDa***. Nic. ***Db***. Ba. ***FXZ*** Attonsae *Bothius.* Attonſae hae ***Z***. At tonſae hae ***B***. Attonſae he ***CD***. At tonſae haec ***X***. At tonſe he ***F*** Phil. ***B***. *om.* ***CD***. Nic. *reliqui* 1126. Nic. ***B***. *om.* ***CD***. Phil. *reliqui* 1127. *Hunc antecedenti continuat* ***B*** Ba. *om.* ***CDX*** Rerinter ***B***. rerim ter ***X***. rein ter ***Z*** tu in anno has ***B***. in anno tu haſ *libri* ouis *addidi praeter libros.* Hem rerin' tu in anno ter has tonsitari *Hermannus* 1128. Soror ***B***. *om.* ***CD***. Ba. ***Z***. Nic. ***FX*** altera haec ***B*** *Parerg. I, p. 405.*

BACCHIS.

Vetulaé sunt minae ámbae.

SOROR.

At bonás fuisse crédo.

BACCHIS.

Vidén limulís, obsecro, út contuéntur?

SOROR.

Ecástor sine ómni arbitrór malitia ésse.

PHILOXENVS.

Merito hóc nobis fít, qui quidem húc uenerímus.

BACCHIS.

Cogántur quidem íntro.

SOROR.

Haut sció quid eo opús sit:

Quae néc lacte néc lanam habént. sic sine ástent.

Exóluere, quánti fuere: omnis frúctus

---

altera *libri*. altera eſt *et in fine* certe *Bothius* certo eſt *libri* 1129. BA. ***FXZ***. *om*. ***BCDa***. P (*sic*) ***Db*** Vetule ***BCDF*** minae ambae *Colerus*. thimiame ***BD***. thim,ame ***C***. timiamae ***X***. timiame ***F***. thymianae ***Z***, *Turnebus Adv*. XXIV, 11. cimianae *cod. Scaligeri*. chimiamae '*ms. unus et alter*' *Lambini*. Thynae minae *Palmerius*. thymiama *Lambinus*. thymiamae *h. e.* thymi amantes *defendebat Salmasius*. hae minae *Scaliger* SOR. at *Camerarius*. BAC. at ***B***. at *reliqui* fuiſſ ***X*** 1130. BA. *Gronovius*. SOROR. ***B***. *om. reliqui* uidem ***Z*** liminiſ ***X***, *sed* limuliſ *mrg*. contuentur *Bothius*. intuent ***C***. intuentur *reliqui*. te intuentur *Hermannus* 1131. SOR. *Gronovius*. BA. ***Z***. *om. reliqui cum* ***Da***. N (*sic*) ***Db*** Haec caſtor ***B*** omne ***Da*** malicia ***CF*** 1132. PHIL. *om*. ***CD*** 1133. BA. *om*. ***CD*** intro. SOROR ***B***. intro ***CDa***. intro. P ***Db***. intro. BA. *reliqui* 1134. Quae *om. Hermannus servato* ullam lacte *Lambinus*. lactẽ ***C***. lactem *reliqui*. lactent *codex Romanus Longolii* lanam *Bothius*. lanam ullam *libri* fine[s] ***D***. fineſ ***FZ*** 1135. exo-

Iam illís decidít. non uidés, ut palántes
[Solae libere]
Grasséntur? quin aétate crédo esse mútas:
Ne bálant quidém, quom a pecú cetero ábsunt. stultae ác malae uidéntur.

BACCHIS.

Reuórtamur íntro, sorór.

NICOBVLVS.

Ilico ámbae manéte: hae uolúnt uos.

---

luere ***DbFXZ***. exfoluere ***BCDa*** 1136. ot ***X*** palantes *Camerarius.* balanteſ *libri* 1137. Solae liberae, *quae ab interprete adscripta esse Hermannus vidit, dochmiacum interpretabatur Lomanus p. 47. Cum proximis uno versu comprehendit* ***B*** Solae libere *exhibens.* ſolae libere ***Z***. ſole libere ***D***. ſole libere ***CF*** 1138. craſſentur *libri omnes* etate ***BCDF*** mutaſ ***DFXZ***. mutataſ ***B***. ruttaſ ***C*** 1139 *et* 1140 *hexametros descripsi, quorum haec est in* ***B*** *species:*

Ne balant quidem cum a pecu cetero abſunt.
Stulte *atque malae uidentur. *haud
BA. Reuortamur intro ſoror. NIC. ilico ambae
Manete. hae oueſ uolunt uoſ.

Quorum versui 2 NIC. *praemittunt* ***DbFX***, PHIL. ***Z*** Stultę ***Bb***. ſtultae ***Z*** haud, *quod in mrg.* ***Bb*** *addidit, om. reliqui* male ***CDF*** 3. reuertamur ***CDZ*** sorŏr: *vide Prot. Trin. p.* CLXXIV *sqq.* NIC. ilico *cum* ***B*** *Camerarius.* BACH. ilico ***C***. BACHILICO ***D***. bachilico. BAC. ***F***. bachilx BA. ***X***. BA. *sine* ilico ***Z*** ambe ***DF*** 4. NIC. *praemittunt* ***CDFZ*** *Deleto v. 2 ut ex interpretatione orto tetrametros continuavit Hermannus:*

BA. Reuórtamur íntro, sorór, iam illico ámbae.
NI. Immo ámbae manéte: haece oués nunc uolúnt uos.

Alternare bacchiacos et iambicos Lomanus voluit:

Ne bálant quidem, cum a pecú caetero ábsunt.
So. Stultae ác malae uidéutur.
Reuórtamur íntro, sorór. NI. illico ámbae
Manéte, haec ŏueſ uolúnt uos.

SOROR.

Pródigium hoc quidémst: humana nós uoce appellánt oues.

PHILOXENVS.

Haéc oues uobís malam rem mágnam, quam debént, dabunt.

BACCHIS.

Sí quam debes, té condono: tíbi habe, numquam abs té petam.

Sét quid est, quaprópter nobis uós malum minitámini?

PHILOXENVS.

Quía nostros agnós conclusos ístic esse aiúnt duos.

NICOBVLVS.

Et praeter eos ágnos meus est ístic clam mordáx canis.
Quí nisi nobis próducuntur iam átque emittuntúr foras,
'Arietes trucés nos erimus: iam ín uos incursábimus.

BACCHIS.

Soror, ést quod te uolo sécreto.

SOROR.

Eho, amábo.

NICOBVLVS.

Quo illaec ábeunt?

1141. SOROR ***B***. *om.* ***CD***. BA. *reliqui* quidem ſt ***B***. quidem eſt *reliqui* apellant ***B***. appellant *reliqui* 1142. PHIL. ***BZ***. NIC. ***F***. *om.* ***CD*** Haec *Bothius*. Hae *libri*. Haece *Hermannus* quam ***B***. cum *reliqui* 1143. BA. *om.* ***CDa***. B. ***Db*** 1145. uoſtro ***Ba*** annoſ ***Da*** eiunt ***Z*** 1146. preter ***BF*** 1147. iamque emittantur ***Z*** 1148. nos] nam ***Z*** iam]tam *Bothius* 1149. *Hinc usque ad finem scenae anapaesticos septenarios nuper descripsit Hermannus, postquam de trochaicis tetrametris Reizio auctore cogitarat in libro de metris p. 125 sqq. 136 sqq., de anapaesticis systematis Elem. p. 390. Cum nostra versuum descriptione, nisi ubi aliud testor, convenit codici* ***B*** SOROR. eho ***B***. BA. eho *reliqui. de* Nicobuli *persona cogitabat Acidalius* illaec *Bothius*. illae ***B***. ille *reliqui*. illae hinc *Hermannus* habeunt BA. ſenem ***C***. habeunt

BACCHIS.

Senem illúm tibi dedo ultériorem, lepide út lenitum réddas:

Ego ad húnc nunc iratum ádgrediar: si hos póssumus intro inlícere huc.

SOROR.

Meum pénsum ego lepide accúrabo, quamquámst mortem amplexári.

BACCHIS.

Facito út facias.

SOROR.

Taceás. tu tuum facito: égo quod dixi, ecfíciam.

NICOBVLVS.

Quid illaéc illic in cónsilio duae sécreto consúltant?

PHILOXENVS.

Quid aís tu, mi homo?

Bachiſenem ***D***. abeunt. Bac. Bachi ſenem ***F*** illum tibi dedo ulteriorem ***BCD***. tibi dedo illum ueteriorem *propter hanc ipsam comparativi formam bis affert Priscianus III, 3. p. 607 et VI, 15. p. 716 P.: unde* illum dedo tibi ueteriorem ***FZ*** [philox̃.] ulteriorem ***D*** *ead. m.* lapide *codd. Prisciani* 1151. a[d]hunc ***C***. adhunc ***Z*** nunc *addidit Hermannus* [nicobolum] iratum ***D*** *ead. m.* aggrediar ***F*** si hos possumus intro inlicere huc ***B***. poſſumuſ noſ hoſ intro inlicere h[v]oc ***B*** *et, nisi quod* illicere huc, ***DFZ***, *sed praemisso* Ba ***Z***. poſſumuſ noſ hos illicere huc ***C*** *sine* intro 1152. Sor. ***D***. Bac. *reliqui* pensum] Enſum ***C*** *(ab initio versus)* quamquamst *Hermannus*. quam odioſum eſt *libri* (quã odio ſũ ẽ ***D***.) quanquam odium est *Bothius* 1153. Ba. *om.* ***CD*** Sor. ***B***. Ba. *reliqui* tacitaſ ***C*** dixi, eciciam ***B***: dixi, faciam *Hermannus*. dixi haud mutabo *libri, quod ille e v. 1203 illatum esse vidit. Talem Scioppius versum formabat Susp. lect. IV, 17:* Facito út taceas: tu tŭum facito: ego quód dixi, haud mutábo 1154. illaec] illec ***Z***. ille? ***F*** due ***CDF*** 1155. Phil. ***BZ***. *om.* ***CDa***. P. ***Db***. Ba. ***F*** mi *addidit Her-*

NICOBVLVS.

Quíd me uis?

PHILOXENVS.

Pudet dícere me tibi quíddam.

NICOBVLVS.

Quid est quód pudeat?

PHILOXENVS.

Set amíco homini tibi, quód uolo, credere cértumst.
Nihilí sum.

NICOBVLVS.

Istuc iam prídem scio: set quí nihili sis mémora.

PHILOXENVS.

Tactús sum uehementér uisco: cor [pól mihi] stimulo fóditur.

NICOBVLVS.

Pol tíbi multo aequius ést [nequam stimulári] coxendícem.
Set quíd istuc est? etsi égo iam ipsus, quid sít, prope scire putó me:

---

mannus PHIL. ***BFZ***. BACHIS ***CD*** pudet] *v. Prol. Trin. p. CXLIX.* me dicere *sine* tibi ***Z*** 1156. NIC. ***BFZ***. *om.* ***CDa***. P. ***Db*** sed] st *Gruterus* quid *Taubmanniana* uolo :': credere ***C*** certum ſt ***B***. certum eſt *reliqui* 1157. nihili ***CDF***. Nihil ***BZ*** NIC. *om.* ***CDa***. P. ***Db*** scio iampridem *Bothio obsecundans Hermannus* qui *Guyetus.* quid *libri* nihili sis *Angelius.* nihil ſiſ ***Z***. nihili ſit ***BF***. nihile ſit ***CD*** merora ***C***
1158–1161 *sic scriptos* ***B*** *habet:*

PH. Tactuſ ſum uehementer uiſco. cor ſtimulo foditur.
NI. Pol tibi multo equiuſ eſt••coxendicem.
Sed quid iſtuc eſt? etſi iam ego ipſe••quid ſit prope ſcire puto me.
Verum audire etiam ex te ſtudeo. PH. uiden hanc? NI. uideo.
PH. Haud mala eſt mulier.
NI. Pol uero *e. q. s.*

et ita quidem ut v. 2 et 3 post eſt *et* ipse *rasurae sint. Personarum*

Verum aúdire etiam ex té studeo.

PHILOXENVS.

Viden hánc?

NICOBVLVS.

Video.

PHILOXENVS.

Haut malast múlier.

NICOBVLVS.

Pol uéro ista mala et tú nihili.

PHILOXENVS.

Quid múlta? ego amo.

NICOBVLVS.

An amas?

PHILOXENVS.

Ναὶ γάρ.

---

nomina om. **CDa**: *v. autem 4. 5. et 6* B. *pro* PHIL., P. *pro* NIC.
i ſ
addidit **Db**. *Praeterea v. 2* equeſt **C** *ead. m.* equuſ eſt **F**. equiuſ
i
eſt **Z** — coxen dicere **F** — 3. etſiam **Da**, etſiam **Dc** — poto **F**, pitto (*an* puto?) **C** — 4. etiam *om.* **C** —. *Longissimos versus in* **CD** *quoque hic excipit brevitate sua insignis:*

Video. Haud mala eſt mulier

(*nisi quod* ē muleer **Da**, mulierē **C**): *cuius rei non alia caussa, nisi quod in archetypo ea verba, quae non caperet membranae latitudo, infra versus finem subscripta erant, ut saepissime factum in* **A**. *Alia via Hermannus usus lacunam sic descripsit:*

PH. Tactús sum uehementér uisco. NI. * * * * *
PH. Cor mĕum stimulo foditúr. NI. pol tibi multo aéquius coxendícem:

prosodiam coxendicem *vocis firmans praef. p. V. Pro* iam ego ipse *idem* ipse ego iam 1162. uero *om.* **C** ista] uiſta **C** PHIL. *om.* **CD**: *et sic in reliqua scena, in qua eas tantum personarum notas, quas vel* **Db** *vel* **Dc** *addidit, memorabo* an amas? PH. *ναὶ γάρ Hermannus.* an amaſ? necar **BCD**. l. carpe **Bb** *mrg.* an amaſ? PH. necaſ **FZ**. an amas nequam? **R** *olim*

NICOBVLVS.

Tun', hómo putide, amatór istac fieri aétate audes?

PHILOXENVS.

Quí non?

NICOBVLVS.

Quia flágitiumst.

PHILOXENVS.

Quid opús uerbist? meo fílio non sum irátus,
Neque té tuost aequom esse íratum: si amánt, sapienter fáciunt.

BACCHIS.

* * * * sequere hác.

NICOBVLVS.

Eunt eccas tándem

1163. Ni.] N. ***Db*** tun ***BCDF***. tu ***Z***: *quo sic usus Hermannus:* Tu homó putide, amatórne. *Vide Prol. Trin. p.* CLXXV. putide ***BCDF***, *codd. Pyladis.* putiduſ ***Z*** fieri etate ***DF***. ferietate ***C*** audes] *cf. ad v.* **1048** *dicta* 1164. flagitium eſt *libri* Phi.] P. ***Db*** opuſ uerbiſt ***B***. opuſ uerbiſ eſt *reliqui.* opust uerbis *Bothius, fortasse vere* i,tuſ (ra) ***C*** 1165. te *om.* ***Z*** tuoſt ***B***. tuo ***F***. tuo eſt *reliqui* equm ***B***. equum ***CD***. ẹquum ***Z***. equum eſt ***F*** 1166. *Lacunam signavit Hermannus: quam supplere sic licet:*

Ba. Quid tám diu, soror, hic ádstamus?

In ***B*** *(in quo non minus saepe, quam non Plautinorum interpolatio, omissio Plautinorum caussa esse turbatae versuum descriptionis solet) sic proxima distinguuntur:*

Ba. Sequere hac. Ni. eunt eccaſ taudem probri perlecebrae et perſuaſtriceſ.
Quid nuuc etiam redditiſ nobiſ filioſ et ſeruum. an ego
Experior tecum uim maiorem? Ph. abiu hinc.

1166. Ba. *praeter* ***CD*** *om.* ***FZ*** hac eunt eccaſ ***C***. hac eunt eccaſ ***Da***. hac eunt [N]eccaſ ***Db***. hac eunt. Nic. eccaſ ***FZ***

Probripérlecebrae et persuástrices. quid núnc? iam redditis nóbis
Filiós et seruom? an ego éxperior tecúm uim maiorem?

PHILOXENVS.

'Abin hinc?
Non hómo tu quidem es, qui istóc pacto tam lépidam inlepide appélles.

BACCHIS.

Senex óptume, quantumst ín terra, sine me hóc exorare ábs te,
Vt istúc delictum désistas tanto ópere ire oppugnátum.

NICOBVLVS.

Ni abeás, quamquam tu bélla's, malum tibi mágnum dabo iam.

1167. Probriperlecebrae *Hermannus: v. Prol. Trin. p.* CLXVI. probri perlecebrae *libri, nisi quod* probi ***Z***, perlecebre ***CDF*** iam *Hermannus.* etiam *libri* 1168. uim maiore ***D***. uim maior ***C***. ui maiore ***FZ***, *Dousa Expl. II, 25, Gulielmus c. 3* PHI.] P. ***Db***. *om.* *etiam* ***Z*** aibin ***Z*** 1169. homo quidem eſ (*sine* tu) ***C***. tu quidem homo es *Hermannus* illepide ***Z*** 1170. BA.] B. ***Db*** optime ***BCZ*** quantum ſt ***B***. quantum eſt ***Z***. quantuſ eſt (*vel* quant' ẽ) ***CDF*** intereã ***C*** sine me ***B***. ſine *libri* exorarier (*servato* sine hoc) *Hermannus* 1171. iſtu•c *cum rasura* ***B*** tanto opere ***B***. tantopere *reliqui* 1172. NI.] N. ***Db*** Ni ***B***. niſi *reliqui* habeaſ ***D*** bella eſ *libri.* es bella *Hermannus* magnum] malo ***Z*** BA.] B. ***Db*** paciar ***C*** *Ceterum hac descriptione* ***B*** *utitur (atque adeo* ***C*** *in duobus primis versiculis):*

NI. Ni abeaſ quamquam tu bella eſ
Malum tibi magnum dabo iam. BA. patiar.
Non metuo ne quid mihi doleat quod feriaſ. NI. ut blandiloqua ſt.
Ei mihi metuo. SOR. hic magiſ tranquilluſt.
I i hac mecum *e. q. s.*

BACCHIS.

Pátiar.

Non métuo ne quid míhi doleat, quod férias.

NICOBVLVS.

Vt blandíloquast.

Hei míhi, metuo.

BACCHIS.

Hic magis tránquillust: * * * *

I hac mécum intro: atque ibi, sí quid uis, filiúm concastigáto.

NICOBVLVS.

Abin á me, scelus?

BACCHIS.

Sine, méa pietas, te exórem.

NICOBVLVS.

Exores tú me?

SOROR.

Ego quídem ab hoc certe exórabo.

PHILOXENVS.

Immo ego te óro, ut me intro abdúcas.

1173. NI.] N. ***Db*** blandiloqua eſt ***CDFZ*** 1174. *prima verba* Bacchidi *tribui Acidalius volebat, reliqua* Sorori, *proximum versum rursus* Bacchidi Ei *etiam* ***CD***. Hei ***FZ*** BAC.] B. ***Db***. SOROR ***B*** tranquillum ẽ ***CDFZ*** *Lacunam a se consignatam sic expleri posse Hermannus annotavit:* tu quóque tranquillus fito 1175. i hac ***CDFZ*** adque ***Da*** ibi *Pylades*. habi ***Da***. abi ***Dc*** *cum reliquis* c̃ caſtigato ***B***. c̃gaſtigato ***CD***. cõcaſtigaſto ***Z*** 1176. NI.] N. ***Db*** BA.] B. ***Db*** te exorem *om.* ***FZ*** NI.] N. ***Db*** 1177. SOR. *Acidalius*. BA. ***BFZ*** *Huic versui, non proximo,* mecum ut

SOROR.

Lepidúm te.

PHILOXENVS.

At scin quo pácto me ad te intro ábducas?

SOROR.

Mecum út sis.

PHILOXENVS.

Omnía quae cupio, cómmemoras.

SOROR.

* * * * *

NICOBVLVS.

Vidi égo nequam homines: uérum te nullúm deteriorem.

PHILOXENVS.

'Ita sum.

BACCHIS.

I hac mécum intro, ubi tibi sít lepide uictíbus, uino atque unguéntis.

NICOBVLVS.

Satis, sátis iam uostrist cónuiui: nil paénitet, ut sim accéptus.

ſiſ *subiicit* **C** 1178. *Verba* Lepidum . . . abducaſ *hic omissa in medio v. 1198 collocat* **Z** SOR. **B**. BA. **FZ**. B. **Db** PHI.] Phi. **Dc** SOR. *Acidalius*. BA. **BFZ** 1179. *Proximorum haec est in* **B** *species:*

BA. Omnia quae cupio̤ cō memoraſ. NI. Vidi••ego nequam
Hominem. uerum te neminem deteriorem. PH. ita ſum.

Vbi cō *a m. ant. est, ante* Vidi *spatium,* Vi *e corr., post* Vidi *lacuna e rasura* 1179. PHI.] B. **Dc** omniaque **CDF**

In lacuna ab Hermanno consignata fuisse potest: SOR. Omnia quae cupis euénient. *Vel* SOR. Lepide áput me tu eris accéptus

1180. NIC.] Bac. **Z**. Nic. **Dc** homines *Lambinus*. hominem *libri* PHI.] Bac. **Z**. Nic. **Db**. PHIL. **Dc** 1181. I i hac **B**. E hac **C** ſit tibi **Z** unguent' **C**. unguent tiſ **D** 1182. NIC. **Db** Satiſ ſatiſ iam uoſtriſt conuiuii **BC**, *nisi quod* conuiui **C**. Satiſ ſatiſ iam uoſtriſt conuiuii **D**. NI. Satiſ iam ſatiſ uoſ triſteſ. PH. conuiuii **FZ**, *proximo versui* NI. *praemittentes. Sic autem haec cum proximis* **C** *turbat:*

Quadrigéntis Philippis fílius me et Chrysálus circumduxérunt,
Quem quídem ego ut non hodie éxcruciem, alterúm tantum non méream.

BACCHIS.

Quid tándem, si dimídium auri redditur? isne hac mecum íntro,
Atque [índuces animum, haéc] ut eis delícta ignoscas?

PHILOXENVS.

Fáciet.

NICOBVLVS.

Minumé, nolo: nil móro: sine sic. malo íllos ulcisci ámbo.

Satiſ ſatiſ iã noſtriſt ꝑhilippiſ filiuſ me & chriſaluſ circũduxer~
Conuiui me nihil penitet utſim accept' quadrigentiſ.
nil *Hermannus.* me nihil *libri* penitet ***BCDF.*** poenitet ***Z***
1183. Quadrigentiſ *pro* quadriugentiſ *solus* ***C:*** *ut v. 974*
post filiuſ *lacunam e rasura* ***B*** 1184. *sqq. hi sunt in* ***B:***
Quem quidem ego ut non excruciem
Aterum tantum auri non meream.
BA. Quid tandem ſi dimidium auri redditur • iſue in hac mecum intro
Atque ut eiſ delicta ignoſcaſ. PH. faciet.
Minime *e. q. s.*
1184. ergo ***C*** hodie *addidit Hermannus* alterum tantum ***R.*** alterum tantum auri *libri, nisi quod* Aterum ***B.*** bis tantum auri *Hermannus. Vix dubitandum quin duarum syllabarum in anapaestico quidem sit* alterum non meream ***BaCDZ.*** non merear ***Bb.*** nunc meream ***F*** 1185. BA.] B. ***Db*** dimidium auri, *quod redit v. 1189, e Bacchidibus commemorat Gellius III, 14* *post* redditur *aliquid erasum in* ***B*** isne hac ***R.*** in hac ***CD.*** ·i· hac ***F.*** i *(sine hac)* ***Z.*** *Videtur* in' *vetus scriptura pro* isue *esse* 1186. *coniectura suppleri, probabilius puto quam Hermannus his formatis versibus:*
Atque út eis delicta ígnoscas? PH. faciét. NI. minume. PH. * *
NI. Noló, nil moror istúc: sine sic. malo íllos ulcisci ámbo.
delictaſ ***C*** PHI.] P. ***Db*** 1187. *Totum versum om.* ***FZ*** *cum aliis libris noviciis: servarunt non tantum* ***BC,*** *sed* ***D*** *quoque* NIC. ***Db*** Minime ***BCD*** moro ***R*** *ut v. 153.* moror *libri* ſint ***D*** illoſ]ill *e corr. post ras.* ***B***

PHILOXENVS.

Etiám tu homo nihili, quód di dant boni, cáue culpa tua amíssis.

Dimídium auri datur: áccipias, potésque et scortum accúmbas.

NICOBVLVS.

Egon' úbi filius corrúmpatur meus, íbi potem?

PHILOXENVS.

Potándumst.

NICOBVLVS.

Egon, quom haéc cum illo accubet, ínspectem?

BACCHIS.

Immo equidém pol tecum accúmbam.

1188. Phil. **B**. P. **Db**. Nic. **FZ** nihili quod dii **CD**. nihil dii **Ba**, nihil [q]dii **Bb**. nihili. Phi. quod dii **F**. nihili. Phi. quid alii **Z** boni *om. Hermannus, sic versum dimensus:* Etiám tu homó nihilí quod dí dant 1189. ſcurtum **B**. ſcor tum **Da**. ſcor tum **Dc** (ſeorſum) 1190 *sqq. sic scripti exstant in* **B**:

Ni. Egon ubi filiuſ corrumpatur meuſ ibi potem? Ph. potandum ſt.
Ni. Age iam id utut eſt etſi eſt dedecorum patiar. facere inducam animum.
Egon cum haec cum illo accumbet inspectem? Ba. immo equidem pol tecum accumbam.
Te amabo et te amplexabor. Ni. caput prurit. perii. nix negito.
5 Ba. Non tibi uenit in mentem amabo ſi dum uiuaſ tibi bene faciaſ
Iam pol id quidem eſſe haud perlonginqum.
Neque *e. q. s.*

Quorum versuum, non aliter ordinatorum in **CDFZ**, *secundum collocari post v. 1200, quarti initium partem feci versus 1199. Turbatae in* **B** *versuum descriptionis, ut alibi (vid. ann. ad v. 1100. 1166) vel interpolatio vel omissio, ita hic tertia caussa apparet partium traiectio. Parum feliciter horum tractatio Hermanno cessit: nec mea teneo Parerg. I, p. 411 proposita* 1190. Nic. **Db** Ergo nubi **C** potem] poteſt **C** (*ortum e* potẽ) Phi] P. **Db** potandumſt **B**. potanduſt **CD**. potandum eſt **FZ** 1191. Nic. *om. libri: habuerat tamen ante rasuram personae notam* **F** cum *libri* hec **CF** accubet **FZ**. accumbet

NICOBVLVS.

Caput prúrit: perii. uix negito.

PHILOXENVS.

Non iám tibi uenit in méntem,

Si, dúm uiuas, tibi béne facias, pol id ésse haut perlonginquom,

Neque si hóc hodie amissís, id post mortem éuenturum esse úmquam?

NICOBVLVS.

Quid agó?

PHILOXENVS.

Quid agas? rogitás etiam?

NICOBVLVS.

Lubet ét metuo.

BACCHIS.

Quid métuis?

NICOBVLVS.

Ne obnóxius filio sim ét seruo.

BACCHIS.

Mel méum, amabo, istaec fíunt.

BCD inſpeotē ***C*** BA.]B. ***Db*** 1192. NIC.]P. ***Db*** caput] *vide Prot. Trin. p.* CLV. capud ***D*** PHIL. ***FZ***. BA. ***B***. B. ***Dc*** iam *add.* ***R*** mentem ***R***. mentem amabo *libri.* amabo *invectum ex eis quae praecedunt in libris* 1193. niaſ ***D*** *ead. m.* pol id esse *Hermannus.* iam pol id quidem eſſe *libri* perlonginquum *libri praeter* ***B*** 1194. odie ***D*** amissis *Bothius.* amiſeriſ ***BCDZ***. admiſeriſ ***F*** id post mortem ***R***. poſt in morte *libri. Nisi e glossemate sunt* in morte, *poeta ut sic scripserit:* id póst haut éuenturum esse úmquam *(coll. ann. ad v. 1037)* uenturum ***F*** 1195. *personarum notas* ***Db*** *has habet:* NIC. — P. — NIC. — P. — *Pro* BA. *etiam in* ***F*** PHIL. *est. Ego nescio an* Bacchidi *etiam illa tribuenda sint* Quid agas, rogitas etiam? libet *libri* 1196. obnoxiuſ]b *e corr.* ***B*** BA.]B. ***Db*** iſtec ***CDFZ***

Tuust: únde illum sumére censes, nisi quód tute illi déderis?
Hanc uéniam illis sine te éxorem.

NICOBVLVS.

Vt terebrát. satin' offirmátum
Quod míhi erat, nunc id me éxorat?

BACCHIS.

Te amábo et te amplexábor.

NICOBVLVS.

Tua sum ópera et propter te ímprobior.

BACCHIS.

Ne tís quam mea mauéllem.

NICOBVLVS.

Age iam, útut est, etsist dédecori, patiár: facere inducam ánimum.

1197. Tuust ***R***. Tuuſ eſt *libri*. Tuumst *Hermannus* sumere censes ***R***. cenſeſ ſumere *libri* 1198. *post* exorem *inseruit* ***Z*** *versus 1178 verba* Lepidum .... abducas Nɪᴄ. ***Db*** ſatiſ ***F***
Proxima sic sunt descripta in ***B*** *(continuata in reliquis):*

Hanc ueniam illiſ ſine te exorem. Nɪ. ut terebrat. ſatin offirmatum
Quod mihi erat id me exorat.
Tua ſum opera et propter te improbior. Bᴀ. ne iſ quam mea mauellem.
Satin ego iſtuc habeo offirmatum quod ſemel dixi
Haut mutabo. Bᴀ. it dieſ. ite intro accubitum.
Filii uoſ *e. q. s.*

Quarum turbarum caussam aperui ad v. 1190. Quarti versus alteram partem intercidisse ipsum vacuum spatium indicio est
1199. nunc *add.* ***R*** 1200. ne tiſ quam mea mauellem *C. E. Ch. Schneiderus et* uellem *substituens Hermannus.* Ne iſ quam mea mauellem ***B***. neiſquã Meã uellẽ ***CD***. neiſquam meam uellem ***F***. nuſquam me auelleſ ***Z***. nusquam tu me a te auelles *Camerarius*
1201. Nɪᴄ. ***Db*** iam utut est ***R***. iam id utut eſt ***BD***. iã adutteſt ***C***. iam id ut eſt ***FZ*** etsist dedecori ***R***. etſi eſt dedecorum *libri* paciar ***C*** facere] facile '*in aliis codd. legi' testatur Pius*

BACCHIS.

Satin' égo istuc habeo offírmatum * * * *?

NICOBVLVS.

Quod díxi semel, haut mútabo.

BACCHIS.

It dĭes: ite intro accúbitum:

Filĭi nos expectánt intus.

NICOBVLVS.

Quam quidem áctutum emoriámur?

BACCHIS.

Iam uésper hic est: ité, sequimini.

PHILOXENVS.

Ducíte nos tamquam addíctos.

BACCHIS.

Lepide ípsi hi sunt captí, suis qui fiľis fecere insídias.

1202. Ba. *om. libri.* Nicobulo *tribuebat Scaliger, in eis quae praecedunt Camerarium secutus* obfirmatum ***Z*** *Mutitum versum velut sic redintegrare licet:*

Satin' égo istuc habeo offírmatum, ut illís iratus né sis?

1203. Nic. ***DbFZ***. *om. etiam* ***B*** dixi semel *Pylades.* ſemel dixi *libri* haud ***Bb*** *cum reliquis* Ba.] B. ***Db*** it dieſ ***BC***, *codd. Pyladis.* id dieſ ***D***. id diciſ ***F***. *om.* ***Z*** ite] iſte ***Da***

1204. expectant *libri* Nic. ***Db*** quam quidem] quamne *Hermannus* emorimur ***FZ*** 1205. B. ***Db*** Iam uesper ***B***. Veſper *libri* ite *huc ascivit e fine insequentis versus Hermannus* Nic. ***BF***. Phi. ***Z***. P. ***Bb*** ducite nos tamquam addictos ***B***. ducite noſ quo lubet tamquam quidem addictoſ ***BDFZ***. ducite noſ quo lubet quidem tamquam addict' ***C***. ducite quo lubet addictos *Hermannus* 1206. B. ***Db*** ipſi hi ***BDF***. hi ***C***. ipſi hic ***Z*** capiti (*an* captti) ***C*** filiſ ***Ba***, filiſ *m. rec.* inſidiaſ ***FZ***. inſidiaſ. ite. ***BCD***. *Quod qui servare volet, Bothio duce sic scribere poterit:* Lepide hí sunt capti, fíliis qui fecére insidias. ite.

C A T E R V A.

Hí senes nisi fŭissent nihili iam índe ab adulescéntia,
Nón hodie hoc tantúm flagitium fácerent canis cápitibus:
Néque adeo haec facerémus, ni antehac uídissemus fíeri,
'Vt aput lenonés riuales fíliis fierént patres.
Spéctatores, uós ualere et cláre uolumus plaúdere.

1207. CATERVA ***B***: GREX *Pylades*. Bacchidi *sine ullo intervallo continuant libri. Vide Prol. Trin. p.* XXX. 1208. hic ***Z*** flagiũ ***Da***, flagiũ[ti] ***Dc*** 1210. leoneſ ***C*** 1211. uale ***Ba***, uale[re] ***Bb*** et clare uolumus plaudere *Hermannus*. uolumuſ et clare adplaudere *libri, nisi quod* dare ***Z***, applaudere ***DcF***. et uolumus clare adplaudere *Bothius*, *qui olim transposuerat* Sp. uolumus uos ualere et clare adplaudere EXPLICIT PLAVTI BACHIDES ***B***. PLAVTI BACHIDES EXPLICIT ***CD***. Finis ***Z***

BONNAE, FORMIS F P. LECHNERI.

LL
P7217bR
Plautus, Titus Maccius. Bacchides 11981
Bacchides; ed. by Ritschl.

NAME OF BORROWER

DATE

University of Toronto
Library

DO NOT
REMOVE
THE
CARD
FROM
THIS
POCKET

Acme Library Card Pocket
LOWE-MARTIN CO. LIMITED